

ΝΙΤΣΑ

108. ΓΕΝΑΡΗΣ-ΦΛΕΒΑΡΗΣ 2003

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
Η υμνογραφία των Παθών του Χριστού, Ν. Ρεμπέλη	1
Λήθη και ομοφυχία, Σ.Τ.	5
Από την απελευθέρωση του Διστράτου, Η. Πίσσα	8
Μια λαμπρή επέτειος, Σ.Τ.	10
Θρησκ. γιορτές στην Αρχαία Ελλάδα, Α. Πολίτη	11
Οι μεταμορφώσεις της Νεολιθ. εποχής, Β. Γκότζου	15
Από τα χρόνια της κατοχής, Λ. Ντίνου	20
Ηπειρώτες αγωνιστές του 1821, Χ. Σωτηρίου	21
Αλαλούμ..., Ν. Ρεμπέλη	27
Σελίδες ημερολογίου, Ειρ. Κίτσιου	30
Μνήμες και μνημεία, Χρ. Ράπτη	37
Ο Αντζηρούχης, Ε. Κίγκα	39
Χειμώνας στην Τύμφη, Θ. Γκούτου	41
Βιβλιοπαρουσίαση, Ι.Τ.	43
Η βασιλόπιτα Κονιτσιωτών, Ι.Τ.	46
Η ετήσια χοροεσπερίδα Αδελφοτήτων, Ι. Δάφνη	48
2002-Χρονιά αυτογνωσίας, Π. Νάτση	49
Διήγημα Β. Τσάγκα	50
Ιστορικό Συν/σμου Βούρμπιανης	51
Ενημέρωση πολιτών, Χρ. Φασούλη	53
Δημ. Σύμβουλοι Κόνιτσας - Μαστοροχωριών	57
Επιστολές Π. Κονίνη - Γ. Γκιώνα - Ε. Βλέτση	60
Μνημόσυνο Ευεργετών, Ι.Μ.	67
Σχόλια Σ.Τ. - Ι.Λ.	68
Ειδήσεις - Κοινωνικά	72
Νεκρολογίες Κ.Κ. - Σ.Κ. - Β.Β.	75

Φωτ. εξωφ. Π.Σ.Τ (Σκι στη Βασιλίτσα)

Εκδίδεται από Συνακτική
Επιτροπή

Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ίκαρος

Υπεύθυνος σύμφωνα
με το νόμο:
Σωτη. Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100
Τηλ. 26550 22464-22212
Fax: 26550 22464

Γραφικές Τέχνες

ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

Γαριβάλδη 10, 45221 Ιωάννινα

Τηλ.-Fax: 0651 - 77358

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού 7 €
Εξωτερικού, Δολ. USA 25 Αυστραλία 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη
ή στο Βιβλιοπωλείο "ΕΛΕΓΕΙΟ" Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

Η ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΠΑΘΩΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

από τον ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ, φιλόλογο, πρ. Ανκειάρχη

Αξιόλογη και λαμπρή είναι η υμνογραφία της Βυζαντινής εποχής, γύρω από τα πάθη του Χριστού. Οι υμνογράφοι των χρόνων εκείνων, ποπισμένοι με τα νάματα της θείας λατρείας και της θερμής προσευχής, έζησαν τη ζωή τους, χαράζοντας συγκινητικούς στίχους βαθιάς πίστης και αφοσίωσης στο μοναδικό τους έρωτα, το Ναζωραίο, ο σταυρικός θάνατος του οποίου τους συγκλόνησε κυριολεκτικά. Όλοι τους έπλεξαν βαρύτιμα στεφάνια υψηλής και εκλεκτής ποίησης γύρω από το θείο Δράμα, τα οποία, σαν κλωστές, χρυσοδένουν τα σεπτά του Χριστού πάθη.

Κυριακή Βαΐων. Θριαμβευτική είσοδος του Ιησού στα Ιεροσόλυμα. Πάρα πολλοί “τα της νίκης σύμβολα φέροντες”, δηλ. κρατώντας κλάδους φοινίκων (βάϊα), τον υποδέχτηκαν θερμά, κραυγάζοντας “ωσαννά, ευλογημένος ο ερχόμενος...”. Οι ίδιοι, λίγες μέρες αργότερα, ωρύονταν και φώναζαν στον Πιλάτο: “άρων, άρον, σταύρωσον αυτόν!

Την εσπέρα της Κυριακής των Βαΐων, που ψάλλεται ο όρθρος της Μ. Δευτέρας, αντηχεί στους θόλους των εκκλησιών το υπέροχο τροπάριο του Νυμφίου-Χριστού, το οποίο ο υμνογράφος εμπνεύστηκε από την παραβολή των δέκα παρθένων, που βγήκαν τη νύχτα να υποδεχτούν το γαμπρό, και από τις οποίες, οι πέντε, αποκοιμήθηκαν και έσβησαν τα λυχνάρια τους.

Στους Ιουδαίους ο γαμπρός ξεκινούσε, με τη συνοδεία του, τα μεσάνυχτα για να παραλάβει τη νύφη. Το αλληγορικό νόημα του ύμνου είναι ολοφάνερο. Η εικόνα ανεπανάληπτη.

“Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός· και μακάριος ο δούλος ου ευρήσει γρηγορούντα (=ξάγρυπνο, προετοιμασμένο)· ανάξιος δε πάλιν ου ευρήσει ραθυμούντα (=αδιάφορο, απροετοίμαστο). Βλέπε (=πρόσεχε) ουν, ψυχή μου, μη τω ύπνω κατενεχθής (= μήπως σε πιάσει ο ύπνος)... και της βασιλείας έξω κλεισθής...”.

Ο υμνογράφος ζητάει προνοητικότητα και εγρήγορση γιατί η ώρα της μελλούσης κρίσεως είναι άγνωστη.

Καταπληκτική και η εικόνα από το επόμενο τροπάριο, στο οποίο ο αματωλός βλέπει το νυμφώνα (παράδεισο) στολισμένο, αλλά διστάζει να εισέλθει, επειδή δεν έχει το κατάλληλο ένδυμα, τις απαραίτητες αρετές της ψυχής:

“Τον νυμφώνα σου βλέπω, Σωτήρ μου, κεκοσμημένον και ένδυμα ουκ έχω, ίνα εισέλθω εν αυτώ. Λάμπρυνόν μου την στολήν της ψυχής, φωτοδότα, και σώσον με”.

Η εκκλησία μας μνημονεύει και τον πάγκαλον Ιωσήφ, γιο του Ιακώβ, τον οποίο τα αδέρφια του πούλησαν σε εμπόρους. Ο σεμνός και σώφρων αυτός νέος, όταν βρέθηκε στην Αίγυπτο, στην υπηρεσία του Φαραώ, δεν υπέκυψε στις ερωτικές προτάσεις της γυναίκας του Πετεφρή, και έτσι κέρδισε

από το Θεό αθάνατο στεφάνι.

“Ο Ιακώβ ωδύρετο του Ιωσήφ την στέρνησιν, και ο γενναίος... της Αιγυπτίας τότε ταις ηδοναίς μη δουλεύσας, αντεδοξάζετο παρά του... νέμοντος στέφος άφθαρτον”.

Σε κοντάκιο της εσπέρας της Μ. Δευτέρας ο υμνογράφος εφιστά την προσοχή των ανθρώπων να μην ασχολούνται με τα καθημερινά ρευστά προβλήματα της ζωής:

“Τί ραθυμείς (=αδιαφορείς), αθλία ψυχή μου;... τί ασχολεί προς τα ρέοντα; εσχάτη ώρα εστί... μη μείνωμεν έξω του νυμφώνος Χριστού”.

Την εσπέρα της Μ. Τρίτης, που ψάλλεται ο όρθρος της Μ. Τετάρτης, τα τροπάρια στρέφονται γύρω από την προδοσία του Ιούδα και την μετανοημένη αμαρτωλή γυναίκα, που σκόρπισε βαρύτιμο μύρο στα πόδια του Ιησού. Χτυπητές οι αντιθέσεις Ιούδα-αμαρτωλής. Εντυπωσιακές οι εικόνες:

“Ότε η αμαρτωλός προσέφερε το μύρον, τότε ο μαθητής συνεφώνει τοις παρανόμοις· η μεν, έχαιρε κενούσα (=με χαρά άδειαζε) το πολύτιμον, ο δε, έσπευδε πωλήσαι τον ατίμητον...”.

Κι ακόμα ο Ιούδας:

“Εθεώρει την πόρνην φιλούσαν τα ίχνη (=τα πόδια του Ιησού) και (ο Ιούδας) εσκέπτετο δόλω της προδοσίας το φίλημα...”.

“Ηπλώσεν η πόρνη τας τρίχας σοι τω Δεσπότη· ήπλώσεν Ιούδας τας χείρας τοις παρανόμοις· η μεν, λαβείν, την άφεσιν, ο δε, λαβείν αργύρια...”.

Ζωηρές εικόνες και αντιθέσεις; Φίλημα μετάνοιας και φιλή προδοσίας. Η

πόρνη άπλωσε τα χέρια της, ζητώντας άφεση αμαρτιών, κι εκείνος, αναιδέστατα, άπλωσε τις παλάμες του, για να πάρει τα τριάκοντα αργύρια!

Κατανυκτικό το ποίημα της Κασσιανής, αληθινό αριστούργημα της βυζαντινής υμνολογίας:

“Κύριε, η εν πολλαίς αμαρτίαις περιπεσούσα γυνή...”

Η Κασσιανή, σε στιγμές απελπισίας, υψώνει καθαρή τη φωνή της αναγνώρισης της θεότητας του Χριστού:

“Την σην αισθομένη θεότητα...”

Ακολουθεί, κατά μίμηση της αμαρτωλής πόρνης, η ταπεινωτική ανθρώπινη επιθυμία της:

“Καταφιλήσω τους ακράντους (=άσπιλους, άγιους) πόδας σου και αποσμήξω (=θα σφουγγίσω) τούτους πάλιν τοις της κεφαλής μου βοσπρύχοις...”.

Διδακτικός ο ύμνος της Μ. Τετάρτης. Ο Ιησούς, θέλοντας να δείξει στους μαθητές τους “τύπον (=υπόδειγμα, πρότυπο) ταπεινώσεως”, κι ακόμη ότι εκείνος που θέλει να είναι πρώτος, πρέπει να γίνει υπηρέτης των άλλων,

“... ζώννυται λέντιον (=πεισέτα) και κάμπει γόνυ δούλων εκπλύναι πόδας...”.

Την εσπέρα της Μ. Πέμπτης, που ψάλλεται ο όρθρος της Μ. Παρασκευής, η συναισθηματική συγκίνηση και φόρτιση βαραίνει περισσότερο απ’ ό,τι τις προηγούμενες ημέρες.

Πολύ κατανυκτικά τα τροπάρια, που παρεμβάλλονται στα 12 ευαγγέλια. Η αχαριστία του Ιούδα, που ξέχασε όλα τα καλά του Ιησού, ελέγχεται αυστηρά με κλιμακωτές καυστικές ερωτήσεις

στο παρακάτω Κάθισμα:

“... Μην του χορού σε των Αποστόλων
εχώρισε;... μην συνδειπνήσας εκείνοις σε
της τραπέζης απώσατο (=έδιωξε); μην
των άλλων νίψας τους πόδας, τους σους
υπερείδε (=περιφρόνησε τα δικά σου);
Ω, πόσων, αγαθών αμνήμων εγένου!”.

Στο αντίφωνο, που ακολουθεί μετά
το 4ο ευαγγέλιο, ο Ιησούς ρωτάει με
παράπονο τους Ιουδαίους:

“Λαός μου, τί εποίησά σοι ή τί σοι
παρηνώχλησα; τους τυφλούς σου
εφώτισα, τους λεπρούς σου εκαθάρι-
σα... τί μοι ανταπέδωκας; αντί του
μάννα χολήν, αντί του ύδατος όξος...”

Μετά το 5ο ευαγγέλιο γίνεται η έξο-
δος του Σταυρού και ψάλλεται ο περι-
παθής ύμνος:

“Σήμερον κρεμάται επί ξύλου... Στέ-
φανον εξ ακανθών ... ψευδή πορφύ-
ραν... Ράπισμα κατεδέξατο... Ήλοις
προσπλώθη ... Λόγχη εκεντήθη...”.

Σύντομες, κοφτές, λακωνικές οι
προτάσεις, ασύγκριτες σε παραστατι-
κότητα, εικόνες και εκφραστική δύνα-
μη, υπενθυμίζουν και σπηλιτεύουν τις
απρέπειες των Ιουδαίων.

Το ημίφως κατά την ώρα της εξόδου
του Εσταυρωμένου, ο ιερέας με το βαρύ
σταυρό στα χέρια, η κουρασμένη φωνή
του κ.λ. προκαλούν κραδασμούς θρη-
σκευτικής έξαρσης και επιτείνουν, πε-
ρισσότερο, από κάθε άλλη στιγμή, την
ψυχική ανάταση των πιστών.

* * *

Την Μ. Παρασκευή το πρωί γίνεται η
Αποκαθήλωση η οποία, στην πραγμα-
τικότητα, έγινε, όπως και η ταφή, το

απόγευμα, λίγο πριν βασιλέψει ο
ήλιος. Μετά την εναπόθεση του Επιτα-
φίου εντός του κουβουκλίου, στο μέ-
σον του ναού, ψάλλεται αργά-αργά το
παρακάτω Δοξαστικό:

“Σε τον αναβαλλόμενον το φως,
ώσπερ ιμάτιον, καθελών Ιωσήφ από
του ξύλου...”.

Δηλ. σένα, που ρίχνεις επάνω σου
(που ντύνεσαι) το φως, όπως ακριβώς
το ιμάτιο, ο Ιωσήφ...

Ο Ιωσήφ δεν μπορεί να συγκρατήσει
την ταραχή του:

“... Πώς σε κηδεύσω, Θεέ μου; ή
πώς σινδόσιν ειλήσω; (να τυλίξω), ποί-
ας δε χερσί προσψαύσω το σον ακή-
ρατον σώμα; (με τί χέρια να εγγίσω το
άγιο σου σώμα)...”.

Ο υμνογράφος με “ποιητική άδεια”
μας χάρισε συναρπαστικούς στίχους
μπτρικού πόνου και σπαραγμού:

“... εβόα πικρώς: Υιέ μου, πού το
κάλλος έδυ (=χάθηκε) της μορφής
σου; ου φέρω (=δεν υποφέρω) καθο-
ράν σε αδίκως σταυρούμενον· σπεύ-
σον ουν ανάστηθι, όπως ίδω...”.

Την εσπέρα της Μ. Παρασκευής τε-
λείται ο όρθρος του Μ. Σαββάτου και
ψάλλεται η Ακολουθία του Επιταφίου
θρήνου σε τρεις στάσεις. Τα εγκώμια
αυτά, σωστά μοιρολόγια, αποπνέουν
μια γνήσια συγκίνηση υψηλού συναι-
σθηματικού τόνου.

“Ω φως των οφθαλμών μου, γλυκύ-
τατόν μου τέκτον, πώς τάφω νυν καλύ-
πτει; (=θάβεσαι).

Πριν από τα εγκώμια ψάλλονται αρ-
κετά τροπάρια. Συγκινητικός ο διάλο-

γος μεταξύ μπρός και υιού:

Ο Χριστός συνιστά στη μητέρα του να μην κλαίει:

“Μη εποδύρου μου, μήτερ, καθορώσα εν τάφω, ον εν γαστρί άνευ σποράς συνέλαβες υιόν. Αναστήσομαι γαρ και δοξασθήσομαι...”.

Η απάντηση της μητέρας έχει πολύ το ανθρώπινο, αφού τον βλέπει νεκρό:

“... νυν δε σε, Θεέ μου, άπνουν ορώσα νεκρόν τη ρομφαία (=με τη λόγχη) της λύπης σπαράττομαι δεινώς· αλλ’ ανάστηθι, όπως μεγαλυνθήσομαι”.

Ο Χριστός αποκρίνεται:

“Γη με καλύπτει εκόντα (=με τη θέλησή μου) αλλά φρίπτουσι (=τρέμουν) Άδου οι πυλωροί (= οι φρουροί), ημφιεσμένον βλέποντες στολήν ημαγμένην (=αιματωμένη), μήτερ, της εκδικήσεως...”.

Ο υμνογράφος ελέγχει τη δειλία των μαθητών του Διδασκάλου, που τον εγκατέλειψαν μετά τη σύλληψή του, και επαινεί την πρωτοβουλία του Ιωσήφ:

“Πέπαυται τόλμα μαθητών, Αριμαθαίας δε αριστεύει Ιωσήφ· νεκρόν γαρ... θεώμενος Θεόν, απείπει και κηδεύει...”. (Ευτυχώς που βρέθηκε ο Αριμαθαίας, γιατί, μαθητές και οικογένεια, έδειξαν ασυγχώρητη αδιαφορία...).

Ο υμνογράφος, στο απόγειο της λύπης και οργής του, σε μια αποστροφή του προς τη φύση, λέγει εππακτικά στον ουρανό, ανατριχιασμένος να μετακινηθεί

και να τρανταχτούν τα θεμέλια της γης:

“Έκστηθι φρίπτων, ουρανέ, και σαλευθήτωσαν τα θεμέλια της γης”.

Κι αυτό γιατί:

“Ίδού γαρ εν νεκροίς λογίζεται ο εν υψίστοις οικών και τάφω σμικρώ ξενοδοχεΐται (=φιλοξενείται)...”.

Ωραιότατη η εικόνα με την αντίθεση: αιώνια κατοικία στα απέραντα ουράνια - προσωρινή φιλοξενία σε μικρό τάφο!

Αξίζει στο σημείο αυτό να παραθέσω δύο στίχους του Γάλλου ποιητή Κλωντέλ (1868-1955) από το “τραγούδι του Σταυρού” στη λαμπρή μετάφραση του Παπατσώνη:

“Υιέ αιώνιε, που μόνο σύνορο έχεις την απεραντοσύνη, τη βρήκες, τέλος, τη στενόχωρη θέση του κοντά μας”.

Παρέλειψα, πάρα πολλά. Αυτονόητο, πάντως, είναι, ότι οι υποβλητικές ημέρες της Μ. Εβδομάδος, ο χτύπος της καμπάνας, οι αγρυπνίες, οι ευαγγελικές περικοπές, η ψαλμωδία, τα τροπάρια με την εναλλαγή των μουσικών ήχων, οι αναμμένες λαμπάδες, η συγκίνηση, που κλιμακωτά αποκορυφώνεται τη Μ. Παρασκευή, όλα αυτά δημιουργούν έντονες βιωματικές καταστάσεις και συμβάλλουν στη συνειδητή “μέθεξη” των πιστών στα θεία Πάθη, έτσι ώστε την άλλη μέρα να χαρούν τα χαρμόσινα τροπάρια της Αναστάσεως του Χριστού.

ΛΗΘΗ ΚΑΙ ΟΜΟΨΥΧΙΑ

Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα δεν σταμάτησαν οι εμφύλιοι πόλεμοι σε όλους τους λαούς της Οικουμένης.

Είτε θρησκευτικές, είτε πολιτικοοικονομικές διαφορές, εξώθησαν ομόφυλους λαούς σε άγριες συγκρούσεις με εκατόμβες θυμάτων και αβυσσαλέο μίσος για πολλά χρόνια.

Απ' αυτή την κατάρα δεν γλίτωσε και η δική μας χώρα. Αν ρίξουμε μια ματιά στην ιστορία μας, θα ιδούμε ότι από τα πολύ παλιά χρόνια μέχρι τις μέρες μας επανειλημμένα πέσαμε στη δίνη του εμφυλίου σπαραγμού, χωρίς δυστυχώς να μας γίνεται μάθημα προς αποφυγήν.

Στη νεώτερη ιστορία μας κινδύνευσε να χαθεί η επανάσταση του 21 από τις εσωτερικές διαμάχες καπεταναίων και κοτσαμπάσηδων, ενώ εκατό χρόνια αργότερα (1922) από τη διχόνοια και τα πολιτικά πάθη χάσαμε τη Μ. Ασία με τα γνωστά επακόλουθα της καταστροφής του ελληνισμού.

Μετά τη γερμανική κατοχή, οι ηγέτες μας πέφτοντας στα δόκανα ξένων "προστατών και άσπονδων" φίλων μας, έβαλαν στο χορό του θανάτου τους μισούς Έλληνες ενάντια στους άλλους μισούς. Κι ενώ οι άλλοι λαοί της Ευρώπης μετά τη λήξη του πολέμου επούλωναν τις πληγές τους και δημιουργούσαν, εμείς ρημάζαμε τον τόπο μας παραδίνοντας την ελπιδοφόρα κι άξια γενιά της Εθν. Αντίστασης

στο Μολώχ του αδελφοσκοτωμού!

Άλλο πρόσφατο παράδειγμα έχουμε το αλληλοφάγωμα στην Κύπρο με το πραξικόπημα των παρανοϊκών δικτατόρων της χούντας κατά του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, που έδωσε την ουρανόπεμπτη ευκαιρία στους Τούρκους να εισβάλουν σχεδόν ανενόχλητοι και να καταλάβουν το μισό νησί...

Απ' αυτά τα λίγα παραδείγματα βγαίνει το συμπέρασμα ότι εμείς οι Έλληνες δε μελετάμε την ιστορία μας και πέφτουμε σε ασυγχώρητα σφάλματα που επαναλαμβάνονται συχνά με φοβερό θανατικό κι ανυπολόγιστες υλικές καταστροφές.

Σε τούτο το σημείωμά μας θα αναφερθούμε με συντομία στον επάρατο εμφύλιο των ετών 1946-49 που είχε ολέθρια αποτελέσματα για τη χώρα μας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Γ.Ε.Σ. ιδού οι απώλειες σε ανθρώπινες ζωές των δυο αντιμαχομένων.

Κυβερνητικός Στρατός: 8.249 νεκροί

Δημοκρατικός Στρατός: 38.220 νεκροί.

Ανεπίσημοι υπολογισμοί ανεβάζουν τον αριθμό των νεκρών σε 160.000.

Αλλά εκτός από τους νεκρούς, χιλιάδες άνθρωποι έμειναν ανάπηροι, δεκάδες χιλιάδες εξορίστηκαν και εκατοντάδες χιλιάδες πλήρωσαν τις συνέπειες του πολέμου για πολλές δεκαετίες μετέπειτα.

Αν υπολογίσουμε την εγκατάλειψη της υπαίθρου με την αναγκαστική φυγή εκα-

τομμυρίων κατοίκων προς τις πόλεις, την αθρόα μετανάστευση προς την Ευρώπη, Αυστραλία, Αμερική κ.α. τη μείωση των γεννήσεων και τις τεράστιες υλικές ζημιές που υπέστη η χώρα μας, νομίζουμε δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι είχαμε μια φοβερή γενοκτονία...

Τι έγινε μετεμφυλιακά για το ξεπέραςμα των συνεπειών του εμφυλίου;

Ας κάνουμε εδώ μια παρένθεση να δούμε πρώτα πως ενήργησαν άλλες χώρες που βρέθηκαν κατά καιρούς σε εμφύλιες διαμάχες:

Στην Αμερική μετά τον πόλεμο Βορείων και Νοτίων, οι αντίπαλοι έδωσαν τα χέρια, συμφιλιώθηκαν, όρισαν την 4η Ιουλίου (ημέρα συμφιλίωσης), ως Εθν. γιορτή και ενωμένοι προόδευσαν δημιουργώντας το σημερινό παντοδύναμο Κράτος.

Στην Ισπανία μετά το φοβερό εμφύλιο στον οποίο νίκησαν οι φασίστες του δικτάτορα Φράνκο, ο ίδιος ο δικτάτορας ανήγειρε μνημείο "... στη μνήμη των νεκρών του εμφυλίου που πολέμησαν όλοι τους γενναία".

Στην Ιταλία, Γαλλία, Βιετνάμ κ.α. έβαλαν ταφόπετρα στις παλιές πληγές του εμφυλίου και βάδισαν μπροστά για την πρόοδο των λαών τους. Είναι περιπτώσεις νομίζουμε ν' αναφέρουμε κι άλλα παραδείγματα.

Ας πάμε τώρα στα δικά μας:

Εμείς, ενώ συμφιλιωθήκαμε αμέσως μετά τον πόλεμο με αλλοεθνείς που μας πέρασαν δια "πυρός και σιδήρου" (π.χ. Γερμανία κ.α.), για αρκετές δεκαετίες διαιωνίζαμε τα μίσση και τα πάθη

με το διαχωρισμό των πολιτών σε "καλούς και κακούς" (μιάσματα).

Σ' αυτά τα "πέτρινα" χρόνια και ο λαός προσπάθησε να ρίξει λήθη στο μαύρο παρελθόν, αλλά και από πολιτικούς και στρατιωτικούς ηγέτες έγιναν προσπάθειες.

Ακόμα και ο στρατηγός Θρ. Τσακαλώτος ύψωσε τη φωνή του υπέρ της λήθης αναφέροντας σε μια συνέντευξη στον δημοσιογράφο Π. Μακρή ότι: "με τον σώφρονα επελάρχη, στρατηγό Δρομάζο, είχαμε καθορίσει να γίνεται στο Παναθηναϊκό στάδιο η επέτειος της μάχης των Αθηνών, στην οποία να επιτρεπόταν σε όλους η συμμετοχή, σε οποιαδήποτε ιδεολογία και αν ανήκουν, είτε είναι κομμουνιστές, είτε βασιλόφροντες, είτε κεντρώοι. Στην επέτειο αυτή καθορίστηκε, να μιλάει για τα γεγονότα, ο αρχηγός του Γεν. Επιτελείου, ν' ακολουθούν ο Υπουργός Αμύνης, ο εκάστοτε Πρωθυπουργός και ο Ανώτατος Άρχων, για τα λάθη και τις καταστροφές μας. Και όλοι μαζί να ψάλλουμε τον Εθνικό Ύμνο, ανταποδίδοντας τιμές στην κυανόλευκη, που υψώθηκε από τον Παπανδρέου στην Ακρόπολη. Μετά ν' ακολουθούν τα προσκυνήματα στα νεκροταφεία. Δυστυχώς αυτό ουδέποτε ετηρήθη...".

Και σε άλλο σημείο της συνέντευξης: "... γιατί τον ίδιο πόνο ένιωσε και η Μάνα του πεσόντος στρατιώτου και η Μάνα του σκοτωμένου αντάρτη...".

Αργότερα το μεγάλο μήνυμα της συναδέλφωσης και της λήθης δόθηκε από την ιστορική συνάντηση των δυο πολεμάρχων του εμφ. πολέμου: του νικητή

στο Γράμμο και το Βίτσι Θρασύβουλου Τσακαλώτου και του Αρχικαπετάνιου των ανταρτών Μάρκου Βαφειάδη.

Η χειραψία των δυο πρώην μεγάλων αντιπάλων που αποθανάτισε το παλιό ραδιοτηλεοπτικό κανάλι ΡΑΙ στις 23 Μαΐου 1984 επιδοκιμάστηκε από τη μεγάλη πλειοψηφία του λαού μας και δυσαρέστησε μόνο αυτούς που έχουν παρωπίδες και δεν μπορούν ή δε θέλουν να δουν την πραγματικότητα.

Επί τέλους η “ληξιαρχική πράξη θανάτου” στην ανώμαλη κατάσταση που ταλάνισε τη χώρα μας σαράντα ολόκληρα χρόνια, υπογράφηκε με την ψήφιση από το ελληνικό Κοινοβούλιο, του Νόμου 1863/1989 “Περί άρσεως των συνεπειών του Εμφυλίου Πολέμου”. Αναφέρουμε το πρώτο άρθρο του Νόμου:

1. Η περίοδος από την αποχώρηση των Στρατευμάτων κατοχής μέχρι 31.12.1949 αναγνωρίζεται ως “περίοδος” εμφυλίου πολέμου.

2. Όπου στην κείμενη νομοθεσία αναφέρεται ο όρος “συμμοριτοπόλεμος” αντικαθίσταται με τον όρο “εμφύλιος πόλεμος” και όπου “συμμορίτες” με τον όρο “Δημοκρατικός Στρατός”.

3. Διατάξεις συντακτικών πράξεων, ψηφισμάτων, νόμων, διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων, που είναι αντίθετες με τις διατάξεις του παρόντος καταργούνται.

Ακολουθούν τα υπόλοιπα 5 άρθρα...

Αφορμή για όσα έγραψα πιο πάνω έλαβα από την τέλεση μονόπλευρων μνημοσύνων που γίνονται κατά και-

ρούς από κάποιους - ευτυχώς λίγους - νοσταλγούς του καταδικαστέου παρελθόντος, οι οποίοι προκαλούν την αγανάκτηση και τη χλεύη του συνόλου σχεδόν του ελλ. λαού με το ν' ανασκαλίζουν παλιά πάθη.

Σ' αυτούς τους δύσκολους καιρούς, περισσότερο από κάθε φορά, πρέπει να φυλάξουμε την ομοψυχία μας ως “κόρη” οφθαλμού γιατί κάποιοι που στα σκοτεινά άντρα τους βυσοδομούν με τα άνομα σχέδιά τους θα προσπαθήσουν να βρουν κάποια ρωγμή στην εθνική μας συνοχή για να μας μακελέψουν.

Τα παθήματα του παρελθόντος ας γίνουν μαθήματα για το μέλλον.

Οι μεγαλύτερες και πιο αιματηρές συγκρούσεις στον εμφύλιο έγιναν στην περιοχή μας και στην ίδια την Κόνιτσα. Οι κάτοικοι ταλαιπωρήθηκαν, κινδύνεψαν και είδαν με τα μάτια τους όλη την αγριάδα και το θανατικό του εμφυλίου. Είδαν στους δρόμους, στις χωραφίες και στα βουνά πτώματα, πολλά πτώματα· τι κι αν ήταν φαντάρων ή ανταρτών; Παιδιά του ελλ. λαού ήταν που δεν έφταιξαν σε τίποτε. Από τους τάφους τους σίγουρα μας κρίζουν: Λήθη και ομοψυχία.

Επιβάλλεται να τους αφουγκρατούμε από ιερό χρέος στη μνήμη τους και από υπέρτατο πατριωτικό καθήκον στις επερχόμενες γενιές.

Ας μιμηθούμε τους άλλους λαούς: Ένα μνημείο για όλα τ' αδικοχαμένα παιδιά του εμφυλίου κι ένα μνημόσυνο για όλους!...

Σ.Τ.

90 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΣΤΡΑΤΟΥ 23/2/1913 - 23/2/2003

ΤΟΥ ΗΛΙΑ Γ. ΠΙΣΠΑ

Για μας τους Ηπειρώτες ο Φλεβάρης είναι ο μήνας που μας θυμίζει τους αγώνες των προγόνων μας για την απελευθέρωση από τους Τούρκους.

Το 1912-13 όλοι οι χωριανοί, που μπορούσαν να πάρουν το ντουφέκι, με τους άξιους οπλαρχηγούς Νικόλα Καραγιάννη (Νίκα), τον Στέργιο Μάιπα (Γούσια) το Χρήστο Ρόφτσια και άλλους και τον παπα Θανάση Πίσπα ξεσηκώθηκαν κατά των Τούρκων.

Όπως έμαθα από διηγήσεις των γερόντων, οι λίγοι Τούρκοι που ήταν στο χωριό μας έφυγαν μόλις έμαθαν ότι πλησιάζει ο ελληνικός Στρατός.

Τους χωριανούς μας ακολούθησαν και οι Αρματοβίτες, Παδιώτες και Παλαιοσελλίτες. Όλοι μαζί έδωσαν σκληρές μάχες με τους Τούρκους ανάμεσα στα χωριά Παλαιοσέλλι-Ελεύθερο.

Τα γυναικόπαιδα και οι ανήμποροι κρύφτηκαν στην τοποθεσία "Πέτρα του Κλέφτη" (Κιάτρα φούρλου) για κάθε ενδεχόμενο.

Όταν οι ένοπλοι πατριώτες κυνήγησαν τους Τούρκους ως την Κόνιτσα, επέστρεψαν και τα γυναικόπαιδα στο χωριό.

Έτσι, στις 23 Φλεβάρη του 1913 έγινε Δοξολογία παντού για την απελευθέρωση και τα χωριά πανηγύριζαν για την αποτίναξη του

τουρκικού ζυγού.

Από τον πανηγυρισμό του χωριού μας είναι και η φωτογραφία που δημοσιεύουμε σήμερα από το αρχείο του πατέρα του μου τη φύλαγε ως κόρη οφθαλμού μες στο σεντούκι. Στον πόλεμο 1940-49 μαζί με τις εικόνες του σπιτιού, φυλάξαμε και σώθηκε κι αυτή.

Ο Οπλαρχηγός Χρήστος Ρόφτσιας

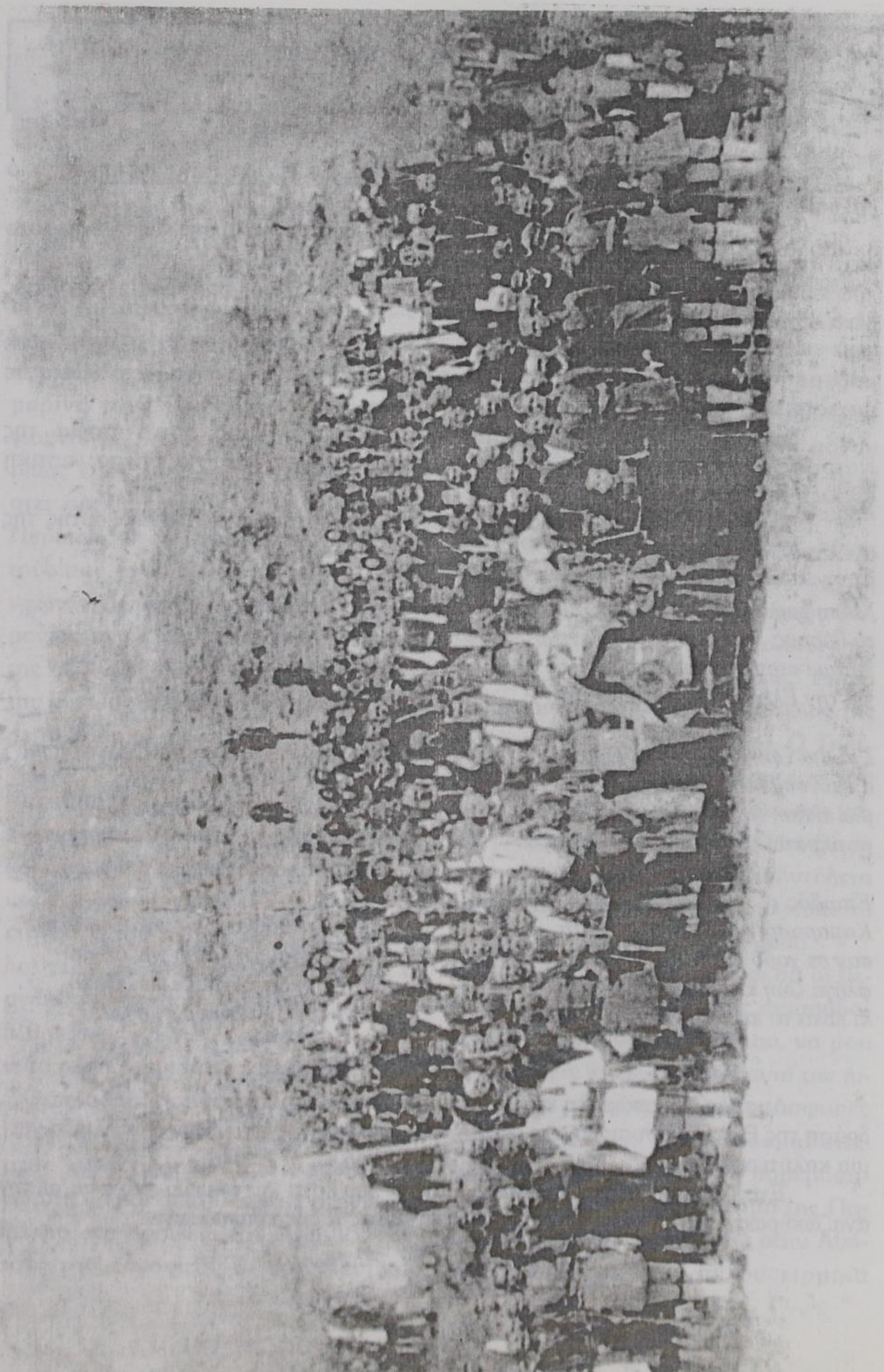
Είναι βγαλμένη έξω από την εκκλησία του Διστράτου (εκεί που είναι σήμερα το γήπεδο μπάσκετ).

(Από αριστερά διακρίνονται, ο γερο Δημήτρης Οικονόμου, ο Αναστ. Οικονόμου, ο σημαιφόρος Δημ. Τσουλέκης ("Μπίτης"), στο κέντρο ο παπα Θανάσης, αριστερά του με τη φουσανέλα ο πατέρας μου Γιώργος Πίσπας δεξιά του παπά, ο δάσκαλος Ιωαν. Πίσπας, με τις στολές είναι μερικοί αντάρτες που πολέμησαν

τους Τούρκους).

Αυτά τα λίγα που έγραψα πιο πάνω ας τα διαβάσουν οι σημερινοί Διστρατιώτες για να είναι περήφανοι για τους παππούδες και προπαπούδες τους που πολεμώντας με ενθουσιασμό και παλικάριά μπήκαν πρώτοι στην Κόνιτσα.

Με την ίδια παλικάριά οι Διστρατιώτες πολέμησαν και στα νεώτερα χρόνια τους Ιταλο-γερμανούς στους αγώνες της Ρωμιοσύνης.

Από την απελευθέρωση του Λίσιου (Μπιλιάζος)

Μια λαμπρή επέτειος

Στις 23 Φλεβάρη συμπληρώθηκαν εξήντα χρόνια από την ίδρυση της πιο μαζικής νεολαιίστικης οργάνωσης που γνώρισε η χώρα μας.

Η ίδρυση της Ε.Π.Ο.Ν. (Ενιαία Πανελλαδική Οργάνωση Νέων) έγινε στο σπίτι της οδού Πλακεντίας 3 (Αμπελόκηποι Αθήνας) στις 23/2/43 με την πρωτοβουλία της Κεντρικής Επιτροπής του ΕΑΜ νέων και συσπείρωσε τις Νεολαίες δέκα οργανώσεων απ' όλη την Ελλάδα.

Η οργάνωση που αγκάλιασε στους κόλπους της 650 χιλιάδες μέλη, πάλεψε μαζί με τους μεγάλους για τη λευτεριά της Ελλάδας, δίνοντας χιλιάδες θύματα σε μάχες με τον κατακτητή.

Έγραψε με ανεξίτηλα γράμματα τρισένδοξο Έπος στην ιστορία της Πατρίδας μας με τους αγώνες της και τις τιτάνιες προσπάθειες για την πολιτιστική ανέλιξη του λαού μας.

Στον ύμνο της που παραθέτουμε, φαίνονται καθαρά τα ιδανικά αυτής της ανεπανάληπτης γενιάς:

*Με τη χρυσή της νιότης πανοπλία,
το θάρρος, την ορμή, τη λεβεντιά
πετάμε στον αγώνα, στη θυσία,
για την Ελλάδα, για τη λευτεριά.*

*Για μια ζωή ελεύθερη κι ωραία
απλώνουμε της νιότης τα φτερά
μια πλάση ονειρευτή, μια πλάση νέα
τα μπράτσα μας να χτίσουν τα γερά.*

Επωδός

*Καμαρωτά χαρούμενα τα νιάτα
σαν σε χορό βαδίζουν πάντα 'μπρος
φλόγα ζωή και θέληση γεμάτα
κι είναι το πέρασμά τους όλο φώς*

*Τα νιάτα είμαστε 'μεις της γης ελπίδα,
αλί του που αντίκρυ μας θα σταθεί,
μελίσσι από την κάθε μια πατρίδα
κινάμε να λυτρώσουμε τη γη.*

*Στο φράχτη της σκλαβιάς, το πέρασμά
μας
μια καταλύτρα θαν' νεροσυρμή,
το δίκιο, η λευτεριά για σύνθημά μας,
ποιός θα μας αντικόψει την ορμή.*

*Των ταπεινών τον πόνο και τη θλίψη
του σκλάβου τη βαθιά την οίμωγή
από τη γη θα κάνουμε να λείψει
για να γενεί χιλιόμορφη η ζωή*

Δυστυχώς η ανώμαλη κατάσταση με τον εμφύλιο ανέκοψε τη ζωοδότρα δράση της Ε.Π.Ο.Ν. θυσιάζοντας στον εμφυλιοπολεμικό Μινώταυρο την ελπίδα για μια καλύτερη ζωή.

Έτσι, έμειναν ανεκπλήρωτα τα ιδανικά που είναι και σήμερα επίκαιρα με την αναζωπύρωση των άδικων πολέμων και της «Νέας τάξης πραγμάτων».

Σ.Τ.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΕΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Από το φιλόλογο ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟ Γ. ΠΟΛΙΤΗ

Μόλις πέρασε το δεκαπενθήμερο των γιορτιών (10 του Γενάρη σήμερα που γράφω), επίκαιρο ερώτημα παλιού φίλου μου κίνησε την προσοχή να σκεφτώ και πάλι τους αρχαίους και την καθημερινή τους ζωή. Είχαν οι αρχαίοι γιορτές με θρησκευτικό περιεχόμενο, όπως εμείς, που το εορτολόγιο καλύπτει όλες τις ημέρες του χρόνου; Ο Περικλής στον επιτάφιο λόγο γι' αυτούς που σκοτώθηκαν τον πρώτο χρόνο στον Πελοποννησιακό πόλεμο εξαιρώντας το πολίτευμα και τους θεσμούς της αθηναϊκής δημοκρατίας, αναφέρεται και στις απολαύσεις που προσφέρει η πόλη με τις γιορτές που κρατάνε όλο το χρόνο. "Αλλά και με τη σκέψη μας βρήκαμε πολλούς τρόπους να αναπαυόμαστε από τους καθημερινούς κόπους, διότι έχουμε καθιερώσει αγώνες και θυσίες για όλες τις εποχές του έτους". Στον αιώνα του Περικλή τελούνταν με μεγάλη λαμπρότητα οι αγώνες και οι γιορτές αλλά ανέκαθεν η θρησκευτική γιορτή κατείχε πρωτεύοντα ρόλο στην αρχαία Ελλάδα.

Οι αρχαίοι πίστευαν σε πολλές θεότητες, από τις οποίες εξαρτιόταν η ευτυχία και η δυστυχία των θνητών επάνω στη γη και μετά θάνατον στον άλλο κόσμο στο βασίλειο του Άδη. Τη ζωή τους την κανόνιζαν οι θρησκευτικές

γιορτές της οικογένειας ή της πόλης και οι τελετές γίνονταν με σχολαστικό τρόπο, όπως τις είχαν κληρονομήσει από τους προγόνους (τα πάτρια). Ο Όμηρος και ο Ησίοδος πίστευαν πως οι θεοί είχαν τις ίδιες αρετές και ελαττώματα με τους ανθρώπους (ανθρωπομορφισμός των θεών) και όχι μόνον αυτό αλλά φαντάστηκαν πως οι θεοί είχαν την ίδια κοινωνική δομή που είχαν και οι άνθρωποι (βασιλείς, ευγενείς, ελεύθεροι, δούλοι συγκροτούν τη δομή της κοινωνίας των ανθρώπων). Ύψιστος - πατήρ ανδρών τε θεών τε ο Δίας, ο απόλυτος μονάρχης. Δίπλα του οι ανώτεροι θεοί και στο τέλος της πυραμίδας οι κατώτεροι θεοί. Ο Τηλέμαχος, αναζητώντας τον πατέρα του Οδυσσέα, έφτασε στη Σπάρτη και μόλις μπήκε στο ανάκτορο του Μενέλαου από τον πλούτο και την πολυτέλεια που είδε φαντάστηκε πως βρίσκεται στο παλάτι του Δία στον Όλυμπο.

Πίστευαν ακόμη οι αρχαίοι ότι οι θεοί εφαρμόζουν το νόμο της ανταπόδοσης: σου προσφέρω, θεέ μου, να μου προσφέρεις κι εσύ. Και σε αυτή την πίστη στηρίζονταν οι πολλές προσφορές και τελετές τους. Του Σεβασμιότατου Μητροπολίτου Ιωαννίνων ο παρεμβατικός λόγος για το προσκύνημα της Παναγίας της Ιεροσολυμίτισσας στην Αθήνα κερδίζει σε ισχύ αν συνειρμικά

συνδέσει ο καλοπροαίρετος Χριστιανός αυτή την κριτική με όσα πίστευαν οι αρχαίοι για τους θεούς τους.

Οι γιορτές και οι τελετές διαρκούσαν όλο το χρόνο και άλλες είχαν μεγαλύτερη επισημότητα και δημόσιο περιεχόμενο, και άλλες οικογενειακές με επίκεντρο την οικογενειακή εστία. Από τις μεγαλύτερες η πρώτη για τους Αθηναίους ήταν τα Παναθήναια που γίνονταν το μήνα Εκατομβαιώνα. Ήταν ο πρώτος μήνας του χρόνου, αντίστοιχος του δικού μας Γενάρη. Στο ημερολογιακό έτος των αρχαίων ο εναρκτήριο μήνας ήταν ο δικός μας Ιούλιος. Αυτό το μήνα γιόρταζαν τα Κρόνια, τη χαρά του θερισμού, όπως στη Ρώμη τα Σατουρνάλια. Η γιορτή ήταν αφιερωμένη στον Κρόνο, τον πατέρα του Δία. Έπεσε ο Κρόνος και η Ρέα από το θρόνο, άλλαξαν και το όνομα του μήνα. Τα Κρόνια είχαν δημόσιο και εθνικό χαρακτήρα γιατί γινόταν η γιορτή των συνοικίων, που θύμιζε το συνοικισμό της Αττικής που έκαμε ο Θησέας, και αυτή η ένωση έδωσε στην Αθήνα την αίγλη και τη δύναμή της. Στο τέλος του Εκατομβαιώνα γινόταν η μεγάλη γιορτή προς τιμή της Αθηνάς που ήταν προστάτιδα της πόλης, τα Παναθήναια. Αλλά δεν επαρκεί ο χώρος για να αναφερθεί κανείς στις λεπτομέρειες αυτής της γιορτής. Περιληπτικά σημειώνω για τη μεγάλη πομπή με επικεφαλής τον ιερέα, με τους άρχοντες και την ομάδα των κοριτσιών που κρατούσαν τον ιερό πέπλο για να τον αφιερώσουν στην Αθηνά, το επίλεκτο σώ-

μα των έφιππων νέων, χάρμα των ματιών για τους Αθηναίους και τους ξένους που έφταναν στη γιορτή. Ο Φειδίας απαθανάτισε την εικόνα αυτή στο διάζωμα του Παρθενώνα, όπου φιλοτέχνησε την πομπή των Αθηναίων. Από τα Προπύλαια έφανε η πομπή στο μεγάλο ναό, όπου θα γινόταν η θυσία. Τα ζώα που προορίζονταν για τη θυσία ήταν καθαρά και εξαγνισμένα, μαύρου χρώματος αν ήταν για τους θεούς του κάτω κόσμου. Μέρος από τα θυσιαζόμενα ζώα τα έψηναν και μοιραζόταν το άλλο κρέας στους πολίτες. Στην Αθηνά γινόταν η μεγαλύτερη θυσία εκατό βοδιών (εκατόμβη) γι' αυτό και ο μήνας ονομάστηκε Εκατομβαιών. Όταν ολόκληρο το ζώο ψηνόταν, αυτό λεγόταν ολοκαύτωμα. Και τις δυο αυτές λέξεις, εκατόμβη και ολοκαύτωμα, τις χρησιμοποιούμε στην ομιλουμένη με μεταφορική βέβαια σημασία. [Δυστυχώς με εκατόμβες και ολοκαυτώματα είναι γεμάτη η ιστορία του ελληνισμού].

Μετά το μήνα Σεπτέμβριο, ακολουθούσε η γιορτή του Απόλλωνα, τα Βοηδρόμια. Πίστευαν πως ο Απόλλων έτρεχε να βοηθήσει προς το μέρος που ακουγόταν η βοή του κινδύνου στον πόλεμο. Έτσι την ιδιότητα του Απόλλωνα ως Βοηδρομιώνα (βοή+έδραμον: αόριστος του τρέχω) την έδωσαν στο μήνα. Ανάλογη λέξη στα νεοελληνικά έχουμε τη λέξη βοήθεια (βοή+θέω: τρέχω προς το μέρος της βοής του κινδύνου). Αλλά της φυλής μας το αδιάκοπο και συνεχές μεγαλείο

της δεν το αποδεικνύει μόνο η γλώσσα που είναι η ίδια από τον Όμηρο ως τον Ελύτη και το Ρίτσο αλλά και άλλα πολλά που αναφέρονται στην παράδοση και στα έθιμα και ο λαός τα στηρίζει και τα συνεχίζει. Έτσι και τα ονόματα των μηνών, που οι αρχαίοι Έλληνες τα ταύτιζαν με κάποιο θεό. Και σήμερα ο λαός τον Οκτώβριο τον λέει Αϊ-Δημήτρη, Αϊ-Μηνά το Νοέμβριο κλπ.

Ο τρίτος μήνας λεγόταν Πυανεσιών από τα πυανέψια=κουκιά και στη διάρκεια αυτού του μήνα ετελούντο τα θεσμοφόρια και τα απατούρια. Τα θεσμοφόρια ήταν γιορτή της Δήμητρας. Σε αυτή τη γιορτή συμμετείχαν μόνο παντρεμένες γυναίκες γιατί η Δήμητρα δεν προστάτευε μόνο τα σπαρτά αλλά και τη γονιμότητα των γυναικών. Στο τέλος του μήνα τεχνίτες, κυρίως χαλκείς, πρόσφεραν στην Αθηνά Εργάνη και στον Ήφαιστο κάποιο προϊόν της βιοτεχνίας των (αγγείο, ξόανο κλπ). Τέτοια αφιερώματα βρέθηκαν σε τάφους.

Το μήνα Ποσειδεώνα Δεκέμβριο γιόρταζαν τα αλώα. (Από το άλως η λέξη που σημαίνει αλώνι ή χωράφι). Το σιτάρι φύτρωνε ήδη στους αγρούς και προσευχόταν για την ανάπτυξή του. Το μήνα Γαμηλιώνα Γενάρης γιόρταζαν τα γαμήλια, γιορτή αφιερωμένη στην ένωση του Δία και της Ήρας. Τον ίδιο μήνα γιόρταζαν και τα Διονύσια ή Λήναια προς τιμήν του Διονύσου.

Τον μήνα τον Ανθεστεριώνα Φεβρουάριος γιόρταζαν τα Ανθεστήρια

που κρατούσαν τρεις ημέρες. Ήταν αφιερωμένη στο Διόνυσο θεό της αμπέλου. Η πρώτη μέρα λεγόταν Πυθοίγια γιατί τότε άνοιγαν τους πύθους τα πυθάρια με το κρασί. Τον άλλο μήνα τον Ελαφνηβολιώνα Μάρτιος γιόρταζαν τα μεγάλα Διονύσια. Ήταν χαρούμενη γιορτή και οι συμμετέχοντες ακολουθούσαν το άρμα του Διονύσου. Πάνω στην άμαξα οι οπαδοί του Διονύσου χόρευαν και τραγουδούσαν και έλεγαν ελεύθερα ό,τι ήθελαν. (Η φράση τα εξ αμάξης από εκεί έχει την καταγωγή της).

Τους επόμενους μήνες Απρίλη και Μάη Μουνικιώνα και Θαργυλιώνα τιμούσαν την Άρτεμη και τον Απόλλωνα αντίστοιχα. Τέλος τον τελευταίο μήνα του χρόνου τον Σκιροφοριώνα γιόρταζαν τα σκιροφόρια, γιορτή αφιερωμένη στη Δήμητρα και στην Περσεφόνη.

Με αυτές τις θρησκευτικές τελετές, που σε στενότερη περίληψη αναφέρθηκαν, οι Αθηναίοι δεν τιμούσαν μόνο τους θεούς των αλλά συγχρόνως διασκέδασαν “ων καθημέραν η τέρψις το λυπηρόν εκπλήσσει” λέει στον επιτάφιο ο Περικλής όπως στον πρόλογο σημείωσα. Από τα τέλη του 6ου π.Χ. αιώνα άρχισε να κλονίζεται η πίστη των ανθρώπων και η εμφάνιση των σοφιστών και των φιλοσόφων ετάραξε τα νερά του φιλοσοφικού αυτού συστήματος. Η αμφιβολία όμως και η άρνηση συμμετοχής στις θρησκευτικές αυτές τελετές της πόλης οδηγούσε σε βαρύτερη κατηγορία (επ’ ασεβεία) που η ποινή ήταν ο θάνατος. Επ’ ασεβεία

κατηγορήθηκε και ο Αναξαγόρας ο επικαλούμενος νους για το φωτισμένο μυαλό που είχε αλλά διέφυγε το θάνατο χάρις στον Περικλή που τον είχε δάσκαλο, και ο Σωκράτης που όμως θανατώθηκε.

Θα ήθελα να τελειώσω με τις λίγες αυτές γραμμές για το μεγάλο θέμα της θρησκευτικής ζωής των αρχαίων με μια σύντομη αναφορά καθαρά δεισιδαιμονίας που φαίνεται πως και οι αρχαίοι είχαν. Στους παράλληλους βίους ο Πλούταρχος μιλώντας για το λοιμό που είχε χτυπήσει και τον Περικλή γράφει "όντας άρρωστος στο κρεβάτι ο Περικλής, τον επισκέφτηκαν φίλοι του κι εκείνος δείχνοντας ένα φιλαχτικό που του είχαν κρεμάσει οι γυναίκες στο λαιμό για να γλιτώσει από το θάνατο τους είπε είμαι τόσο άσχημα ώστε ανέχομαι και αυτές τις κουταμάρες.

Ο 6ος αιώνας π.Χ. ο αιώνας του δια-

φωτισμού όπως ονομάστηκε ετάραξε τα νερά για το θρησκευτικό σύστημα των αρχαίων. Δεν ικανοποιούσε πλέον το δωδεκάθεο του Ολύμπου τους ανήσυχους ανθρώπους και άρχισαν να ελπίζουν στον άγνωστο Θεό. Ο Απόστολος Παύλος βρήκε έτομο το ακροατήριο στην Πνύκα της Αθήνας να μιλήσει για τον αληθινό Θεό που δεν είχε ανάγκη για παλάτια στον Όλυμπο αλλά που ζητούσε να βρει κατοικία στις ψυχές των ανθρώπων, που δεν είχε ανάγκη από προσφορές και θυσίες ούτε εκατόμβες και ολοκαυτώματα, ούτε από προσκυνήματα εικόνων άλλων περισσότερο και άλλων λιγότερο θαυματουργών.

Αγαπάτε αλλήλους - ο συ μισείς ετέρω μη ποιήσεις, αυτά δίδαξε με τη γλυκύτατη διδασκαλία Του ο εν σπηλαίω τεχθείς. Και αυτά είναι αρκετά να φέρουν την πολυπόθητη επί Γης ειρήνη και την εν ανθρώποις ευδοκία.

Π Ω Λ Ε Ι Τ Α Ι

Οικόπεδο 599.20 Τ.Μ.

στην Κ. Κόνιτσα (κάτω από
πρατήριο Αντωνίου)

Τηλ. 0655-022623

ΕΘΝΙΚΗ
Η ΠΡΩΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

Ιωάννης Δ. Ευθυμίου
Διευθυντής
Ομάδας Πωλήσεων

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ Α.Ε

Δ/ση Γραφείων : Μοναστηρίου 109 - 546 27 Θεσσαλονίκη

Τηλ. Κέντρο : 0310-553 422 Fax : 0310-553 764

Κιν. 0977-463 008

ΟΙ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΙΘΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΓΚΟΤΖΟΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ (FRIBOURG SUISSE)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Εισαγωγή
- Λίγα λόγια για την επιστημονική έρευνα και την σπουδαιότητά της για την ιστορική καταγραφή των πραγμάτων και των γεγονότων.
- Δυο παραδείγματα από τις επαναστατικές αλλαγές του νεολιθικού.
  - Η οικειοποίηση - εξέλιξη του καλαμποκιού
  - Η Κύπρος και η αρχή της κτηνοτροφίας (εξημέρωση των ζώων)

(Σημείωση) *Ευχαριστήρια*: Ένα μεγάλο ευχαριστώ στον αγαπημένο ξάδελφο και συνάδελφο, Θωμά Γκότσο, που δέχθηκε να διαβάσει και να συζητήσει μαζί μου το χειρόγραφο προτού σταλεί για δημοσίευση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η νεολιθική εποχή στην Ευρώπη ανακαλύφθηκε στα μέσα του ΧΙΧου αιώνα. Την εποχή αυτή οι πρώτοι αρχαιολόγοι, ειδικοί της προϊστορικής εποχής, έβαλαν τα θεμέλια της επιστήμης τους και συγχρόνως ξεχώριζαν μέσα στη λίθινη εποχή (εποχή της πέτρας), την νεολιθική εποχή.

Η νεολιθική εποχή χαρακτηρίζεται κυρίως από την παρουσία πέτρινων σιληπνών εργαλείων. Άλλα αρχαιολογικά ευρήματα αυτής της εποχής που επηρέασαν και ώθησαν την προσοχή των αρχαιολόγων στην επισήμανση

της νεολιθικής εποχής, είναι οι μεγάλες όλιθοι και τα λιμνοβικά χωριά.

Πολύ αργότερα καταδείχτηκε η επιρροή που προκάλεσε, σ' αυτό το ζήτημα το επαναστατικό πέρασμα της ανθρώπινης κοινωνίας από την εποχή που οι άνθρωποι ζούσαν σαν κυνηγοί (νομαδική ζωή), σε (μόνιμη κατοικία). Κατ' αυτόν τον τρόπο, από την στιγμή που οι άνθρωποι κατασκεύασαν και χρησιμοποίησαν τα λίθινα τσεκούρια και τα λίθινα δρεπάνια για την εκτέλεση των αγροτικών και οικιακών εργασιών, καθώς επίσης και τα πήλινα αγγεία, αναγκαία για την αποθήκευση των καρπών, περάσαμε στην αγροτική ζωή και τα ευρήματα αυτά αποτελούν "κατευθυνόμενα ευρήματα" για την επισήμανση της νεολιθικής εποχής. Μ' αυτά τα δεδομένα είναι εύκολο να συμπεράνουμε πως οι άνθρωποι της κοινωνίας των κυνηγών ήταν υποχρεωμένοι να ζουν νομαδική ζωή χαρακτηρισμένη από συχνές μετακινήσεις, ενώ, οι άνθρωποι της κοινωνίας των αγροτών ήταν αναγκασμένοι από την δουλειά τους να κατοικούν σχεδόν μονίμως στο ίδιο μέρος και επομένως να χτίζουν χωριά.

Αυτό το κάδρο (περιβάλλον) ζωής έχει επιβεβαιωθεί για την τότε ανθρώπινη κοινωνία της Ευρώπης και η εποχή της νεολιθικής κουλτούρας έχει ταυτισθεί με την κουλτούρα της ζωής των γεωργών και της εκτροφής των οικοσπίτων ζώων. Καμιά φορά όμως η

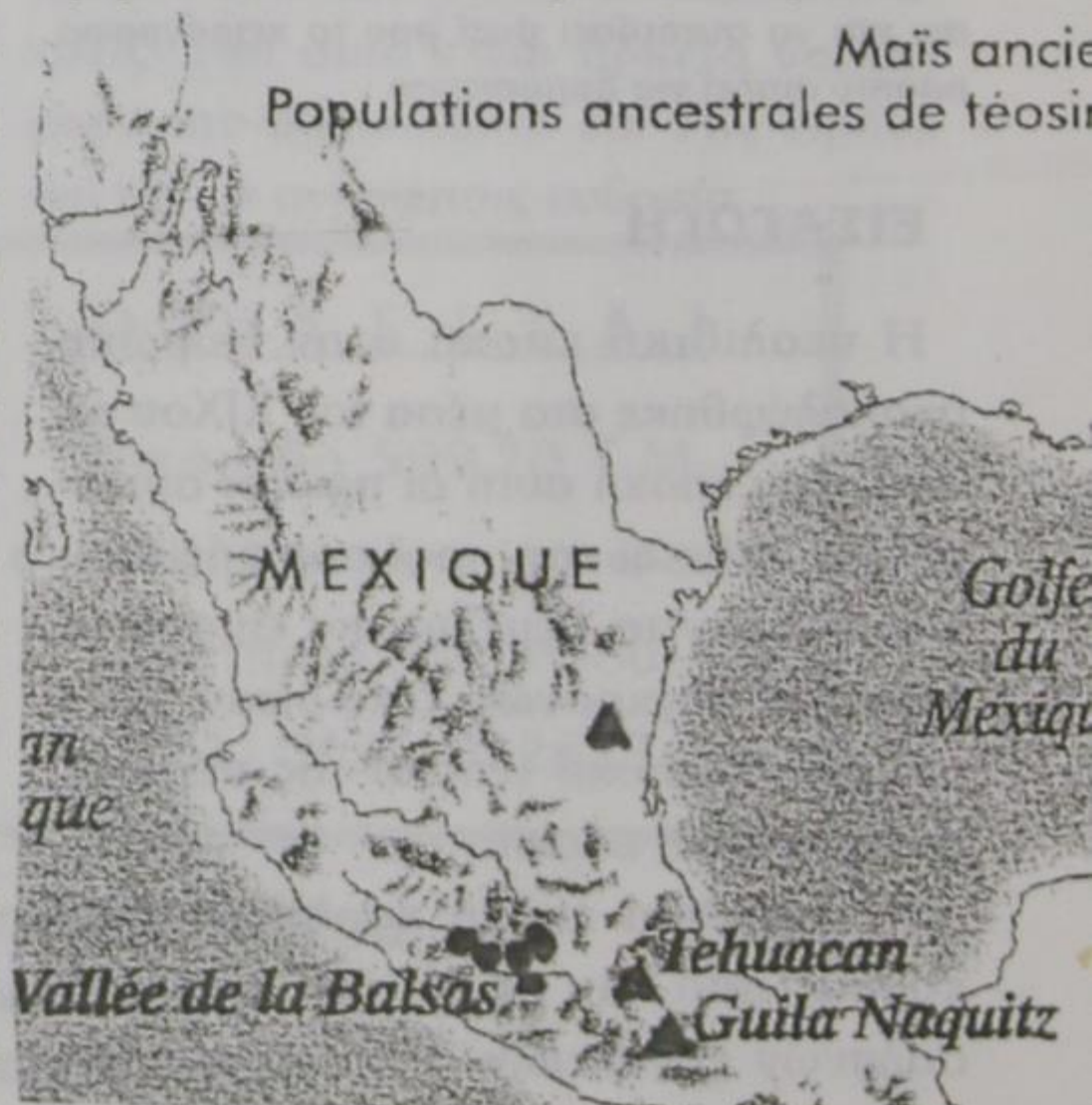
αλήθεια είναι διαφορετική από ότι προσπαθούν να μας πείσουν τα κατευθυνόμενα ευρήματα. Οι έρευνες των τελευταίων 50 χρόνων που προέρχονται κυρίως από την Μ. Ασία επιβεβαιώνουν ότι η μόνιμη κατοικία προηγείται πολλές χιλιάδες χρόνια από τις πρώτες προσπάθειες μιας αγροτικής ζωής και της εποχής των πρώτων πήλινων δοχείων. Για να εξηγηθεί αυτή η διαφορά, διαφορετικές περιοχές της γης, θεωρήθηκαν σαν το ιστορικό πεδίο μιας διαφορετικής κουλτούρας. Αυτό θα πει πως το πέραςμα από την μια κουλτούρα (του κυνηγού) στην άλλη (του γεωργού) δεν πραγματοποιήθηκε συγχρόνως σε όλη τη γη. Μέχρι νεωτέρων αρχαιολογικών ανακαλύψεων είναι η κοινωνία των κυνηγών που οικειοποιήθηκε το καλαμπόκι στην Κεντρική Αμερική (Μεξικό, εικόν 1) και στην Ιαπωνία. Η ιαπωνική εποχή Jomon βοήθησε στην ανακάλυψη των πήλινων δοχείων (κεραμική εποχή, βλέπε φωτογραφίες πήλινων ιαπωνικών αγγείων και αγαλμάτων εποχής Jomon, εικόν 2) που χρονολογείται γύρω στα 10.000 χρόνια π.χ., χωρίς ποτέ να εξελιχθεί στην Ιαπωνία, σε οικιακή γεωργία. Το ρύζι ανακαλύφθηκε πιο αργά στην Βόρεια Κίνα.

Ο πιο σίγουρος τρόπος για να μάθουμε πότε ο άνθρωπος άρχισε να καλλιεργεί τα φυτά και να αναπτύσσει την οικιακή κτηνοτροφία, είναι να βρεθούν τα ίχνη που αυτές οι καλλιέργειες αποτυπώνουν (αφήνουν) στο περιβάλλον που επικρατούν. Ο Bruce

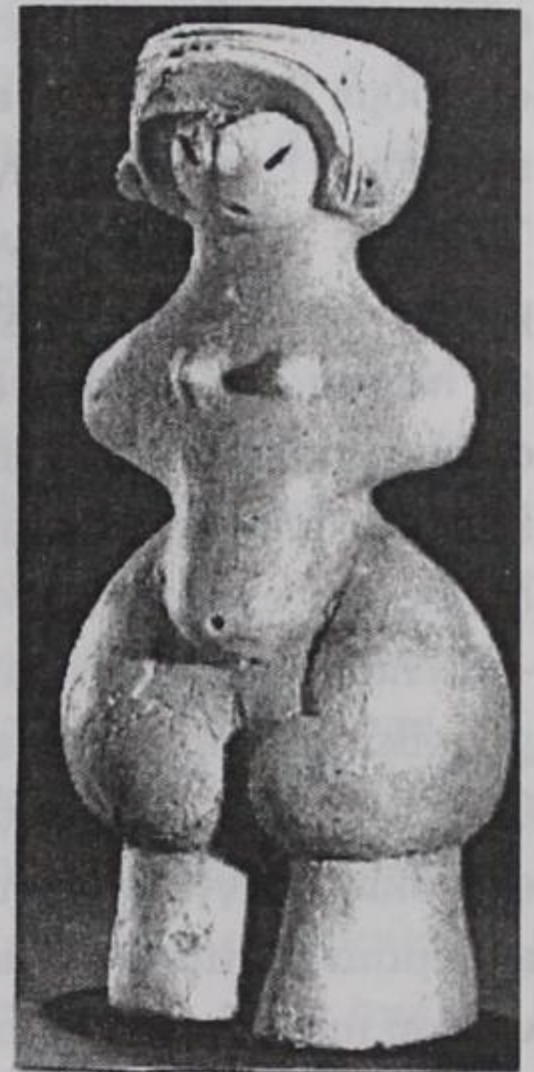
Benz (1, benz@ + xws. edw), καθηγητής του πανεπιστημίου Wesleyan του Τέξας, μας διηγείται την ιστορία της έρευνας για την προέλευση και την εξέλιξη του καλαμποκιού που και ο ίδιος πρωθεί με τους συνεργάτες του.

Οι έρευνες στην Μέση Ανατολή και ιδιαίτερα στην Κύπρο, όπου κανένα από τα μεγάλα οπληφόρα - αρτιοδάκτυλα - δίχνηλα - θηλαστικά (βοοειδή - αιγοπρόβατα) δεν ζουν ελεύθερα στην φύση (άγρια), μας οδήγησαν σε περισσότερες διαπιστώσεις όσο αφορά την οικειοποίηση - εξημέρωση από τον άνθρωπο των σημερινών οικιακών ζώων και μας κάνουν διστακτικούς για τις μέχρι τώρα υπάρχουσες θεωρίες.

Όπως συχνά συμβαίνει με την έρευνα, πιστεύεται πως οι αρχαιολόγοι που ενδιαφέρονται να ανακαλύψουν την αρχή που

Εικόνα 1. Ο χάρτης μας δείχνει που βρίσκονται (στο Μεξικό και Γουατεμάλα) οι περιοχές με το πιο παλιό καλαμπόκι και τους προγόνους της Teosinte.

Εικόνα 2. Πήλινα αγγεία και αγάλματα εποχής Jomon, Ιαπωνία

η ανθρώπινη κοινωνία γίνεται γεωργική, πρέπει να βρουν και άλλα ίχνη από όσα γνωρίζουμε μέχρι σήμερα.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΣΤΗΝΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

Η επιστημονική έρευνα αποτελεί σήμερα, σε όλους τους τομείς, τον γνώμονα της ιστορικής καταγραφής και της εξέλιξης της ανθρώπινης κοινωνίας και ειδικότερα των αντικειμένων και των ιδεών που μας περιβάλλουν. Είναι σίγουρο πως καθημερινώς έρχονται στο φως καινούργια στοιχεία συνεχίζοντας έτσι να οικοδομούν την αλήθεια, να την αναπλάθουν κι αν χρειάζεται, να την διορθώνουν. Οι θεωρίες που στηρίζονται σε υποθετικές και συχνά φανταστικές έρευνες, δηλαδή οι θεωρίες που δεν μπορούν να αποδειχθούν πειραματικώς και να

επαληθευτούν στον χώρο και στον χρόνο ή ακόμη να επιβεβαιωθούν από καινούργια ευρήματα, είναι προορισμένες να καθούν ή να αντικατασταθούν, αργά ή γρήγορα, από τις επιστημονικές ανακαλύψεις και επιβεβαιώσεις. Οι βάσεις μερικών θεωριών που επηρεάζουν την ζωή μας είναι δογματικές, γιατί δεν αποτελούν μια επιστημονική-ιστορική επαλήθευση των γεγονότων που τις εμπνέουν και συχνά εξελίσσονται μακριά από την ανθρώπινη πραγματικότητα (στον ανθρώπινο φανταστικό τομέα) σαν υστερισμοί και εξτρεμισμοί (παράδειγμα εξτρεμιστές). Μπορούμε να πούμε, ιδιαίτερα για την Ευρώπη, πως σήμερα ζούμε μια ρεαλιστική εποχή όπου μόνον η επιστημονική ανάλυση των ιδεών και των πραγμάτων φαίνεται να αποτελούν αναμφισβήτητο γεγονός (ιστορία).

Είμαστε ελεύθεροι να πιστεύουμε σε μια οποιαδήποτε θεωρία (που συχνά μας

επιβάλλουν συγκεκριμένες καταστάσεις) αλλά είμαστε δογματιστές αν αυτό που πιστεύουμε δεν αποτελεί επιστημονική διαπίστωση. Ένα παράδειγμα για μας τους Έλληνες (υπάρχουν ανάλογα παραδείγματα για πολλούς λαούς) των όσων είπαμε παραπάνω είναι η εξέλιξη της θρησκείας μας που επικρατούσε στην αρχαία Ελλάδα, αντιπροσωπευόμενη από την πολυθεϊστική ιουδαιο-χριστιανική θρησκεία - κουλτούρα. Εν συνεχεία η Χριστιανική μονοθεϊστική θρησκεία εξελίχθηκε σε ορθόδοξη, καθολική, αγγλικάνικη προτεσταντική, ευαγγελική κ.τ.λ. Επιστημονικά ευρήματα για την επικράτηση του Χριστιανισμού μιλούν, κατά πάσα πιθανότητα, για ένα επαναστατικό κίνημα εναντίον των Ρωμαίων εκ μέρους των Ιουδαίων. Η κίνηση αυτή κατευθυνόμενη και από τον Ιησού τον Ναζωραίο εξελίχθηκε σε χριστιανική θρησκεία και επιβλήθηκε σαν δόγμα σ' ένα μέρος της ανθρωπότητας. Ας μη ξεχνάμε πως ένα μεγάλο μέρος του ανθρώπινου γένους έχει υιοθετήσει διαφορετικά θρησκευτικά δόγματα όπως π.χ. ο Μωαμεθανισμός και ο Βουδισμός.

Στις διαδοχικές εξελίξεις που πέρασε η ανθρώπινη κοινωνία, η νεολιθική εποχή αποτελεί, κατά κάποιο τρόπο, τον πρόδρομο της βιομηχανικής εποχής που ζούμε και σήμερα. Κατά την νεολιθική εποχή οι καινούργιες συνθήκες ζωής επιβάλλουν στον άνθρωπο μια επαναστατική αλλαγή του τρόπου ζωής και του τρόπου σκέψης. Ο άνθρωπος από κυνηγός γίνεται γεωργός, καλλιεργεί διάφορα προϊόντα για την διατροφή του, οικειοποιείται - εξημε-

ρώνει μερικά ζώα, κτίζει χωριά, αποθηκεύει τα γεωργικά προϊόντα στα πλίνθινα - πύλινα αγγεία, καλλυπερεύει την υγεία του και τον τρόπο ζωής του, κτίζει πόλεις και αρχίζουν έτσι οι οικονομικο-συνδικαλιστικές σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων.

ΔΥΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ ΝΕΟΛΙΘΙΚΟΥ

Ας πάρουμε τώρα δυο χαρακτηριστικά και αντιπροσωπευτικά παραδείγματα για να δούμε από κοντά τις επαναστατικές αλλαγές και τις εξελίξεις τους, στις οποίες υποβλήθηκε η ανθρώπινη κοινωνία κατά την νεολιθική εποχή. Αυτές οι αλλαγές αντιπροσωπεύονται κυρίως από την συστηματική καλλιέργεια του καλαμποκιού και την οικειοποίηση - εξημέρωση μερικών αγρίων ζώων (αρχή της κτηνοτροφίας). Η περίπτωση του καλαμποκιού έχει ιδιαίτερη σημασία για δυο λόγους. Ο πρώτος είναι γιατί σήμερα η μοριακή βιολογία χρησιμοποιεί αυτό το φυτό, για ένα μεγάλο μέρος των εργασιών της που ενδιαφέρουν τις τροποποιήσεις - μετασχηματισμούς του γενετικού κώδικα (DNA) και την δημιουργία καινούργιων ειδών με μεγαλύτερη αντίσταση στις διάφορες αρρώστιες του φυτού και μια αύξηση της παραγωγής. Ο δεύτερος λόγος είναι ότι το καλαμπόκι αντιπροσωπεύει σήμερα (μετά το ρύζι) το δεύτερο γεωργικό προϊόν στον κόσμο με παραγωγή 600 εκατομμύρια τόνους το χρόνο (1999) που ισοδυναμεί με 50 δισεκατομμύρια Euro. Από την άλλη πλευρά η κτηνοτροφία συνδέεται με την

γεωργία και την ανθρώπινη κοινωνία από τα παλαιότερα χρόνια, πρώτα στην Μικρά Ασία και μετά στην Ευρώπη, περίπου από 10.000 χρόνια π.Χ. Να τι γράφει γι' αυτό το ζήτημα ο J. P. Demoule, καθηγητής του πανεπιστημίου του Παρισιού - 5 (2): περίπου 10.000 χρόνια π.Χ. ο άνθρωπος αρχίζει να οικειοποιείται - εξημερώνει (καλλιέργεια - εκτροφή) τα φυτά και τα ζώα. Αυτή την εποχή η Ευρώπη κατοικείται ακόμη από μια κοινωνία κυνηγών - αποθηκευτών. Σε μια περίοδο μερικών χιλιετηρίδων αυτή η κοινωνία απορροφήθηκε από την κουλτούρα της γεωργικής κοινωνίας που προερχόταν από την Μέση Ανατολή.

Όπως βλέπουμε η αρχή της συστηματικής κτηνοτροφίας συμπίπτει με εκείνη της γεωργίας και παρ' ότι η δεύτερη έφερε σπουδαίες επαναστατικές αλλαγές, κυρίως στον τεχνολογικό τομέα, είναι κυρίως η κτηνοτροφία που επέβαλε μια εξέλιξη στον τρόπο του σκέπτεσθαι του ανθρώπινου γέ-

νους (3 a,b) από τον άνθρωπο (4). Στην κοινωνία των κυνηγών ο άνθρωπος αισθάνεται γενικά ότι βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο (όμοιος) με τα ζώα, τα φυτά και τα φυσικά στοιχεία που τον περιβάλλουν, δηλαδή μια οριζόντια αντίληψη του σύμπαντος. Με τον εποικισμό καινούργιων περιοχών από τον άνθρωπο και την οικειοποίηση - εξημέρωση καινούργιων ειδών (φυτών και ζώων) ο άνθρωπος δημιουργεί το συναίσθημα - δικαίωμα ότι επικρατεί στην φύση, ότι δηλαδή είναι ο κυρίαρχος του κόσμου. Αυτό το συναίσθημα τον πείθει και επιβάλλει στην σκέψη του μια κάθετη ιεραρχία - αντίληψη ακόμη και στους πιο στενούς συγγενείς του, τα θηλαστικά ζώα. Γι' αυτούς τους λόγους η αρχή της κτηνοτροφίας θεωρείται σαν μια τελική έκφραση μιας βαθιάς αλλαγής της ανθρώπινης διανοητικότητας και του τρόπου με τον οποίον σκέπτεται ο άνθρωπος.

(Η συνέχεια στο επόμενο)

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Στην περιοχή Αγ. Γεώργιος Ηλιόρραχης περιφραγμένος αγρός ποτιστικός 1,5 στρ. με οπωροφόρα και αποθήκη.

ΤΙΜΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ

Τηλ. 2655 22168

Επιπλοτεχνική

- ΕΝΤΟΙΧΙΖΟΜΕΝΕΣ ΚΟΥΖΙΝΕΣ
- ΕΠΙΠΛΑ ΜΠΑΝΙΟΥ
- ΝΤΟΥΛΑΠΕΣ

ΤΣΟΥΚΑΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ

ΤΗΛ: 26510 66827 - Fax: 26510 66837 Κιν.: 0977904181

Κάτω Νεοχωρόπουλο - Ιωάννινα

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Οικόπεδο 369 τ.μ. στην Άνω Κόνιτσα

Πληροφορίες: Τηλ. 01.06611423

Από τα χρόνια της κατοχής

Τα μαύρα χρόνια της Κατοχής 1941-44 η πείνα θέριζε τη χώρα μας, περισσότερο τα ορεινά χωριά και τις πόλεις. Πολλοί συμπατριώτες μας πέθαναν και ιδίως μικρά παιδιά.

Είμαι από πολυμελή οικογένεια (10 άτομα) και οι γονείς μου ήταν γεωργοί και καλλιεργούσαν καλαμπόκι έχοντας και έναν αριθμό από γίδια, πρόβατα, γελάδια. Όλη η οικογένεια ασχολούνταν μ' αυτά.

Η παραγωγή μας κάλυπτε τις ανάγκες μας και ό,τι περίσσευε το διαθέταμε για να προμηθευτούμε λάδι, αλάτι, γκάζι κ.α.

Το χωριό μου είναι κοντά στην Κόνιτσα και πολύς κόσμος περνούσε καθώς πήγαινε με τα ζώα προς τη Θεσπρωτία για λάδι και προς τη Μακεδονία για σπάρη. Οι συναλλαγές γίνονταν είδος με είδος.

Περνώντας από το χωριό μας ζητούσαν και κανένα κομμάτι ψωμί ν' αντέξουν σε τόσο μεγάλη πορεία.

Εδώ θ' αναφέρω ένα περιστατικό που θυμάμαι από την εποχή εκείνη:

Η μάνα μου φούρνιζε 8-10 ψωμιά κάθε τρεις μέρες και μας έδωσε εντολή να φιλεύουμε όποιον ξέπεφτε στο σπιτικό μας με ένα κομμάτι ψωμί, μάλιστα όταν τύχαινε να'χουμε και ξυνόγαλο του δίναμε κι απ' αυτό να το κάνει "παπάρα".

Μια μέρα ήρθε κάποια γυναίκα μ' ένα μικρό κοριτσάκι. Είχε ένα τσουβαλάκι για να πάρει λίγο καλαμπόκι ή αλεύρι.

Η μάνα μου της έβαλε να φάει μπομποτά με ξυνόγαλο και της γέμισε και το τσουβαλάκι αλεύρι. Τότε η άγνωστη γυναίκα έβγαλε από την τσέπη της έναν χρυσό σταυρό με

αλυσίδα και τον πρόσφερε στη μάνα μου για αντάλλαγμα. Εκείνη τη λυπήθηκε και δεν τον δέχτηκε λέγοντάς της να τον κρατήσει για το κοριτσάκι της. Η άγνωστη γυναίκα αφού είπε χίλια ευχαριστώ έφυγε, αλλά άφησε με τρόπο το σταυρό σ' ένα τραπεζάκι. Αργότερα, όταν πια είχε φύγει η μουσαφίρισα, βρέθηκε στο τραπεζάκι ο σταυρός και η μάνα μου τον έβαλε σε μια "κασέλα" που είχαμε για ντουλάπι.

Μετά από κάμποσο καιρό άνοιξε την κασέλα, αλλά ο σταυρός είχε κάνει "φτερά".

Τότε μας μάζεψε και μας λέει: Είδατε τι έγινε; Καλά δεν τον ήθελα εγώ, αλλά και μόνη που τον άφησε η πεινασμένη γυναίκα, δεν έγινε "χαλάλι" γιατί ήταν από πεινασμένο άνθρωπο!

Αργότερα μάθαμε ότι εκείνη η γυναίκα ήταν του Σπύρου Κατσίκη από το Μοναστήρι Μόλιστας.

Ο Κατσίκης καθώς και άλλοι πολλοί χωριανοί του ταξίδευαν προπολεμικά στη Βλαχία (Ρουμανία) και έστελναν χρήματα στις οικογένειές τους στο χωριό.

Μικρό παιδί, όταν πήγαινα στην Κόνιτσα, έβλεπα κόσμο απ' αυτά τα χωριά - προπαντός γυναίκες - με βλαχιώτικα μαντίλια που κατέβαιναν στην αγορά για ψώνια. Ίσως ρωτήσει κάποιος γιατί τα έγραφα αυτά. Απλούστατα να πάρουν μια ιδέα οι νέοι μας που δεν τους λείπει τίποτε σήμερα. Να δουν τι πέρασαν οι γονείς και οι παππούδες τους εκείνα τα δύσκολα χρόνια του πολέμου.

Λάμπρος Ντίνος
(και για την αντιγραφή Σ.Τ)

ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΤΟΥ 1821

Ζήσης και Σωτήρης Μπενζάδες

ΤΟΥ ΧΑΡΗ Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

(συνέχεια από το προηγούμενο)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

Ο Ζήσης αποφάσισε ν' ακολουθήσει την συμβουλή του θείου και να φύγει από τα Γιάννενα. Μα πού όμως να πήγαινε που είχε ωστόσο βουλευτεί τόσο καλά εκεί με τόσο μεγάλη οικογένεια; Ο θείος του, ο προστάτης του, έσπευσε να καθησυχάσει τους φόβους του. Είχε πάρει την απόφασή του και θα τον έστελνε οικογενειακώς στην Βούρμπιανη όπου είχε στενούς συγγενείς και δικό του σπίτι, στο οποίο έμενε κατά την παραμονή του εκεί τους καλοκαιρινούς μήνες.

Η Βούρμπιανη εκείνη την εποχή ήταν ένα κεφαλοχώρι με ατόφιους Χριστιανούς Έλληνες κατοίκους με πολλούς μαχαλάδες και πολλές εκκλησίες και που για εκείνα τα δύσκολα χρόνια της σκλαβιάς έχαιρε αυτονομίας και ελευθερίας.

Σ' ένα μέρος αρκετά μακριά από τα Γιάννενα στην περιοχή του απρόσιτου και καταπράσινου Γράμμου, με πλούσια, άγρια βλάστηση και άφθονα νερά, θα εύρισκε ένα ασφαλές καταφύγιο. Έτσι κι έγινε. Όταν έφθασε εκεί ήταν άνοιξη του έτους 1801, βρήκε ζεστό το συγγενικό περιβάλλον και τακτοποιήθηκε στο μεγάλο αρχοντικό του θείου του.

Από οικονομικής πλευράς δεν είχε

κανένα σοβαρό πρόβλημα γιατί όλη αυτά τα χρόνια που δούλεψε εντατικά στα Γιάννενα είχε ήδη αποκτήσει αρκετά μεγάλη περιουσία. Και επί πλέον είχε πάντα την ηθική και οικονομική υποστήριξη του θείου του.

Στη Βούρμπιανη ύστερα από αρκετό χρόνο έφτιαξε μια όμορφη ευρύχωρη κατοικία πλησίον της αγοράς και στους χώρους της στέγασε άνετα την οικογένειά του.

Για την απασχόλησή του και βιοπορισμό του κατασκεύασε ένα μεγάλο πετρόκτιστο νερόμυλο στο Βουρμπανίτικο ποτάμι. Ήταν άνθρωπος που δεν φοβόταν την δουλειά και σχεδόν όλη την ημέρα την περνούσε στον νερόμυλο, αλέθοντας σάβια, καλαμπόκια και άλλα γεννήματα που έφερναν οι συγχωριανοί του καθώς και άλλοι χωρικοί από τα πέριξ χωριά.

Επίσης στον νερόμυλο είχε κατασκευάσει και νεροτριβή για το πλύσιμο των χοντρών μάλλινων ρούχων, όπως βελάντζες, φλοκάτες και κάπες βοσκών. Παράλληλα ασχολείτο με εμπόριο σιτηρών, καλαμποκιού, λαδιών και άλλων προϊόντων που είχε ανάγκη η περιοχή.

Στην νέα του πατρίδα, την ωραία και πολυάνθρωπη για την εποχή εκείνη Βούρμπιανη βρήκε ένα πολύ φιλικό και θερμό περιβάλλον. Οι συνθήκες διαβίωσής του και η έντονη απασχόλησή του με την δουλειά και τα κοινά προβλήματα

του χωριού του έδωσαν το σίγουρο αίσημα ότι ρίζωσε οριστικά στην Ήπειρο. Έτσι, στην νέα του πατρίδα έζησε πολλά και δημιουργικά χρόνια, περιοιχιζόμενος πάντα από την καλή και μοιοιασμένη οικογένειά του. Στο χωριό του υπολήπονταν όλοι για το καλό του χαρακτήρα, την ειλικρίνειά του, την καλοσύνη του και την παλληκαριά του. Πάντα μαζί με όλους τους προύχοντες του χωριού βοηθούσε ν' αναπυχθεί το χωριό σ' όλους τους τομείς.

Στην οικοδόμηση νέων κατοικιών, στην διαμόρφωση της πλατείας, στην βελτίωση των δρόμων και μονοπατιών, στην καθαριότητα και κυρίως στην πνευματική ανάπτυξη των νέων.

Συμμετείχε στην λύση όλων των προβλημάτων με πνεύμα αγάπης και δικαιοσύνης. Στις δύσκολες στιγμές πέρασε η Βούρμπιανη πάντα πρωτοστατούσε για την ασφάλεια του χωριού και την απόκρουση των ληστρικών επιδρομών, που έκαναν εκείνα τα χρόνια οι ληστές Τουρκαλβανοί με ορμητήριό τους την Κολώνια.

Τέλος, ως ήταν φυσικό, ήρθαν και τα βαριά γεράματα. Ήσυχος, τιμημένος και με την αμέριστη συμπαράσταση της αγαπημένης του Γιαννιώτισσας γυναίκας Όλγας και των παιδιών του περίμενε ήρεμος το πεπρωμένο.

Αυτή την εποχή το επαναστατικό κίνημα κατά των Τούρκων είχε φουντώσει σ' όλο τον ελληνικό χώρο. Και ο Ζήσης που έζησε και ζούσε τα γεγονότα, όσο μακριά κι αν βρισκόταν απ' αυτά, πάντα ενδόμυχα περίμενε την

ανάσταση του ελληνικού γένους με μια πατρίδα αντάξια της ιστορίας των Ελλήνων. Στο ήσυχο περιβάλλον όπου βρισκόταν, έντονα έρχονταν στην μνήμη του εκείνα τα παλιά θρυλικά γεγονότα που έζησε στην Μάνη. Ο ναύαρχος Ορλώφ η επιβλητική ναυαρχίδα να πλέει στα γαλανά νερά του Οιτύλου, όλη η περιπέτειά του, η εξέγερση, οι φονικές μάχες που ακολούθησαν, οι σύντροφοί του που δίπλα του έπεσαν ηρωικά κτυπώντας τους Τούρκους. Και τέλος, η σωτηρία του και η φυγή του στην Ήπειρο.

Ο Ζήσης Μπενζαδές το παλληκάρι από την Μάνη, σωστός Έλληνας, έφυγε ήρεμος και με πλήρη διαύγεια σε βαθιά γεράματα στην Βούρμπιανη της Ηπείρου το έτος 1820 σε ηλικία 80 ετών. Ο θάνατός του συνέβη ένα χρόνο προτού ξεσπάσει η θρυλική επανάσταση των υποδούλων Ελλήνων το 1821 και δύο χρόνια πριν από τον θάνατο του Αλή πασά το 1822 στο νησάκι των Ιωαννίνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Όταν το έτος 1820 πέθανε ο Ζήσης Μπενζαδές, ο πρωτότοκος γιός του ο Σωτήρης ήταν 44 ετών. Το 1801 σε ηλικία 25 ετών νυμφεύθηκε την Αλεξάνδρα, γέννημα-θρέμμα της Βούρμπιανης και απέκτησαν τρεις κόρες και τέσσερις γιούς.

Ο Σωτήρης ήταν ένας άνδρας ψηλός, γεροδεμένος, με μακριά μαύρα μαλλιά και μεγάλο μύστακα. Το βλέμμα του

σταθερό και διαπεραστικό έδειχνε άνδρα επιβλητικό και θαρραλέο. Στην Βούρμπιανη συνέχιζε να εργάζεται στον νερόμυλο του πατέρα του. Παράλληλα όμως εμπορευόταν σιτηρά, καλαμπόκια και άλλα είδη τροφίμων που έφερναν οι κερατζήδες με τα μουλάρια τους από την Θεσσαλία. Πολλές φορές ασχολείτο και με γεωργικές εργασίες στα χωράφια του και ακόμα με την ανέγερση νέων οικοδομών μέσα στο χωριό. Η αγάπη του όμως ήταν ο νερόμυλος κάτω στο Βουρμπιανίτικο ποτάμι, φτιαγμένος μέσα στο πράσινο και ρομαντικό περιβάλλον του ποταμιού στις παρυφές του χωριού. Του άρεσε να κάθεται ώρες ολόκληρες ν' αλέθει σιτηρά και καλαμπόκι και ν' ακούει τον δυνατό θόρυβο της νεροτριβής και το βουπιό του ορμητικού νερού που κτυπιόταν πάνω στις φτερωτές. Όμως όλ' αυτά τα χρόνια που βρισκόταν εκεί, τον κατείχε μια ανησυχία για τα επαναστατικά γεγονότα που εκτυλίσσονταν στην Νότια Ελλάδα.

Φύση και αυτός επαναστατική είχε κληρονομήσει από τον πατέρα του την ηρωική φλόγα που έκαιγε μέσα του για την απελευθέρωση του Γένους. Κι αυτή συνεχώς τον κατέτρωγε και η σκέψη του ήταν πάντα στραμμένη κατά τον Νοτιά. Το βλέμμα και το πνεύμα του ήταν δοσμένο προς τα εκεί. Ως άνθρωπος με επαρκή παιδεία για τα χρόνια εκείνα πίστευε ότι η απελευθέρωση των υποδούλων Ελλήνων δεν μπορούσε να πραγματοποιηθεί παρά μόνον με σκληρούς αγώνες και θυσίες.

Αυτά τα συναισθήματα τον ακολου-

θούσαν από τα νεανικά του χρόνια. Την παλληκαριά του την είχε δείξει πολλές φορές μαζί με τους συγχωριανούς του Βουρμπιανίτες, αποκρούοντας ληστρικές επιδρομές των Τουρκαλβανών. Συνεπαρμένος λοιπόν όπως και πολλοί άλλοι Ηπειρώτες πατριώτες από τα επαναστατικά γεγονότα που βρίσκονταν σε εξέλιξη στην Πελοπόννησο και στην Νότια Ελλάδα, αποφάσισε να φύγει από το χωριό, να κατέβει προς Νότο και να πάρει κι αυτός μέρος στον αγώνα κατά των Τούρκων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

Την απόφασή του αυτή την πραγματοποίησε αμέσως. Συνεννοημένος και με άλλους πατριώτες εγκατέλειψε την Βούρμπιανη την άνοιξη του 1821. Ήταν σε ηλικία 45 ετών και σε πλήρη φυσική ωριμότητα. Πήγαν στα Γιάννενα και από εκεί πήραν τον δρόμο για τον Νότο.

Έφθασαν στην περιοχή των Ορέων του Βάλτου και του Αμβρακικού κόλπου. Στις περιοχές αυτές δρούσε από παλιά η κλεφτουριά. Οι καπεταναίοι με τα παλληκάρια τους παρενοχλούσαν και εμπόδιζαν τις εφοδιοπομπές των Τούρκων που κατευθύνονταν στον Νότο. Σ' αυτές τις ορεινές περιοχές βρήκε καταφύγιο ο Σωτήρης Μπενζαδές με τους συντρόφους του. Ενσωματώθηκαν στις ένοπλες επαναστατικές δυνάμεις, εξοπλίστηκαν και εκγυμνάστηκαν από τους παλιούς πεπειραμένους καπεταναίους. Άρχισαν κι έπαιρ-

ναν μέρος σε πολλές επιχειρήσεις κατά των Τούρκων που με τις μετακινήσεις των στρατευμάτων τους εξασκούσαν μεγάλη πίεση στους επαναστατημένους Έλληνες. Πάντοτε έβρισκαν την απεριόριστη υποστήριξη και ενίσχυση από τον τοπικό πληθυσμό που χρόνια προσδοκούσε να ελευθερωθεί από την σκλαβιά.

Στην περιοχή του Βάλτου και στις ορεινές περιοχές της Άρτας δρούσαν από παλιά οι ξακουστοί καπεταναίοι, οι Ισκαίοι, οι Γωγαίοι, οι Τσογκαίοι και άλλοι επιφανείς οπλαρχηγοί. Σ' αυτά τα θρυλικά μέρη με τις ξακουστές κλέφτικες ομάδες εντάχθηκε και αφομοιώθηκε ο φλογερός πατριώτης της Ηπείρου από την Βούρμπιανη.

Τον Ιούνιο του 1821 ο Ισμαήλ πασάς από την Ήπειρο πήρε τον δρόμο για την Αιτωλία. Σκοπός του η ενίσχυση των Τουρκικών δυνάμεων που δρούσαν στην Νότια Ελλάδα. Βρήκε όμως μπροστά του τους Έλληνες να του κλείνουν τον δρόμο. Ακολούθησαν σκληρές συγκρούσεις. Οι Έλληνες με αρχηγούς τους οπλαρχηγούς Βαρνακιώτη, Μπακόλα, Ίσκο και άλλους, κατόρθωσαν ύστερα από πολύωρη μάχη να του καταφέρουν σκληρά πλήγματα. Σκοτώθηκαν πολλοί Αλβανοί και μεταξύ αυτών ο Αλβανός μπέης Τσαφέρ που συνόδευε τον Ισμαήλ με μεγάλες δυνάμεις Αλβανών. Σ' αυτή την σημαντική σύγκρουση, όπως ήταν φυσικό, πήρε μέρος και ο Σωτήρης Μπενζαδές με τα παλληκάρια του. Όλοι έδειξαν μεγάλο ηρωισμό και θάρρος. Μετά την μάχη οι καπεταναίοι ξεχώρισαν τον Σωτήρη

για την ανδρεία του.

Του ανέθεσαν δε να διοικεί δική του μεγάλη ομάδα κλεφτών, με σκοπό ν' αναπτύξει δράση στην περιοχή των ορέων του Βάλτου και του Μακρυνόρους και να εμποδίζει τους εφοδιασμούς των Τούρκων που κινούνταν από την Ήπειρο προς τον νότο.

Μετά την νίκη των Τούρκων στην μάχη του Πέτα το 1822, όπου έπεσαν πολλοί Έλληνες και ξένοι επιφανείς στρατιωτικοί, ο Ομέρ Βρυώνης και ο Κιουταχής άρχισαν να κατέρχονται προς την Αιτωλία με στόχο την κατάληψη του Μεσολογγίου. Σ' αυτή την κάθοδο των Τούρκων δια μέσου της Ηπείρου το έτος 1822 οι καπεταναίοι με τα πρωτοπαλλήκαρα τους έδωσαν επικές μάχες για να εμποδίσουν τον εφοδιασμό τους.

Σ' όλη την διάρκεια της πρώτης πολιορκίας του Μεσολογγίου που άρχισε στις 25 Οκτωβρίου του 1822 και τελείωσε στις 31 Δεκεμβρίου του ιδίου έτους χωρίς οι Τούρκοι να καταλάβουν την πόλη, οι Έλληνες είχαν πυκνώσει ασφυκτικά τις παρενοχλήσεις τους. Μέσα απ' αυτούς τους σκληρούς αγώνες διακρίθηκαν νέα παλληκάρια και πήραν την αρχηγία των ομάδων νέοι καπεταναίοι. Ο Σωτήρης Μπενζαδές με τους προηγούμενους αγώνες του είχε ήδη αναδειχθεί σε καπετάνιο με δική του πολυπληθή ομάδα κλεφτουριάς.

Ήταν γνωστός σ' όλη την περιοχή γιατί προστάτευε τα χωριά από τους ληστές, τις βιαιότητες και τις αρπαγές των Τούρκων πιεζόμενους από τους

Τούρκους Έλληνες στην νότια Ελλάδα. Παράλληλα, οι Τούρκοι που βρίσκονταν ήδη στρατοπεδευμένοι στην Αιωλία με ισχυρές δυνάμεις και αρχηγό τον Κιουταχί πασά επεχείρησαν την δεύτερη προσπάθειά τους για την κατάληψη του Μεσολογγίου. Ήταν η 15η Απριλίου του έτους 1825 και η πόλη κυκλώθηκε από μεγάλες δυνάμεις των Τούρκων. Τα χαμηλά αμυντικά τείχη της πόλης στάθηκαν απόρρητα φρούρια στις συνεχείς επιθέσεις τους. Οι κλεισμένοι μέσα στην πόλη απέκρουσαν τις ανεπάλληλες αυτές επιθέσεις και αρνούνταν σθεναρά τις προτάσεις των Τούρκων να παραδοθούν. Έτσι στάθηκε αδύνατον στον Κιουταχί να καταλάβει την πόλη με τ' ασήμαντα τείχη, για τα οποία γελώντας έλεγε ότι θα τα κυρίευε αμέσως. Εν τω μεταξύ όλες οι πατριωτικές δυνάμεις που βρίσκονταν πάνω στους δρόμους εφοδιασμού των Τούρκων στην Ήπειρο τους παρενοχλούσαν αποτελεσματικά. Η προσπάθεια των Τούρκων να φέρουν σύντομα εις πέρας την πολιορκία συνεχιζόταν επίμονα και επί μακρόν. Έτσι, ο Κιουταχί έμεινε εκτεθειμένος στην Μεγάλη Πύλη, ότι γρήγορα θα τέλειωνε με τους γκιαούρηδες. Περνούσαν οι μήνες και η Πύλη τον πίεζε για γρήγορο αποτέλεσμα.

Τότε αναγκάστηκε να ζητήσει την βοήθεια του Ιμπραήμ, ο οποίος με τις μεγάλες Αιγυπτιακές δυνάμεις του είχε αποβιβαστεί στην Πελοπόννησο και με φωτιά και καταστροφές προσπαθούσε να σβήσει την επανάσταση των Ελλήνων. Ο

Ιμπραήμ έλαβε το μήνυμα του Κιουταχί και τον Δεκέμβριο του έτους 1825 έφθασε με μεγάλες δυνάμεις έξω από το Μεσολόγγι και άρχισαν μαζί την σκληρή πολιορκία. Οι έγκλειστοι μέσα στην πόλη αμύνονταν ηρωικά και ούτε βήμα πίσω δεν έκαναν από τις χαμηλές τάπιες του Μεσολογγίου. Επί πεντάμηνο οι Μεσολογγίτες αμύνονταν γενναία. Όμως, τα τρόφιμα άρχισαν να λείπουν, οι απώλειες υπήρξαν μεγάλες και η παντελής έλλειψη ανεφοδιασμού με πυρομαχικά καθιστούσε την άμυνα ανέφικτη. Τις προτάσεις των Τούρκων για παράδοση και ελεύθερη έξοδο με όπλα και τις οικογένειές τους οι Μεσολογγίτες τις απέρριπταν. Η κατάσταση όμως είχε φθάσει στο απροχώρητο. Έκαναν την ηρωική έξοδο από την πόλη στις 12 Απριλίου του έτους 1826 και δοξάστηκαν στην Ελλάδα και σ' όλη την Ευρώπη.

Η πτώση του Μεσολογγίου αφύπνισε τους Έλληνες από τις έριδες και τις μικροκομματικές επιδιώξεις των διαφόρων φατριών, οπλαρχηγών και πολιτικών. Συσπειρώθηκαν γύρω από τον Κυβερνήτη τους Καποδίστρια και ενωμένοι άρχισαν νέους αγώνες κατά των εχθρών. Η πτώση του Μεσολογγίου δεν αφύπνισε μόνον τους Έλληνες αλλά και τους ξένους φιλέλληνες στην Ευρώπη, που άρχισαν να στηρίζουν με χρήματα και με στρατιωτικά σώματα την εδραίωση της επανάστασης για ένα ελεύθερο Ελληνικό κράτος, έστω μικρό στην αρχή, όπως πίστευαν.

Σ' όλο αυτό το μεγάλο χρονικό διάστημα των ετών 1821 και 1826 που

μεσολάβησε, όταν οι Έλληνες προσπαθούσαν να κατακτήσουν την ελευθερία τους, η κλεφτουριά στην Νότια Ήπειρο και στα γύρω ορεινά του Αμβρακικού δεν αδράνησε. Δεν σταμάτησαν ούτε στιγμή, ομαδικά ή μεμονωμένα να επιτίθενται και να παρενοχλούν τους κατακτητές συμβάλλοντας σημαντικά στην ανακούφιση των Ελλήνων πατριωτών που δρούσαν στον νότο. Κι όλοι αυτοί οι Ηπειρώτες καπεταναίοι με τους άνδρες τους υπήρξαν στην εποχή τους σίγουρα τιμωροί κι εκδικητές των Τούρκων, για τις τόσες συμφορές που έφεραν στο Ελληνικό Γένος από την άλωση της Κωνσταντινούπολης και μετά. Μαζί με όλ' αυτά τα επαναστατικά σώματα που δρούσαν γύρω από τον Αμβρακικό, σημαίνουσα θέση κατείχε και ο Σωτήρης Μπενζαδές που με τα παλληκάρια του και με την ηρωϊκή, μέχρι θυσίας δράση τους, είχαν καθιερωθεί ως προστάτες και σωτήρες στις περιοχές αυτές. Είχε διαδοθεί στην ευρύτερη αυτή περιοχή η ονομασία της ομάδας του ως "Σωτηραίοι". Μάλιστα όταν περνούσαν ή πήγαιναν να εγκατασταθούν στα χωριά, οι χωρικοί με ανακούφιση έλεγαν: "Παιδιά, μην ανησυχείτε, έρχονται οι Σωτηραίοι και να ξέρετε, τώρα είμαστε ασφαλείς". Μ' αυτήν πια την επωνυμία που η ομάδα πήρε από τον πρωτοκαπετάνιο της θα λάβουν μέρος σ' όλες τις επόμενες μεγάλες πολεμικές επιχειρήσεις εναντίον των Τούρκων. Αυτές θα διεξαχθούν στην Νότια Ήπειρο επιτυχώς μέχρι τέλους

που η ελευθερία θα θριαμβεύσει και θα δημιουργηθεί το πρώτο Ελληνικό, περιορισμένης έκτασης, κράτος.

Μετά το έτος 1826 η κυβέρνηση του Καποδίστρια συγκέντρωσε στρατεύματα με σκοπό ν' απαλλάξει την Δυτική Ελλάδα από τον τουρκικό ζυγό. Βασική του επιδίωξη ήταν και η απελευθέρωση του Μεσολογγίου, της Ναυπάκτου, του Αμβρακικού κόλπου καθώς επίσης και της Βόνιτσας την οποία οι Τούρκοι κατείχαν και η οποία αποτελούσε κομβικό σημείο αντίστασής τους στην περιοχή του Αμβρακικού. Ο Καποδίστριας ανέθεσε την αρχηγία των στρατευμάτων στον αρχιστράτηγο ΤΣΩΡΤΣ. Στην εκστρατεία αυτή μαζί με τα στρατεύματα του αρχιστράτηγου πήραν μέρος και όλες οι ένοπλες δυνάμεις των οπλαρχηγών, Ηπειρωτών και άλλων, που δρούσαν στον Αμβρακικό. Η εκστρατεία άρχισε να επιτυγχάνει τις σκοπούς που είχε θέσει ο Αρχιστράτηγος Τσώρτς. Με την βοήθεια του στολίσκου που τον συνόδευε, κατόρθωσε ύστερα από σφοδρές συγκρούσεις της ναυτικής μοίρας μέσα στον κόλπο να καταστρέψει τα εκεί ναυλοχούντα τουρκικά πλοία και να εμποδίσει τον εφοδιασμό τους εντός του κόλπου και στις πέριξ περιοχές. Έτσι ο δρόμος ανεφοδιασμού των Τούρκων από την Πρέβεζα προς την Βόνιτσα, στους εκεί έγκλειστους στο μεγάλο ισχυρό Βενετσιάνικο φρούριο της Βόνιτσας απεκόπη οριστικά.

(συνέχεια στο επόμενο)

Αλαλούμ...

από τον ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΙΕΛΗ, φιλόλογο, πρ. Ανκειάτση

Αν ένας πολίτης καθίσει και αναλογιστεί τί παράδοξα πράγματα συμβαίνουν τα τελευταία χρόνια στην πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας μας, ασφαλώς θα καταληφθεί από ανησυχία και απογοήτευση. Από πού ν' αρχίσει κανείς και πού να τελειώσει!...

Άκρως επίκαιρα και συνταρακτικά τα δύο μεγάλα γεγονότα, αυτό της τρομοκρατικής οργάνωσης της 17 Νοέμβρη και το συναφές προς αυτό, των εκβιασμών, όταν ορισμένοι, επωφελούμενοι από τις περιστάσεις, εξεβίαζαν, επιχειρηματίες για να πάρουν χρήματα προς ίδιον ή άλλων όφελος. Η δικαιοσύνη θα βάλει, φαντάζομαι, βαθιά το μαχαίρι, για να καθαρίσει, άπαξ δια παντός, όλα τα πυογόνα αποστήματα, τη γάγγραινα και τις σπηεδόνες του δημόσιου βίου της χώρας. Ας έρθωμε όμως σε άλλα. Παλιά η συνταγή: αν δεν λαδώσεις, δεν πετυχαίνεις τίποτε. Κατέστη δηλ. πάγιο καθεστώς σε ορισμένες δημόσιες υπηρεσίες η δωροδοκία, το φακελάκι στον υπάλληλο, για να σε εξυπηρετήσει. Έτσι έχουμε δωροδοκίες στην πολεοδομία, για να πάρεις μια παράνομη άδεια· στην Εφορία, για να τακτοποιηθεί ευνοϊκά μια υπόθεσή σου· στα ΚΤΕΟ με τα υπό έλεγχο αυτοκίνητα, και πάει λέγοντας.

Και ύστερα η φύση μας εκδικείται,

όταν, με το μπάζωμα των ρεμάτων, οι χείμαρροι πλημμυρίζουν την Αθήνα και άλλες πόλεις με τις γνωστές καταστροφές.

Έργα πρόχειρα, που δεν αντέχουν στις πρώτες καταιγίδες, πάμπολλες λακκούβες στους δρόμους, διότι ο εργολάβος δεν έβαλε τα απαιτούμενα υλικά, χάσματα επικίνδυνα πάνω από το Μετρό, όλα αυτά και άλλα μαρτυρούν έλλειψη υπευθυνότητας, προχειρότητα, ωχαδερφισμό και υπέρμετρη αφθονία του "δε βαριέσαι".

Οι ουρές στις Εφορίες, νοσοκομεία, Ι.Κ.Α. κλ. συνθέτουν μια ζοφερή και ανεπίτρεπτη εικόνα της δημόσιας διοίκησης, η οποία "νοσεί νόσον βαρείαν". Ανάπηροι άνθρωποι, τυμβογέροντες Τιθωνοί περιμένουν στις ουρές για να διεκπεραιώσουν μια υπόθεσή τους.

* * *

Το έγκλημα, τον τελευταίο καιρό, πήρε επικίνδυνες διαστάσεις. Δεν υπάρχει μέρα που τα τηλεοπτικά κανάλια να μην ασχοληθούν με αυτό. Δολοφονίες, ληστείες, κλοπές, στυγερά εγκλήματα. Οπλοφόροι, δικοί μας και αλλοδαποί, εισβάλλουν νύκτωρ στα σπίτια και κραδαίνοντας όπλα και μαχαίρια, τρομοκρατούν τους ενοίκους, ξυλοκοπούν, σκοτώνουν για να πάρουν χρήματα. Φόβος και τρόμος έχει καταλάβει όλους, όχι μόνο τους ανθρώπους των χωριών, που κλειδομα-

νταλώνονται από νωρίς στα σπίτια τους με τις καραμπίνες δίπλα τους, αλλά και εκείνους των προαστίων των πόλεων, οι οποίοι δεν ξέρουν τί τους ξημερώνει! Είναι τρομερό, γριούλες να μιλούν στα κανάλια για το τί τους συνέβη. Είναι επίσης φοβερό, κουκουλοφόροι, γνωστοί άγνωστοι, να μπαίνουν, μέρα μεσημέρι, σε μαγαζιά και να τα κάνουν γυαλιά καρφιά. Άλλοι σε διαδηλώσεις, στα γήπεδα ή και έξω απ' αυτά σπάνε καθίσματα (πλήρωνε, ελληνικέ λαέ, τις ζημιές) αυτοσχέδιες βόμβες ρίχνουν στους αστυνομικούς, οι οποίοι παραμερίζουν για να μην καούν, καίνε αυτοκίνητα, σπάνε βιτρίνες καταστημάτων και Τραπεζών κλ. προς δόξαν του Υπουργείου Δημόσιας τάξης, που δεν θέλει να πάρει λίγα αυστηρά μέτρα, για να μην τρωθεί, σε περίπτωση επεκτάσεως των ζημιών, το κύρος της σοσιαλιστικής Κυβέρνησης. Τρομάρα τους. Διορίζονται τόσοι και τόσοι δημόσιοι υπάλληλοι, που δεν έχουν καρέκλα στα γραφεία τους να καθίσουν. Ας προσληφθούν, επί τέλους, αρκετοί αστυνομικοί, για να αισθάνεται ο πολίτης ασφάλεια και σιγουριά.

Αστυνομικοί όμως επιλεγμένοι με αυστηρά μέτρα: αστυνομικοί ξύπνιοι, δραστήριοι, εκπαιδευμένοι καταλλήλως, και όχι άσχετοι, ανεπαρκείς και αργόστροφοι στο μυαλό.

Τον πολίτη, σε τελευταία ανάλυση, δεν τον ενδιαφέρει τόσο η Κοπεγχάγη και η ένταξη της Κύπρου στην Ευρ. Ένωση, όσο, και κυρίως, τα δικά του

καθημερινά προβλήματα, η ασφάλεια της ζωής του και της περιουσίας του, η φτώχεια του, η ανεργία, το μεροκάματο, η υγεία, η μόρφωση των παιδιών του, η παιδεία.

* * *

Ανέφερα την Παιδεία, η οποία, ως μορφωτικό αγαθό, ουδέποτε απασχόλησε σοβαρά ή ενόχλησε τη μακαριότητα των αρμοδίων του Υπ. Παιδείας. Όσοι νόμοι κι αν θεσπιστούν, θα είναι άχρηστοι, όταν οι εκπαιδευτικοί, δάσκαλοι και καθηγητές, δεν τους εγκλωπώθουν με ζέση και διαφέρον. Υπενθυμίζω τούτο: Όταν ο Σκύθης Ανάχαρσις επισκέφτηκε στην Αθήνα το Σόλωνα (589 π.Χ.) τις μέρες που συνέτασσε τους νόμους του, θέλησε να εκφράσει τις αμφιβολίες του, αν αυτοί εφαρμοστούν στην πράξη. Και ο Σόλων του απάντησε ότι εναποθέτει τις ελπίδες του για την πιστή εφαρμογή τους στα χερσά ήθη και την καλή διάθεση των συμπολιτών του και ότι προσπαθεί να συντάξει τέτοιους νόμους, ώστε οι πολίτες να προτιμούν να πράττουν τα δίκαια, παρά να παρανομούν παραβιάζοντας αυτούς.

Σήμερα στην Εκπαίδευση επικρατεί σύγχυση και ακαταστασία. Οι εκπαιδευτικοί δάσκαλοι και καθηγητές, αντιδρούν πάντοτε σε νέα μέτρα, θεσμούς, διατάγματα του Υπ. Παιδείας. Αρνούνται τη σύνταξη εκθέσεων από τους προϊσταμένους τους, γιατί έτσι έμαθαν τόσα χρόνια τώρα.

Είδατε ποτέ τα τελευταία είκοσι χρόνια κάποιο εκπαιδευτικό παιδαγωγικό

συνέδριο, με εισηγήσεις θεμάτων και υποδειγματικές διδασκαλίες, όπως γινόταν παλαιότερα; Από τότε που υποδεώθηκαν τα πάντα, τόσο στην Εκπαίδευση, όσο και στη δημόσια διοίκηση, από τότε που μπήκε στο περιθώριο η αξιοκρατία και η αξιολόγηση των υπαλλήλων, από τότε που οι ανάξιοι και οι ανίκανοι εξισώθηκαν βαθμολογικά και μισθολογικά με τους άξιους, τους εργατικούς και τους ικανούς, όλα έκτοτε πάνε προς το χειρότερο.

Κάθε Υπουργός, που περνάει από το ταλαίπωρο αυτό Υπουργείο της Παιδείας, φέρει το δικό του σύστημα, δικές του ιδέες και γκρεμίζει, αντί να συνεχίσει, ό,τι ο προκάτοχός του είχε κάνει έως τότε. Και έτσι με την πάγια αυτή τακτική και τις σοφές υποδείξεις του ανεγκέφαλου Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, δεν έχουμε Παιδεία, αλλά στείρα προγράμματα, που δοκιμάζονται πειραματικά στα κεφάλια των μαθητών.

Ξέρω ότι ξέφυγα κάπως από το θέμα, αλλά ως πρ. Λυκειάρχης θα σημείωνα και τούτο: Λέγεται ότι ετοιμάζονται νέα διδακτικά βιβλία. Ας ελπίζουμε πως θα έχουν άλλη δομή, πως οι ιστορίες θα ασχολούνται λεπτομερώς με καθαρά ιστορικά γεγονότα και όχι ν' αναφέρονται σ' αυτά επιγραμματικά και πολύ συνοπτικά. Θα έλεγα και τούτο: Αν οι υποψήφιοι των πανελληνίων εξετάσεων σήμερα διαγωνίζονται σ' όλη την ύλη της ιστορίας που διδάχτηκαν στο Σχολείο (Αρχαία, Ρωμαϊκή, Βυζαντινή, Ευρωπαϊκή, Νεωτέρων χρόνων), όπως γινόταν

παλαιότερα, το όφελός τους θα ήταν μεγαλύτερο, γιατί θα μάθαιναν ιστορία του Ελλ. Έθνους, και όχι πασσαλείμματα από το νεοελληνικό διαφωτισμό, τη στάση των μεγάλων Δυνάμεων στην επανάσταση του 1821 κ.λ. Ο Νεοέλληνας παραμένει, δυστυχώς, ανιστόρητος και αγεωγράφος.

* * *

Επανέρχομαι στα καυτά θέματα τις ελληνικής πραγματικότητας και καθημερινότητας. Παντού δυσσομία, διαφθορά, δωροδοκίες, κυκλώματα εκβιαστών, διαπλεκόμενα συμφέροντα, αγοραπωλησίες βρεφών στα νοσοκομεία, πυώδη αποστήματα, ληστείες, στυγερά εγκλήματα, μπόχα, αλαλούμ. Ποιός νέος Ηρακλής θα αναλάβει να καθαρίσει την κόπρη του Αυγείου από το δημόσιο βίο της χώρας; Ποιοί στιβαροί βραχίονες εντίμων και γενναίων λειτουργών της θέμιδος, θα ξεκαθαρίσουν τη σαπίλα της κοινωνίας; Θα φθάσει το μαχαίρι στο κόκκαλο, όπως λένε, ή πολλά, πάρα πολλά, τεχνηέντως θα κουκουλωθούν; Ας περιμένουμε.

Υ.Γ. Η προσοχή όλων των αρμοδίων στρέφεται στα έργα της Ολυμπιάδος του 2004. Καλά και άγια. Αλλά ας κοιτάξουν και λίγο να κάνουν σταθερά αντιπλημμυρικά έργα στα ποτάμια, που με τις πρώτες βροχοπτώσεις προξενούν αρκετές καταστροφές σε σπίτια, αγροκτήματα, ποιμνιοστάσια κ.λ. Έλεος και γι' αυτούς τους βιοπαλαιστές.

ΣΕΛΙΔΕΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

ΚΙΤΣΙΟΥ ΕΙΡΗΝΗ

Συμβαίνει πολλές φορές, οι περιηγητές¹, να καταφέρνουν να πείθουν τον εαυτό τους, ώστε καθ' όσον χρόνο θα περιηγούνται σ' ένα τόπο, να μην αποσπάται η σκέψη τους πέρα από το κυρίως θέμα, που είναι να γνωρίσουν και να απολαύσουν το μέρος όπου βρίσκονται για αναψυχή.

Ευτυχώς η ιδιοσυγκρασία μου δεν είναι τέτοιου τύπου, ώστε η σκέψη εξαπτίας της "αυτάρκειας" του εαυτού, να τίθεται σε ακηστειά κατά το μεγαλύτερο μέρος της.

Θα πρέπει να νιώθει ευχαριστημένος κανείς, όταν είναι έτοιμος κάθε ώρα και λεπτό, γι αυτά που συμβαίνουν και γι όσα πιθανόν θα συμβούν, όχι μόνο ως προς τη δεκτικότητα της σκέψης του, αλλά και ως προς το πράττειν. Κι όταν ακόμη μας επισκεφθεί ο θάνατος, θα είναι καλύτερα να μας διακόψει από κάποια δραστηριότητα, παρά να 'ρθεί, όταν θα τον καρτερούμε. Κι είναι σαν να τον αναμένουμε, τον καιρό που χάσκουμε και χαλαρώνουμε, έστω κι αν δεν το συνειδητοποιούμε.

Τις δυο μέρες που είχα στη διάθεσή μου να απολαύσω την Κόνιτσα, σε μια εποχή που δεν συνηθίζω να την επισκέπτομαι, έγινα θεατής της τρόπου τι-

να ανοικοδόμησής της. Μετά το σεισμό του 1996, όσοι έχασαν τα σπίτια τους, είτε τα κατεδάφισαν ακόμη, είτε τα έχτιζαν. Αυτή η κίνηση, ήταν που κυριαρχούσε στην Κωμόπολη.

Το πρωί της δεύτερης μέρας, ξεκίνησα για ένα μεγάλο περίπατο μέσα στην πόλη, γιατί καθώς μεγαλώνουμε η μνήμη μας χρειάζεται ένα φρεσκάρισμα κάπου-κάπου, ιδίως μετά από τέτοιες μεγάλες αλλαγές, που κινδυνεύουμε να μην αναγνωρίζουμε τον τόπο που γεννηθήκαμε.

Δυστυχώς, δεν μπόρεσα να αποφύγω το θλιβερό γεγονός μιας κατεδάφισης. Καθώς κοντοστάθηκα, με πλησίασε ένας νεαρός πυροσβέστης και μου είπε, προτείνοντάς μου ένα τετράδιο στραπατσαρισμένο και γεμάτο χώματα, αλλά που το περιεχόμενό του φαινόταν νάναι ακέραιο: "Κυρία, ο Βαγγέλης από δω, μού'πε ότι ενδιαφέρεστε σφόδρα γι αυτά που γράφουν οι άλλοι. Μάλλον θα'χει κάποιο ενδιαφέρον για σας, μια που εμείς τυχαίνει να μην έχουμε καιρό για τέτοια". Το τετράδιο είχε εξώφυλλα από κοντρό χαρτόνι σε χρώμα γκρί περλέ από τα γνωστά τετράδια της εποχής του 70. Στην πρώτη σελίδα έγραφε: "Ημερολόγιο του έτους 1972. του Κ.Ρ."

1. Εδώ με συλλαμβάνω να εκτιμώ ιδιαίτερα την παλιά εξαιρετική Γαλλική λογοτεχνία του 19ου αιώνα. Αλλά και η λέξη "τουρίστας" είναι κι αυτή παλιά. Την πρωτοχρησιμοποίησε ο Σταντάλ στις αναμνήσεις του από την Ιταλία.

Δεν γνώριζα καθόλου αυτό το πρόσωπο που το ημερολόγιο του μου ανήκει, μετά την προσφορά του Βαγγέλη. Τον ευχαρίστησα και του είπα ότι θα τον πληροφορήσω για το αν άξιζε ή όχι η ανάγνωσή του.

Περιπτόν να σας πω ότι επέστρεψα πίσω στη βάση μου, και δεν συνέχισα τον περίπατό μου, γιατί είχα πολύ... διάβασμα.

Η ανάγνωση του τετραδίου μ' ενθουσίασε, γιατί καθώς φαίνεται η κυρία αυτή υπήρξε αρκετά τολ...., μάλλον όχι, δεν θα σαν αποκαλύψω την δική μου κρίση, αλλά μόνο θα σας πω, ότι κάνετε λάθος όταν δίνετε στην τόλη, τις ιδιότητες (ας μου επιτραπεί η έκφραση) ενός "μαχαλόμαγκα".

Διάλεξα να σας παρουσιάσω μόνο μερικές σελίδες απ' αυτό το πολυσέλιδο ημερολόγιο, αφού λογοκρίθηκε ελαφρώς από την ίδια, την πραγματική του κάτοχο, που εν τω μεταξύ έγινε γνώστης του γεγονότος και έδωσε την άδειά της. Μάλιστα επειδή "γυράσκει αεί διδασκομένη", τα σχόλια πάνω στα κείμενά της είναι της ίδιας, και τωρινά, της εποχής του 2002.

*Ιδού λοιπόν οι σελίδες του
Ημερολογίου.*

... Φεβρουαρίου 1972

Αγαπητό μου ημερολόγιο.

Είναι μία μετά τα μεσάνυχτα. Μόλις τελείωσα τα ατελείωτα μαθήματά μου.

Σκέφτηκα ότι θάπρεπε να σ' ενημερώσω για όσα συνέβησαν τις μέρες που ξέχασα την ύπαρξή σου. Άλλωστε είμαι λίγο ανήσυχη κι ο ύπνος θάρθει νομίζω δύσκολα. Υπάρχει ένα κάπως σοβαρό πρόβλημα, με το μάθημα της Άλγεβρας. Εκεί που νόμιζα, ότι μέχρι τώρα, είχα εγώ το πάνω χέρι και τον έλεγχο της κατάστασης, νομίζω τώρα πια ότι τον έχασα. Βέβαια είναι δυνατόν χωρίς να διαβάσω, να τάχω καλά μαζί της; Ευτυχώς η Γεωμετρία με σώζει.

Σήμερα πήγαμε εκδρομή, ως συνήθως στη Γεωργική σχολή. Στο δρόμο ανάμεσα στις φωνές και τα χάχανα, συζητούσαμε για τις Αλκυονίδες μέρες, λες κι όλες οι ωραίες μέρες του Χειμώνα, είναι αποκλειστικά αφιερωμένες στην Αλκυόνη!

Σταν φθάσαμε η Α. έφυγε κλεφτά κι έφερε από το σπίτι της τις ρακέτες του Μπάντμιντον² να παίξουμε.

Ξεβιδωθήκαμε στο παίξιμο κι ύστερα στηθήκαμε για την καθιερωμένη φωτογραφία. Οι φωτογράφοι μας ακολουθούν πάντα στις εκδρομές. Χαμογέλαγα ελαφρώς, για να φαίνονται τ' άσπρα μου δόντια, αλλά με προσοχή να μη χάσει το μεγάλο μου στόμα. Φοβερή στρατηγική! Και να σκεφτείς ότι είμαι υπεράνω όλων αυτών... Άλλη μία φορά με διαψεύδει η φιλαρέσκειά μου. Εντάξει απλώς μια φωτογραφία είναι.

Αφού βαρεθήκαμε, εμείς τα κορίτσια, με μια κόκκινη zakéta να προσπαθούμε να ερεθίσουμε ένα τεράστιο

2. Ελαφριές ρακέτες με μακρύ βραχίονα και λαστικένιο μπαλάκι με πλαστικά φτερά.

και δυσκίνητο ταύρο, που ήταν δεμένος σ' ένα δέντρο, στο παρακάτω χωράφι, και τ' αγόρια να παίζουν βάρβαρα παιχνίδια, άκομψα για μαντράχαλους, μαζεύτηκε η "αμαρτωλή παρέα" για συζήτηση περί ανέμων και υδάτων, ως την ώρα της επιστροφής.

Παρ' ότι έχει περάσει, ίσως όχι εντελώς για μερικούς, η ηλικία της αντίδρασης, νιώθω ενδομύχως, ότι η συμπάθεια των δύο φύλων συνίσταται στο εξής: Τα αγόρια μας θεωρούν "ηλίθιες γυναίκες" κι εμείς τα θεωρούμε "ανώριμους άνδρες". Αν αυτό λέγεται συμπάθεια δεν ξέρω, αυτή πάντως είναι η κατάσταση.

Η Α. είπε, ότι για να αποτελέσει η παρέα μας "υπόδειγμα", θα έπρεπε ίσως να έκανε ο καθένας μας την εξομολόγησή του, ενώπιον των υπολοίπων. Να εξομολογηθούμε δηλαδή αυτά που δεν είναι γνωστά και που κατά κάποιο τρόπο αποτελούν τις "αμαρτίες" μας. Από ανομολόγητα και κρυφά μυστικά, άλλο τίποτα!

Αλλά ποιοί είμαστε που θα κρίνουμε τους άλλους, και ποιος έχει όρεξη να ακούει τα δικά μας;

Εμένα προσωπικά, όλα αυτά μου μυρίζουν ανασφάλεια και μέγιστο εγωισμό, από κάθε πλευρά.

Η πρόταση απορρίφθηκε, γιατί όντως είμαστε σοβαρά άτομα, κι ο καθένας φαίνεται να είναι ικανός, να σηκώσει το ασήκωτο φορτίο "της ελα-

φρότητας του είναι του"³.

Για να επιβραβεύσει την απόφασή μας ο Β. μας είπε ένα ανέκδοτο σχετικό:

"Η Νίνα μια νεαρή και πιστή καθολική πάει να εξομολογηθεί. Ο Padre πίσω απ' το καφασωτό, σκυμμένος στο βιβλιαράκι του με τις ευχές ακούει. Η Νίνα, λέει ότι έχει αμαρτήσει και δεν μπορεί να ψυχάσει. Νιώθει τη φωτιά της κόλασης να την πλησιάζει.

- Προσευχήσου Τέκνον μου, με την προσευχή όλα θα περάσουν, λέει ο Padre.

- Προσεύχομαι Padre, αλλά πάλι το ίδιο είναι, δεν ηρεμώ λέει η Νίνα.

- Τέκνον μου, πές μου τα όλα να ελευθερωθείς, λέει ανυπόμονα ο Padre.

Η Νίνα αποφασίζει να τα πει όλα, λεπτομερώς, αλλά διστάζει, κομπιάζει, δεν σταυρώνεις νόημα. Με πρεμούρα τότε ο Padre της λέει, κάπως επιπακτικά.

- Ντροπή Νίνα, τέκνον μου, εσύ κάποτε διηγόσουν πολύ ωραία!!"⁴.

Είναι γνωστό τοις πάσι, ότι ο Β. πολλές φορές ξεπερνά τα όρια της Κοσμιότητας.

Όταν γυρνάω από το σχολείο ξέρεις τι κάνω. Περνάω πρώτα από το κατώϊ, να πάρω το μήλο μου, κι ύστερα ανεβαίνω τα σκαλιά για την κουζίνα. Τρώω το φαΐ μου, και βγαίνω για την καθιερωμένη βόλτα στο "μάρμαρο". Σήμερα δεν βρήκα καμμία για παρέα, θα βαρέθηκαν φαίνεται από την εκδρομή.

3. Τίτλος βιβλίου του Μίλαν Κούντερα. "Η αβάσταχτη ελαφρότητα του Είναι".

4. Το ανέκδοτο είναι μια σκηνή από ένα Κινηματογραφικό έργο που είχε ως θέμα του την πολιτική κατάσταση στη Χιλή.

Σκεφτόμουν καθισμένη στο “μάρμαρο” να δώσω ένα ορισμό της πίστης γενικά. Της κάθε είδους πίστης. Είναι ένα θέμα που θα το θέσω στην παρέα. Γι’ αυτά που σκέφτομαι να πω, ξέρω τι θα πει ο Β: “Αγγίζεις τον Φόϋερμπαχ⁵ αλλά ουδόλως πλησιάζεις τον Μάρξ⁶. Είσαι προσκολλημένη στον Νίτσε⁷, δεν θέλεις τη σωτηρία του Κόσμου, κοιπάζεις το τομάρι σου”.

Ευτυχώς, αγαπητό μου ημερολόγιο, σε κρύβω σε μια φοβερή κρυψώνα, γιατί αλλιώς αυτές οι λέξεις, είναι φωτιά και λάβρα, σε στέλνουν κατ’ ευθείαν στα βασανιστήρια. Αν έχω, δηλαδή, εκτιμήσει σωστά τον κίνδυνο και δεν είναι κάτι παραπάνω, κι από τον θάνατο τον ίδιο⁸.

Πριν λίγες μέρες φιλοξενήσαμε σπίτι μας, τρεις ορειβάτες, φίλους του παππού. Ένα ζευγάρι Ελλήνων και μία Αυστριακή, τη Λόττε. Όλοι μεσήλικες.

Προσέφερα το δωμάτιό μου στη Λόττε. Την εντυπωσίασε, το ότι της πήγα ένα ποτήρι νερό για τη νύχτα.

Με κράτησε λίγο να μιλήσουμε. Μου έδωσε την εντύπωση μοναχικής γυναίκας, εννοώ όσον αφορά στην σκέψη της. Με τα μαύρα μου Αγγλικά, κατάφερα να καταλαβαίνω αυτά που έλεγε, αλλά δεν ξέρω σε ποιό βαθμό κι εκείνη, αντιλαμβανόταν αυτά που της έλεγα.

Είναι Καθηγήτρια της ιστορίας κι αγαπάει τους αρχαίους μας συγγραφείς. Ο Προμηθέας του Αισχύλου και η Τριλογία του Οιδίποδα (Οιδίπους τύραννος, Οιδίπους επί Κολωνώ, Αντιγόνη), του Σοφοκλή είναι τα αγαπημένα της. Και μούδειξε ότι είναι ενήμερη για το Οιδιπόδειο σύμπλεγμα και τον Φρόϋντ. Μου είπε ακόμα ότι ο Ευριπίδης μεταχειρίζεται τις γυναίκες πολύ άκομψα!

Μου φάνηκαν χρήσιμες αυτές οι πληροφορίες, αλλά εγώ μέχρι ώρας, δεν

---

5. Υλιστής θεολόγος, η αρχή της θρησκευτικής κριτικής συνοψίζεται στο εξής: Η θεϊκή ουσία δεν είναι τίποτε άλλο παραπάνω από την ουσία του ανθρώπου αποκομμένη ή απηλλαγμένη από τους περιορισμούς του ατομικού, του πραγματικού ανθρώπου, (δηλ. και σωματικώς ζωντανού ανθρώπου) τέλος εξαντικειμενισμένη ενατενισμένη και θεωρημένη και λατρευόμενη ως ένα άλλο, διαφορετικό από τον ίδιο, αυτοτελές όν.

6. Με την Έκτη θέση του πάνω στην Κριτική του Φόϋερμπαχ, ο Μάρξ, αποστασιοποιείται πλήρως από μια τέτοια αντίληψη. Θεωρεί ότι η ανθρώπινη ουσία δεν είναι ένα ενοικούν ή ενυπάρχον στον καθ’ έκαστο μέρα άνθρωπο δηλ. κάτι αφηρημένο αλλά το “σύνολο των κοινωνικών σχέσεων”. Και ότι τα πάντα βρίσκονται σε μια διαρκή ροή. (ιστορικός υλισμός).

7. Ο Νίτσε πίστευε στη Βουλψισαρχία. Η θέληση για δύναμη είναι το ιδανικό του Ζαρατούστρα. Ο Νίτσε συλλαμβάνει τον κόσμο ως ένα διαρκές παιχνίδι δυνάμεων και κυμάτων δυνάμεως άνευ σκοπού απίας και κατευθύνσεως.

Δεν υπάρχει ειδικότερα στον Νίτσε κανένα υπερβατικό και κεχωρισμένο του αισθητού και φαινομενικού κόσμου υπέρτατο όν. Η γέννηση του Θεού προκύπτει από την κακή ή ένοχη συνείδηση. “Αρνούμενοι τον Θεό, αρνούμαστε να μας καθιστούν υπόλογους, Τάδη Έφν, Ζαρατουστρίως, ο Νίτσε.

8. Εποχή δικτατορίας. Ονόματα που εμπλέκονται σε υλιστικές ή κομμουνιστικές θεωρίες και γενικώς οποιαδήποτε “ύποπτη” ιδεολογία δηλ. “Κάθε τι απαγορεύεται”!

έχω καταφέρει να αντιληφθώ συνοπικά την αρχαία ημών δραματική Τέχνη.

Βέβαια όσο για τον Φρόντ, η Κ. έχει κάτω από το στρώμα της, κρυμμένα δύο βιβλία του, που τα διαβάζουμε συχνά, αλλά η απορία μου είναι γιατί τα κρύβει. Αναρωτιέμαι, μήπως είναι περισσότερο πονηρή απ' όσο της επιτρέπει η συνείδησή της; Ο Β. αν το πληροφορηθεί, θα της κάνει μια διάλεξη, σχετικά μ' αυτό, να πάψει να κοιμάται, "το ζών", και να βλέπει τη γνώση σαν δρόμο, που οδηγεί καρφί στην αμαρτία!

Αλλά ας επιστρέψω στη Λόπε. Έχει ένα στύλ, πολύ αυστηρό θάλεγα. Είναι ψηλή και λεπτή με γκρίζα μαλλιά, δεμένα πίσω στο κεφάλι κότσο. Σύμφωνα με τα εδώ δεδομένα, αυτό εμένα, γρήγορα και άσκεφτα, με ώθησε να της κάνω την κρίσιμη ερώτηση, αν έχει δηλαδή πίστη. Έκανα την ερώτηση κάπως αόριστα από φόβο, γιατί όντως γινόμουν αδιάκριτη.

Εκείνη τόπιασε το νόημα. Είπε ότι πιστεύει σε πολλά, γιατί τη βοηθάνε να ζει, αν αυτές οιπίστεις οδηγούν στην πίστη για το Θεό, είναι έτσι. Σηκώθηκα να την καληνυχτήσω και σαν την είδα να μου χαμογελά με καλοσύνη, τη ρώτησα αν προσεύχεται. Μου είπε:

"Ναι, κάθε βράδυ", "και τι λέτε στη προσευχή σας;" επέμεινα εγώ. Κι αυτή μου είπε, ότι διαβάζει κάτι από έναν αγαπημένο της ποιητή κι ακούει και λίγη μουσική από κάποιον αγαπημένο της συνθέτη. "Κι απόψε, τι προσευχή θα κάνετε;" ρώτησα δισταχτικά γιατί πίστευα πως θά 'ταν δύσκολο νάχει μαζί της, στο μικρό της σακίδιο, όλα αυτά τα σύνεργα της προσευχής.

Έσκυψε, άνοιξε το σακίδιό της κι έβγαλε πρώτα ένα μικρό βιβλιαράκι που έγραφε T. Eliot⁹, και μετά ένα μικρό μαγνητόφωνο, που τόσο μικρό δεν είχα ξαναδεί ποτέ μου, κι έβαλε μια κασέτα. Ήταν η έκτη συμφωνία του Beethoven η "Ποιμενική". Ύστερα τοποθέτησε στο τραπεζάκι, δίπλα στο κρεβάτι, το βιβλίο με τα ποιήματα και μου είπε χαμογελώντας, ότι τώρα είναι έτοιμη να προσευχηθεί.

Χαιρετηθήκαμε, γιατί θα έφευγε πρωί και μου είπε, τις επόμενες μέρες να περιμένω κάτι απ' αυτήν με το ταχυδρομείο.

Και χθές, αγαπητό μου ημερολόγιο, έλαβα από τη Λόπε, που έφθασε στην Αθήνα, ένα βιβλίο με ποιήματα του Τί Eliot και μια κασέτα.... με τις "παραλλαγές Γκόλντμπεργκ"¹⁰ του J.S. Bach. Σε ένα μικρό σημείωμα μου γράφει

9. Αμερικανός ποιητής που έζησε στην Αγγλία. Απ' τους μεγαλύτερους των νεωτέρων χρόνων. Πιστός καθολικός.

10. Ένας Γερμανός Ευγενής παρήγγειλε στον Bach να του γράψει ένα έργο για πιάνο, που να μπορεί, ο 14χρονος πιανίστας του Γκόλντμπεργκ να το παίζει και να τον κρατά συντροφιά στις αβάσταχτες άυπνες νύχτες του (έπασχε από αϋπνία).

Ο Bach έγραψε ένα μικρό θαυμάσιο θέμα το οποίο το παράλλαξε επί 30 φορές μένοντας όμως πάντα μέσα σ' αυτό το αρχικό. Οι παραλλαγές αυτές, πήραν το όνομα του μικρού Πιανίστα Γκόλντμπεργκ.

την ιστορία γι' αυτές τις "παραλλαγές", που θα στην πω άλλη φορά, κι ότι θά-ταν καλό για μένα, να σπουδάσω φιλοσοφία γιατί ζω στη γη που έζησαν οι μεγαλύτεροι φιλόσοφοι, αλλά και γιατί θα μου ταίριαζε.

Καμμένη Λόπτε, εξαπατήθηκες! Πόσο επιμελής μπορεί να είναι μια μαθήτριά, που στα διαγωνίσματα, όταν είναι να διαβάσει κημεία, ασχολείται με θέματα και συζητήσεις μεταφυσικής κι όταν είναι να διαβάσει θρησκευτικά, μελετάει τη ζωή του Κοσμοκαλόγερου Παπαδιαμάντη;

Αυτό όμως που μ' έβαλε σε ετελείωτες σκέψεις, ήταν όταν άνοιξα το βιβλίο και διάβασ, στην πρώτη-πρώτη σελίδα, τυπωμένο κατ' εντολήν του συγγραφέα το εξής:

“Ο έρωτας έχει τους ιεροφάντες του ανάμεσα στους ποιητές, και κάποτε θ' ακούσεις και καμμιά φωνή που θα ξέρει πως να τον τιμήσει. Όμως ούτε λέξη δεν θ' ακούσεις για την πίστη. Άραγε ποιός θα βρεθεί να μιλήσει προς τιμήν, αυτού του πάθους.

S. Kiercegaard¹¹

“φόβος και τρόμος”

Ρώτησα τον Β. αμέσως, που θα βρω σχετικά με τον Κίρκεγκωρ κι εκείνος μου είπε, όχι χωρίς κάποιον εκνευρισμό.

- “Άφυσέ τον, ούτε λόγος, δεν θα καταλάβεις γρι, εξάλλου ήταν τρελλός

για δέσιμο!”.

Πιστεύεις εσύ, αυτό που είπε ο Β; Εγώ όχι!

Αγαπητό μου ημερολόγιο νυστάζω και πρέπει να κάνω την προσευχή μου. Στη λέω για να ξέρεις, ότι είναι μια υπέροχη προσευχή, που ταιριάζει σ' αυτές τις ηλιόλουστες μέρες του Φλεβάρη. Είναι απ' τα “τέσσερα κουαρτέτα”, μια ενότητα ποιημάτων του Eliot. Κι ο Eliot ήταν ένας βαθιά θρησκευόμενος άνθρωπος:

Η άνοιξη του μεσοχειμῶνου είναι μια ιδιαίτερη εποχή Αιώνια μολονότι μουσκεμένη προς τη ηλιοβασίλεμα, Μετέωρη στο χρόνο, μεταξύ του Πόλου και του Τροπικού.

Όταν η μικρή μέρα είναι φωτεινότητα, με φωτιά και παγωνιά, ο σύντομος ήλιος φλογίζει τον πάγο, στο νερόλακκο και στα χαντάκια, Στο απάγκιο κρύο που είναι η ζέση της καρδιάς,

Αντανακλώντας σ' ένα υδάτινο καθρέφτη

Ένας θάμπος που τυφλώνει νωρίς τ' απομεσήμερο..

Κρίμα όμως, που δεν έχεις αφτιά, για ν' ακούσεις και τις “παραλλαγές Γκόλντμπεργκ”, μόνο το θέμα, που παραλλιάσεται 30 φορές από τον Bach, ο οποίος φαίνεται να κινείται μόνο σε διαστημικές σφαίρες.

Υ.Γ. Και κάτι που δεν σε τιμά, αλλά

11. Υπαρξιστής φιλόσοφος στη θεϊστική παραλλαγή αυτής της Φιλοσοφίας. Ο πρώτος που χρησιμοποίησε τον όρο ύπαρξη για τον χαρακτηρισμό της συγκεκριμένης εκάστοτε ατομικής ζωής, αλλά και που πρώτος θα φέρει φιλοσοφικώς παθητικά στο προσκήνιο, κλασσικά κοινές έννοιες του υπαρξισμού, όπως αγωνία, φόβος, απόγνωση κ.λ.π.

ούτε κι εμένα τιμά: Διάβασα όσα αφορούν τις προηγούμενες χρονιές, από το 1969 και μετά. Μετά λύπης μου, δεν αξίζεις και πολλά. Διακρίνω μια μυστικοπάθεια, και πιστεύω ότι είσαι σχετικά ανειλικρινές, αγαπητό μου ημερολόγιο.

Όσο για μένα, άκου τι είπε ο Β., στην παρέα, όταν έμαθε ότι κρατώ ημερολόγιο:

- Είναι αρκετά καλλιεργημένη για να καταλαβαίνει τη φωνή της φύσης της, έστω κι αν της το λέει στα Λατινικά: "Aut liberi aut libri" (παιδιά ή βιβλία). Αλλά από την άλλη μεριά, πολύ μатаιόδοξη και αρκετά χίνα, για να σιγομουρμουρίζει στα γαλλικά. (και παρι-

στώνοντας καταπληκτικά τη φωνή μου και το ύφος μου, είπε σε "άπαιστον Γαλλικόν"):

- "Je me verrai, je me lirai, je m' extasierai et je dirai: Possible, que j' ai eu taut' d'esprit?"¹².

(Θα με κοιτάζω, θα με διαβάζω, θα εκστασιάζομαι, και θα λέω: Μπορεί να είχα πράγματι τέτοιο πνεύμα;)!!

Ο απαίσιος! Β. σε μισώ απέραντα.

Όσο για την πραγματική μου σκέψη, με όση μετριοφροσύνη και ειλικρίνεια διαθέτω, αναρωτιέμαι, αγαπητό μου ημερολόγιο, τι σχέση έχω εγώ μ' εκείνη την ευφυέστατη κοπέλλα, την Άννα Φράνκ;

(συνέχεια στο επόμενο)

12. Είναι ένα ευφρολόγημα του Νίτσε. (Από το Λυκόφως των Ειδώλων) Αναφέρεται στις γυναίκες του πνεύματος ή σ' αυτές που θέλουν να ασχοληθούν με το πνεύμα τους, ενώ η φωνή της φύσης τους τους θέτει δώλημα. Παιδιά ή βιβλία; Ο Νίτσε μπορεί να μην ήταν συστηματικός φιλόσοφος, ήταν όμως ένας στοχαστής που γνώριζε καλά πως να ξεγυμνώνει την ανθρώπινη σκέψη.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ

Μετά τη "Νύκτα ερωτικής τραγωδίας" ο Γιώργος Μαυρογιάννης δίνει πάλι το παρόν με τη νέα ποιητική του, κατά κύριο λόγο, συλλογή κάτω από το γενικό τίτλο ΑΝΑΛΕΚΤΑ.

Ο λόγος του λιτός, λυρικός με σαφές αναφορές σ' αυτά που συνθέτουν την πραγματικότητα, αναζητά διέξοδο στο όνειρο, σ' έναν κόσμο που θα κυριαρχεί "... πανανθρώπινη ειρήνη και αγάπη μέχρι τον υπερβατικό έρωτα".

Η αγάπη δεν έχει σύνορα και αφορά σ' όλα τα πλάσματα του πλανήτη. Το ποίημα "Το πνεύμα του γατούλη Ερρέκου" ξεχειλίζει

από τρυφερότητα, αγάπη και νοσταλγία για το γατούλη που κάθιζε "την εβδομάδα των παθών τη Θεία".

*"Στερνή φορά εκάδεψα απαλά
τα μολυθένια σου μαλλιά τα λεία,
καμάρι, τρέχεις τόσο σιγαλά,
συνειδητή, ξεχωριστή φίλια,*

Το βιβλίο, για όσους το αναζητήσουν, κυκλοφόρησε το 2003 από τις εκδόσεις "Νόσση".

Η Σ.Ε. του περιοδικού μας συγκαίρει τον Γ.Μ. για την προσπάθειά του και του εύχεται υγεία, δύναμη και κουράγιο για ακόμη ψηλότερα πετάγματα.

Ι.Τ.

Μνήμες και Μνημεία

Δίσμοιρη χώρα η Ελλάδα! Σε όποια μέρη κι αν γυρίσει κανείς, θα συναντήσει σταυρούς μικρούς ή μεγάλους, επιτύμβιες πλάκες, γραμμένα ονόματα αραδιαστά και επίθετα από τα οποία πολλά είναι συνεπώνυμα και καταλαβαίνεις πως εκεί είναι αγκαλιασμένα αδέρφια, πατεράδες με τα παιδιά τους, παππούδες με τα εγγόνια τους, σωστό ξεκλήρισμα οικογενειών και ολόκληρων χωριών, κυρίως από τη θηριωδία των ναζί και των απαίσιων συνεργατών τους.

Το “έγκλημα” των θυμάτων ήταν ένα και μοναδικό. Αγωνίστηκαν να ιδούν μια Ελλάδα λεύτερη, χωρίς αφεντάδες, μια χώρα όπου οι άνθρωποι να χαμογελούν και να χορταίνουν το ψωμί από το μόχθο τους.

Ακολούθησαν το δρόμο των προγόνων τους του 1821 που αγωνίστηκαν χωρίς, τελικά να δικαιωθούν, γιατί μόλις ο ήλιος της λευτεριάς άρχισε να ζεσταίνει τη ζωή των ανθρώπων, νέα σύννεφα, μπόρες και βαρυχειμωνιά σκέπαζε τη χώρα με βασιλιάδες, δικτάτορες και κάθε λογής αφεντάδες που με τις ραδιουργίες έκαναν τους Ρωμιοὺς ραγιάδες...

Σ’ αυτά τα Μαυσωλεία που μιλήσαμε πιο πάνω ας γίνει συνήθεια σε όλους μας να σταματάμε για λίγο, χωρίς δάκρυα για το χαμό τους, γιατί δε θα το ήθελαν κι εκείνοι. Για θύμηση από ευγνωμοσύνη σ’ αυτούς που η ιστορία

τους περιέλαβε στο Πάνθεο των Ηρώων.

Βρέθηκα, θυμάμαι, στο Τουρίνο της Ιταλίας το 1980. Περιδιαβαίνοντας τους δρόμους και τα σοκάκια της πόλης έβλεπα σε πολλές μεριές, τοποθετημένες με τάξη, μικρές ανθοδέσμες με τριαντάφυλλα και γαρύφαλα. Μου κίνησαν την περιέργεια και ρώτησα. Η απάντηση με έκανε να ντραπώ.

Σε κάθε τέτοιο σημείο σκοτώθηκε από τους φασίστες και ένας πατριώτης, γι’ αυτό η θύμησή τους περνάει από γενιά σε γενιά!

Ζήλεψα πράγματι για την ευγνωμοσύνη τους προς τους νεκρούς πατριώτες...

Ένα τέτοιο μνημείο στήθηκε πριν λίγα χρόνια και στη θέση Βίγλα Γεροπλατάνου.

Συγχαρητήρια σ’ αυτούς που είχαν την έμπνευση και την πρωτοβουλία για το στήσιμό του.

Θυμάμαι, την Άνοιξη του 1943, δωδεκάχρονο παιδί τότε, την ηρωική μάχη και το θλιβερό μαντάτο που ήρθε στο χωριό μου τη Ρουψιά ότι σκοτώθηκαν τόσα γνωστά παλικάρια από τα γύρω χωριά.

Αισθήματα θλίψης, μίσους, αγανάκτησης κατέλαβε όλους τους χωριανούς, άνδρες και γυναίκες και βαριές κατάρες ακούγονταν για τους κατακτητές.

Σε λίγες μέρες, μετά τη λειτουργία

της Κυριακής, τιμήσαμε τους πεσόντες σε ένα μνημόσυνο με τον αείμνηστο εφημέριο του χωριού τον παπα-Χαράλαμπο Βλάχο που ντύθηκε τα Πασχαλινά άμφια και όχι τα μαύρα πένθιμα. Θυμάμαι που βγήκε στην Ωραία Πύλη κι άρχισε να ψέλνει τη νεκρώσιμη ακολουθία, ενώ έξι εφεδρολασίτες παρουσίαζαν όπλα καθ' όλη τη διάρκεια της ακολουθίας. (Ήταν ο Γιάννης Τζιάκος, ο Πέτρος Κωστής, ο Σωκράτης Μότσης, ο Μενέλαος Καραπάνος, ο Παναγιώτης Μπετζούνης κι ένας ακόμα που δεν θυμάμαι το όνομά του.

Εκείνο που εντυπωσίασε εμάς τα παιδιά κοιπάζοντάς τους, ήταν το βλέμμα τους που έδειχνε αποφασιστικότητα για εκδίκηση και τιμωρία των εχθρών και το σφιχτό κράτημα των τουφεκιών με τα ροζιασμένα απ' το τσεκούρι και τη χερολάβρα χέρια τους.

Ο πολιτικός υπεύθυνος του χωριού διάβασε τον επικήδειο και στο τέλος έγινε κατάθεση δάφνινων στεφανιών.

Ως αρχηγός στ' Αειτόπουλα, μαζί με τ' άλλα παιδιά φκιάσαμε κι εμείς ένα στεφάνι και με ευλάβεια κρατώντας το, απάγγειλα τα παρακάτω λόγια που είχα αποστηθίσει:

*“Κι εμείς τα καινούρια βλαστάρια του
χωριού μας
καταθέτουμε το στεφάνι αυτό
και σας υποσχόμαστε πως θα δουλέψουμε
κι εμείς
βοηθώντας τα μεγάλα μας αδέρφια
για τη λευτεριά της πατρίδας μας”.*

Πόση συγκίνηση ένιωσα στην παδική μου καρδιά τότε!...

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΑΠΤΗΣ

ΓΕΩΦΑΡΜΑ

Μελέτες - Κατασκευές ΚΗΠΩΝ - ΕΡΓΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ
ΑΠΕΝΤΟΜΩΣΕΙΣ - ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΕΙΣ

- ✓ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΕΦΟΔΙΑ
- ✓ ΦΑΡΜΑΚΑ
- ✓ ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ - PET SHOP
- ✓ ΣΠΟΡΟΙ
- ✓ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ
- ✓ ΕΙΔΗ ΚΗΠΟΥ
- ✓ ΑΡΔΕΥΤΙΚΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΦΑΡΕΚΖΗΣ
ΓΕΩΠΟΝΟΣ Γ.Π.Α.

Γ.ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 28α ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Τηλ. - Fax 0651,31770

email: geofar@ln.gr

Θ Α Ν Τ Ζ Η Ρ Ο Υ Χ Η Σ

ΤΗΣ Κ. ΕΥΘΑΛΙΑΣ ΚΙΓΚΑ

Η τοποθεσία με το όνομα Αντζηρούχης βρίσκεται δεξιά του Βουρκοπόταμου και παράπλευρα του Νταμπακόμυλου, στην περιοχή Γανναδιού. Μέχρι το 1940 ήταν καλλιεργήσιμη έκταση και είχε κάτι το ιδιαίτερο από πολλές άλλες τοποθεσίες της περιοχής αυτής. Είχε ένα αρδευτικό σύστημα τέλειο για την εποχή εκείνη. Τα μέλη της επιτροπής που πέρασε πριν λίγα χρόνια για τους νερόμυλους πηγαίνοντας στον Νταμπακόμυλο είδαν και δεύτερο αυλάκι σε άλλο αρδευτικό σύστημα και όταν το εξέτασαν εντυπωσιάστηκαν με την κατασκευή του και είπαν ότι στις περιοχές της Ηπείρου που πέρασαν δεν είδαν πουθενά άλλο τέτοιο παρόμοιο.

Στον Αντζηρούχην, που είναι αρκετά μεγάλη τοποθεσία, είχαν χωράφια (κτήματα) πολλοί Γανναδιώτες. Προπαντός, ήταν ένας τόπος πολύ εύφορος. Γίνονταν καλαμπόκια πολλά, φασόλια, πατάτες, κολοκύθια, τριφύλλια. Ήταν μέρος πλαγιερό και το έδαφός του στηριζόταν πάνω σε ψηλούς τοίχους που μερικές φορές είχαν ύψος δύο μέτρα και περισσότερο. Σε πολλά σημεία οι τοίχοι προεξείχαν και σχημάτιζαν ψηλές κολώνες μέχρι και δύο μέτρα, οι οποίες συνδέονταν με μακρὰ ξύλα (διαζύα). Πάνω στα ξύλα σκάλωναν οι κληματαριές που είχε

γύρω γύρω το κάθε χωράφι.

Κάθε κτήμα του Αντζηρούχην είχε την καλύβα του, πέτρινη, με στέγη από πλάκα, και υπόγειο (κατώι) για τα ζώα και τα ξύλα, που τους χρειαζόταν για τη στέγαση σε ώρα ανάγκης, “για κακόν καιρόν”, όπως έλεγαν. γιατί το Βουρκοπόταμο, που από τη μια μεριά έφερνε με το νερό του τον πλούτο και την παραγωγή, από την άλλη μεριά, άμα θύμωνε, τα ξεθεμελιώνει όλα με τη δύναμη του νερού του, και οι άνθρωποι που δούλευαν δεν μπορούσαν να φύγουν να πάνε στα σπίτια τους στο Γανναδιό και αναγκαστικά κάθονταν μαζί με τα ζώα τους στις καλύβες τους, όσο να ξεθυμώσει το ποτάμι.

Τώρα να πω πως ποτίζονταν τα κτήματα στον Αντζηρούχην. Το αυλάκι του, με νερό από το Βουρκοπόταμο, ξεκινούσε λίγο παραπάνω από το αυλάκι του Νταμπακόμυλου. Προχωρούσαν μαζί το ένα λίγο ψηλότερα από το άλλο μέχρι το μύλο. Σε πολλές μεριές χωρίζονταν μεταξύ τους με πέτρινο τοίχο. Απάνω από το μύλο το ένα έπεφτε στη κούνη του μύλου και το άλλο συνέχιζε. Περνούσε το λάκκο που κατεβαίνει από την κορυφή της Γύφτισσας κι έφτανε στα πρώτα χωράφια του Αντζηρούχην. Εκεί έμπαινε στο χαλτάκι που ήταν φκιασμένο δεξιά του δρόμου, που αρχίζει από το Νταμπακόμυλο, διασχίζει τον Αντζηρούχην και

έχει και παρακλάδια μέσα στα κτήματά του. Για να περάσει τώρα το δρόμο και να ποτίσει τα χωράφια από την άλλη πλευρά, περνούσε από λαγούμι (πέτρινη χτισμένη σήραγγα) από το οποίο κατέβαινε με την κόφτρα στο πρώτο χωράφι και συνέχισε με αυτόν τον τρόπο μέχρι το τελευταίο. Όπου το έδαφος ήταν ψηλότερο, το νερό περνούσε μέσα από λαγούμι ούτως ώστε να μη χάσει την ίσια πορεία του και κανένα κτήμα να μη μείνει απότιστο.

Πάνω από το λαγούμι υπήρχε δρόμος για ζώα και ανθρώπους.

Ο Αιτζηρούχης ήταν ο πλούτος του Γανναδιού. Εκτός από τα γεωργικά προϊόντα είχε και οπωροφόρα δέντρα: συκιές πολλές με ωραία σύκα άφθονα, καρυδιές, κυδωνιές, ροδακινιές και άλλα φρούτα. Τα σταφύλια του ήταν άφθονα. Όταν τρυγούσαν κουβαλούσαν μέρες ολόκληρες, γίνονταν μεγάλο πανηγύρι. Φωνές, τραγούδια αλλά και ο ρυθμικός ήχος του

στούμπου στο βαρέλι (καδί) που στούμπιζαν τα σταφύλια. Επειδή ήταν πάρα πολλά δεν τα έβαζαν στις καλάθες (κοφίνες) να τα μεταφέρουν στο χωριό. Ήταν αρκετά μακριά και ήθελαν πολλές σπράτες, όπως έλεγαν, να τα κουβαλήσουν.

Έτσι τα πίζαν (τσάλιαζαν) και τα έβαζαν στις κόζιες (ασκιά από δέρματα γιδιών που τα κατεργάζονταν μόνοι τους ειδικά γι' αυτήν τη δουλειά), τις φόρτωναν στα μουλάρια, τις έφερναν στο χωριό και τις άδειαζαν κατευθείαν στους κάδγιους (μεγάλα καδιά). Με το στούμπισμα των σταφυλιών η κόζια έπαιρνε περισσότερο βάρος από την καλάθα και τα ζώα έρχονταν λιγότερες φορές τον ανηφορικό δρόμο Κρασοταϊ προς το Γανναδιό. Στον Αιτζηρούχη είχαν γενικά όλοι μεγάλη παραγωγή από σταφύλια, 200 μέχρι 600 οκάδες ο κάθε νοικοκύρης ή και παραπάνω, πολλές φορές, όλα από τις κληματαριές των χωραφιών, γιατί εκεί δεν υπήρχαν αμπέλια.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ "Το Γεφύρι" Με 40 κλίνες, εστιατόριο, μπάρ, θέρμανση, πάρκινγκ κλπ. Στην ειδυλλιακή τοποθεσία της γέφυρας Αώου στην Κόνιτσα. Τηλ. 0655-23780

Σπιτόγειο
Βοζαριτικής & Λαϊκής Τέχνης
Γιάννης Σινάνης
Επταχώρι
Τηλ. 0467-84137 & 84127

ΧΕΙΜΩΝΑΣ ΤΟΥ 1963 ΣΤΗΝ ΤΥΜΦΗ

ΤΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΓΚΟΥΤΟΥ

Ηταν Γενάρης του 1963. Εκείνο το πρωινό, που όλα είχαν ξεροσταλιάσει από το κρύο και ο αέρας σφύριζε παγωμένος στις στέγες της Κόνιτσας, κανένας δεν ξεμύταγε από το σπίτι του για να εργασθεί στην ύπαιθρο. Εμείς όμως οι δασικοί είχαμε να εκτελέσουμε υπηρεσία στο βουνό. Ανεβήκαμε με ταξί ως τον Αϊ Θανάση, όπου μας περίμεναν τέσσερα μουλάρια και καβάλα σ' αυτά συνεχίσαμε το δρόμο για την κορυφή της Τύμφης, που κρεμόταν περήφανη πάνω από τα κεφάλια μας. Είμαστε τέσσαρες άνδρες, ο Δασάρχης, εγώ, ένας βλάχος ξυλέμπορος και ένας δασεργάτης.

Ανεβαίνουμε λοιπόν το χιονισμένο βουνό από το ελικοειδές μονοπάτι μέσα από το πυκνό πευκοδάσος, ο ένας πίσω από τον άλλο, καβάλα στα ζώα, κουβενιάζοντας μεγαλόφωνα. Κάθε τόσο σκύβομε για να περάσουμε κάτω από τα κλαριά των πεύκων. Φοράμε όλοι χοντρά ρούχα και αρβύλες. Κρατιόμαστε καλά από τα σαμάρια, γιατί τα ζώα κάθε τόσο γλιστρούν και κουμπώνουν στο χιόνι, που όσο ανεβαίνουμε γίνεται και πιο παχύ. Έχω την εντύπωση ότι το κάτασπρο χαλί του χιονιού έχει στρωθεί ειδικά για μας αυτή τη μέρα για να μας υποδεχθεί το βουνό.

Μετά από πορεία μιας ώρας, φθάσαμε σε μια πηγή, μέσα στο δάσος, κοντά στην κορυφή του βουνού, και ξεπεζέψαμε για φαγητό. Ο ξυλέμπορος είχε κάνει τις ετοιμασίες του από την προηγούμενη ημέρα. Κουβαλούσε μαζί του ένα

ολόκληρο αρνί ψητό στο φούρνο, ούζο, μια νταμιζάνα με ρετσίνα, τυρί, πορτοκάλια και τα απαραίτητα σκόρδα και κρεμμύδια. Απλώσαμε τις κουβέρτες πάνω στο παγωμένο χιόνι και πέσαμε με βουλιμία στο φαγοπότι, ενώ δίπλα μας κελάριζε το νερό της βρύσης.

Τέτοια πεσκέσια ήταν τότε απαραίτητα για τους δασικούς, στα μέρη της Κόνιτσας τουλάχιστον, κάθε φορά που βγαίναμε για εργασία. Όσο όμως και αν μπορεί να πονηρευθεί κανείς, δεν μας επηρέαζαν καθόλου στο καθήκον μας.

Επρόκειτο για ένα παλιό έθιμο που ίσχυε μέχρι τότε. Οι ξυλέμποροι συναγωνίζονταν ποιός θα κάνει την καλύτερη ετοιμασία. Ήταν μια ευκαιρία γι' αυτούς να δείξουν το κουβαρνταλίκι τους και να καλοπιιάσουν βέβαια τους δασικούς, αλλά κυρίως να ευχαριστήσουν το εργατικό προσωπικό τους που μετείχε και αυτό στο φαγοπότι. Τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα είχαμε τέτοιες υποδοχές, συχνά με ολόκληρα αρνιά ψητά στη σούβλα ή κωνευτά στη κόβολη. Καμμιά φορά πάναμε ομαδικά και το τραγούδι και ρίχναμε ντουφεκιές στον αέρα. "Πάψαν οι πάπιες, πάψαν οι χήνες, πάψαν κι οι κλωσσαριές, τις έφαγε ο δασάρχης κάτω στις ρεματιές" αντηκούσαν τα βουνά από τις αγριοφωνάρες μας. Οι χωριανοί έβγαιναν στα μπαλκόνια να μας ιδούν καθώς κατηφορίζαμε στο χωριό καβάλα στα ζώα και μερακλωμένοι. Κάποτε κάναμε χορό στην πλατεία με τα όργανα και γλε-

ντούσαμε όλη τη νύχτα.

Τώρα όμως μετά το φαγητό, πήραμε πεζοί το δρόμο για την κορυφή του βουνού, προκειμένου να παρακάμψουμε τη χαράδρα που μας χώριζε από την αριστερή πλευρά του βουνού πάνω από τις κατασκηνώσεις της Πηγής, όπου ήταν ο προορισμός μας. Θα προσημαίναμε ρόμπολα για υλοτομία. Με το χιόνι στρωμένο παντού και παγωμένο, μπορούσαμε να φθάσουμε ως τη χαράδρα, η οποία το καλοκαίρι ήταν απρόσιτη. Τα δένδρα ήσαν γερά, αλλά μερικά ήσαν χτυπημένα από βλήματα των πολέμων.

Σκάβοντας με τις αρβύλες το παγωμένο χιόνι, αρχίσαμε να κατεβαίνουμε την απόκρημνη πλαγιά, πιασμένοι χέρι-χέρι. Ο ένας κρατιόταν από τον κορμό κάποιου δένδρου και ο ακρινός έσκαβε με τη δασική σφύρα τον πάγο όπου χρειαζόταν και έκανε σκαλοπάτια. Τα πανύψηλα και χονδρά δένδρα ήσαν εκεί αραιά και αν κοβόταν η αλυσίδα μας θα φθάναμε σίγουρα κάτω στις κατασκηνώσεις, κάπου 800 μέτρα βάθος. Αυτή η δουλειά της προσήμανσης από δένδρο σε δένδρο κράτησε πάνω από δύο ώρες, ενώ το κρύο ήταν τσουχτερό και ο αέρας ξύριζε. Σε κάποια στιγμή, ο δασάρχης έβγαλε τα γάντια του και μου τον έδωσε να τα φορέσω, επειδή είδε ότι τα χέρια μου είχαν ξυλιάσει από το κρύο.

Όταν τελειώσαμε, βρεθήκαμε από την άλλη πλευρά της χαράδρας, που ήταν απροσπέλαστη. Όμως και να γυρίσουμε πίσω ήταν πολύ μακριά. Έτσι,

αποφασίσαμε να περάσουμε μια γυμνή από δέντρα τσούκα, σχεδόν κατακόρυφη, αν και διακινδυνεύαμε. Προχωρήσαμε λοιπόν και σε κάθε βήμα παίρναμε και ανάσα, ανάσα και κουράγιο, καθώς τα πόδια μας έτρεμαν από την αγωνία. Πάνω από μια ώρα κάναμε για να βαδίσουμε μια απόσταση που ήταν δεν ήταν 30-40 μέτρα. Ουδέποτε αλλοτε σαν δασικός δεν διακινδύνευσα έτσι τη ζωή μου. Όταν με την ψυχή στο στόμα βγήκαμε από τη χαράδρα στο πυκνό πευκοδάσος, παραδεχθήκαμε πως δεν έπρεπε να περάσουμε από εκεί. Όμως τώρα πια όλα είχαν τελειώσει και η γεύση του κινδύνου έγινε μέλι.

Πήραμε το δρόμο της επιστροφής κατηφορίζοντας με μεγάλες δρασκειλιές το μονοπάτι. Μπροστά μας απλώνονταν ένα πανέμορφο τοπίο. Κάτω στον κάμπο με την ποικίλη καλλιέργεια, τα χωράφια φάνταζαν σαν σκόρπια χαλιά, ενώ ο Αώος φιδόσερνε τα πλοκάμια του που αντιφέγγιζαν από τον λαμπερό ήλιο. Στο βάθος, πάνω από το Μπουραζάνι, στεκόταν ένα κοπάδι από κάτασπρα σύννεφα, σαν από βαμβάκι, και ανάμεσά τους περνούσαν οι ακτίνες του ήλιου, ο οποίος βρισκόταν πάνω από τις απόκρημνες χαράδρες της Νεμέρτσικας. Το τοπίο περιβαλλόταν από τις κορυφές των βουνών που ήσαν καπελωμένες από το χιόνι.

Στα πόδια της Τύμφης ξεκουραζόταν η Κόνιτσα. Ο καπνός από τα τζάκια της ανέβαινε ως ένα σημείο και έπειτα ξεφτιζόταν από το ξεροβόρι. Ήταν ένα αξέχαστο θέαμα.

Βιβλιοπαρουσίαση

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ ΜΑΛΑΜΑΣ

Ο Λάμπρος Μάλαμας, καταξιωμένος πλέον συγγραφέας και κριτικός δεν έχει ανάγκη από τη δική μας παρουσία για να συμπληρώσει το πλαίσιο του πνευματικού του "προφίλ".

Συνιστά, όμως δική μας ανάγκη, ανάγκη όλων των πνευματικών ανθρώπων, η αναφορά στο έργο του, η γνωστοποίηση στο ευρύτερο αναγνωστικό κοινό, σ' όσους, μέσα στον κατακλυσμό της παραπληροφόρησης, σ' ένα κλίμα "ωχαδελφισμού" και ιδιοτέλειας, κρατούν "άγρυπνα τα μάτια της ψυχής τους" και τις δυνάμεις τους σε εργήγορη προσφοράς και συμμετοχής σ' ό,τι μπορεί να μας βγάλει από το τέλμα της απάθειας και της αδράνειας.

Γιατί αν κάτι ξεχωριστό χαρακτηρίζει το "βίο και την πολιτεία" του Λ.Μ. είναι η αγωνιστικότητά του και η σταθερή του, διαχρονική, προσήλωση σε ιδέες και αξίες, που σημάδεψαν την πορεία του ανθρώπου για μια κοινωνία όπου η δικαιοσύνη, η Ειρήνη, η αγάπη, η αλληλεγγύη και τόσα άλλα δε θα'ναι έννοιες κενές περιεχομένου.

Ο Λ.Μ. με το ελεύθερο πνεύμα του ερευνά το παρελθόν και φέρνει στο προσκήνιο κείμενα και μορφές που το σημάδεψαν και μπορούν να χρησιμεύσουν ως οδηγοί ερμηνείας του παρόντος και χάραξης νέας πορείας για το μέλλον.

Σε στιγμές που τα τύμπανα του πολέμου

ηχούν, που η ιδιοτέλεια και η απληστία βαφτίζονται αλληλεγγύη και σύνεση, η αφροσύνη σωφροσίνη και το παράλογο ρεαλισμός, έχουμε ανάγκη πνευματικών ερεθισμάτων, που χαράζουν νέους δρόμους σκέψης και δράσης.

Στα χέρια μας έχουμε τέσσερα από τα τελευταία βιβλία του Λάμπρου Μάλαμα.

Το πρώτο, 83ο στη σειρά των έργων "Ελεύθερο Πνεύμα", ένα κοινωνικο-ιστορικό μυθιστόρημα, έχει τίτλο "Στη Σκιά ενός ήρωα" και υπότιτλο "Οι περιπέτειες του Νίκου Καλομάνη 1920-1945".

Η Ιστορία ξετυλίγεται στα χρόνια που ακολούθησαν τη Μικρασιατική καταστροφή, για την οποία σοβαρές ευθύνες επιρρίπτονται στον Ελευθέριο Βενιζέλο, μέχρι τη δεκαετία του 40, περίοδο κατά την οποία η Ελλάδα γνώρισε πολλά δεινά, αρκετά από τα οποία χρεώνονται στον Γεώργιο Παπανδρέου.

Η ζωή και η δράση του Νίκου Καλομάνη από τις Σποράδες έχει ευρύτερη αναφορά στη ζωή και στη δράση όσων αγωνίστηκαν για μια άλλη Ελλάδα και κυρίως όσων αγωνίστηκαν στην Εθνική Αντίσταση και κινήγηθηκαν για τα δημοκρατικά τους φρονήματα.

Το βιβλίο έχει 3 μέρη.

Το πρώτο περιλαμβάνει 17 κεφάλαια όπως: τ' ορφανοπαίδι των Σποράδων, Μπακαλοπαίδι στο Βοτανικό, Εξορία στον Αι-Στράτη, Ιταλοί και δοσίλογοι στο νησί...

Το δεύτερο εννέα, μεταξύ των οποίων: Δραπέτης προς την Τουρκία, στο

Ελ. Αλαμείν, τα μηνύματα...

Το τρίτο 22, μεταξύ των οποίων: Κάθαρση, αντίδραση και στάση, τα βασανιστήρια, μέρες του 44, Παπανδρέου και Πυρομάγλου, ο Γυρισμός...

Στο κεφάλαιο Βια-Γολογθάς και ποίηση ο συγγραφέας κάνει ιδιαίτερη αναφορά στον “υπέροχο δραματικό αγωνιστή ποιητή Φώτη Αγγουλέ”, ο οποίος “βασανιζόμενος άγρια κι απάνθρωπα από τον Άγγλο Δήμιό του, εμπνεόταν στο Ντεκαμερέ τους παρακάτω στίχους, που αντιστοιχούσαν από το ατομικό στο γενικό, και σε κάθε βασανισμένο σύντροφο και συναγωνιστή του:

*Τα χείλη μας στεγνώνουν απ' τη δίψα
κι ο ήλιος μας μισεί, μας πυρπολεί,
κι η έρημος μας εκδικείται.*

Σταθείτε!

*Όσοι πεθαίνουν απ' την πείνα
κι όσοι σκοτώνονται στον πόλεμο
αν έρθουν όλοι
να σκάψουμε την έρημο
θα γίνει περιβόλι...”.*

Το δεύτερο βιβλίο, 91 στη σειρά των έργων “Ελεύθερο πνεύμα”, έχει τίτλο: ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟ και υπότιτλο “Ποίηση της καρδιάς και της ιδέας”.

Το βιβλίο χωρίζεται σε 4 μέρη:

Στο πρώτο ο συγγραφέας αναφέρεται στον ποιητή και στην ποίηση:

- “Οι προβολείς των ματιών του εποπεύουν γης και ουρανό, σμίγουν τόπους και χρόνους κι αχανείς ορίζοντες” (σελ. 18)

- “Τα ποιήματα είναι εμπνεύσεις, συναισθήματα, ιδέες και λυτρωτικά μηνύ-

ματα”.

Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει 6 “πεζόρυθμες πραγματείες”, μεταξύ των οποίων τη “Ραψωδία σε μανάδες λαών και τη “Σε Βοσνιοσερβόπουλα”:

- “Δύστυχες μάνες των ασίγαστων πολέμων, της ορφάνιας, εσείς που πλημμυρίσατε τις στέρνες των δακρύων...” (σελ. 43).

- “Βαριοθλιμμένα μας κοιπάν μ' αβειβαιότητα και πόνο.

Ξηρό πικρό είν' το παράπονο στα τρυφερά τους χείλη...”

Το τρίτο και τέταρτο μέρος περιλαμβάνουν 44 ποιήματα κάτω από το γενικό τίτλο “Αφιέρωμα εκ βαθέων” και “Γλυκόπικρη στοιχοποιία” αντίστοιχα.

Ενδεικτικοί τίτλοι: “Δημοκρατία”, “Στο Θάνο Κωτσόπουλο”, “Μνήμη Κώστα Βάρναλη”, “Οι εωσφόροι”, “Στην Άνοιξη”.

Το 92ο βιβλίο της σειράς “Ελεύθερο Πνεύμα” αναφέρεται στο μεγάλο δάσκαλο, διανοητή και αγωνιστή της νεώτερης Ελλάδας, το Δημήτρη Γληνό.

Πρόκειται, όπως υπογραμμίζει ο ίδιος ο συγγραφέας, για μια ιστορική μονογραφία, που περιλαμβάνει στοιχεία από τη ζωή και τη δράση του Δ.Γ, καθώς και κοινωνιολογικές προσεγγίσεις του μεγάλου δασκάλου - διαφωτιστή, περισωσμένες σε σημειώσεις του Γ. Αθ. Οικονόμου από προφορικές παραδόσεις μαθημάτων στη Μαράσλειο Ακαδημία.

Είναι βέβαιο πως ο όγκος της προσφοράς του Δ.Γ. στον κοινωνικό, πνευματικό και πολιτικό στίβο δε χω-

ράει σε μια μονογραφία, είναι όμως, εξίσου βέβαιο ότι κάθε προσέγγιση προσθέτει ένα λιθάρáκι στο οικοδόμημα μιας ολοκληρωμένης, ιστορικά θεμελιωμένης, θεώρησης.

Ιδιαίτερα σημαντικό μέρος της εργασίας αποτελεί η δημοσίευση των κοινωνιολογικών σημειώσεων που προαναφέραμε και οι οποίες, μέσα από τον απλό αλλά μεστό λόγο και τα πολλά παραδείγματα, αποκαλύπτουν τη βαθιά επιστημονική κατάρτιση του Δ.Γ. και δικαιολογούν πλήρως τον τίτλο του ως “ΜΕΓΑΛΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ - ΔΙΑΦΩΤΙΣΤΗ”.

Το τέταρτο βιβλίο, 93ο της σειράς “Ελεύθερο Πνεύμα”, περιλαμβάνει 700 παροιμίες.

Όπως τονίζει στο εισαγωγικό του σημείωμα ο συγγραφέας “το παροιμιακό υλικό που ακολουθεί, είναι το πióτερο γνήσια παραδοσιακό, γνωστό ή άγνωστο σε πολλούς. Όμως είναι καταγραμμένο μ’ ευγενικό πάθος λαολατρίας και μεράκι, σε στιγμές ευφορίας και μνήμης του γράφοντα, ως καταστάλαγμα πείρας του διαχρονικού λαϊκού μας βίου.

Σε μερικές απ’ αυτές έδωσα μια ιδιαίτερη πνοή και γλωσσοπλαστική σιχουργική τελειότητα”.

Οι παροιμίες έχουν ενταχθεί σε σχετικές με το κυριολεκτικό ή το αλληγορικό τους περιεχόμενο έννοιες, οι οποίες με τη σειρά τους ακολουθούν αλφαβητική σειρά, που διευκολύνει ιδιαίτερα τον αναγνώστη στις αναζητήσεις του.

Πρόκειται για μια αξιόλογη εργασία, που έρχεται να καλύψει υπάρχοντα κενά

στην καταγραφή της λαϊκής θυμοσοφίας.

Κλείνοντας την παρουσίαση αυτή, θέλω να ευχηθώ στον ακούραστο συγγραφέα Λ.Μ. υγεία και δύναμη για να συνεχίσει να δίνει το πνευματικό του παρόν στις δύσκολες στιγμές που περνάει η ανθρωπότητα.

Ι.Τ.

ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΑΤΕΡΙΚΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΛΕΤΣΗ

Το ολιγοσέλιδο πόνημα με τον παραπάνω τίτλο του κ. Βλέτση έρχεται να συμπληρώσει, όπως ο ίδιος αναφέρει στον πρόλογό του, “όσα πολύτιμα παρουσιάζει η δόκιμος αγιογράφος κ. Πρωτοπαπαδάκη, στο ανωτέρω Λεύκωμά της”.

Το λεύκωμα στο οποίο αναφέρεται ο κ. Ελ. Β. έχει τίτλο “Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ”.

Πέρα από τον Πρόλογο και τα Εισαγωγικά, επιμέρους αναφορές γίνονται για τη Γέννηση και τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου, τη Θεοτόκο “μητέρα του Χριστού”, τη Θεοτόκο που ακολουθεί τον Υιό της, την Κοίμηση της, τη Θεοτόκο και τον Ελληνισμό.

Το τελευταίο κεφάλαιο Τα επιλεγόμενα κλείνουν με ύμνους “παρμένους από τις ακολουθίες του Ακαθίστου Ύμνου και του Παρακλητικού κανόνα”.

Τι βιβλίο εκδόθηκε το 1989 στην Αθήνα.

Ι.Τ.

ΚΟΠΗ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΩΝ

Στις 20-01-2003 η ΕΝΩΣΗ ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΩΝ Ιωαννίνων έκοψε τη βασιλόπιτα στη γνωστή μας αίθουσα στην οδό Ασωπίου.

Μέλη της Ένωσης και φίλοι τους άρχισαν να προσέρχονται από τις 7.30 μ.μ., αλλά γενικά και καθυστέρηση υπήρξε και η προσέλευση ήταν μικρή.

Το πιθανότερο είναι ότι αρκετοί δεν είχαν ενημερωθεί, αφού δεν παρακολούθουν όλοι τον ημερίσιο τύπο στον οποίο είχε δημοσιευτεί σχετική ανακοίνωση.

Από την πρώτη στιγμή βρέθηκε στο χώρο η κομπανία των Χαλκιάδων. Στις 20.45 περίπου δεκαπέντε λεβεντόκορμοι νέοι και νέες, μέλη του χορευτικού της Ένωσης, μπήκαν χορεύοντας στην αίθουσα.

Χόρεψαν παραδοσιακούς χορούς, όπως: “Δυο-δυο μπάτε κορίτσια στο χορό”, “Τασιά, μωρή Τασιά...”, “Αλεξάνδρα

...” κ.ά. και χειροκροτήθηκαν θερμά.

Ευχές για την καινούργια χρονιά απύθυνε ο Πρόεδρος της Ένωσης κ. Παναγιώτης Γκούντας, ο οποίος στη συνέχεια έκοψε και τη βασιλόπιτα. Το φλουρί έπεσε στον γράφοντα.

Ακολούθησε χορός.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους μεταξύ άλλων, ο δήμαρχος Κόνιτσας κ. Πρόδρομος Χατζηγεφραιμίδης και ο επικεφαλής της “μείζονος αντιπολίτευσης” στην ίδια πόλη κ. Σπύρος Κοτσάτης.

Το Δ.Σ. της Ένωσης καταβάλλει αξιόλογες προσπάθειες να κάνει όλο και πιο αισθητή την παρουσία του στο χώρο. Όμως χρειάζεται την παρουσία όλων.

Μια ευκαιρία είναι ο προγραμματισμένος για τις 22 του Φλεβάρη ετήσιος χορός.

I.T.

ΚΟΠΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗΣ ΠΙΤΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Με το ξεκίνημα του καινούριου χρόνου, στις 19 Ιανουαρίου 2003 ο Σύνδεσμος Βούρμπιανης Αθηνών, σε μια ζεστή και φιλική ατμόσφαιρα, έκοψε την καθιερωμένη Πρωτοχρονιάτικη Βασιλόπιτα σε ταβέρνα στο Λαύριο Αττικής.

Παρέστησαν πλέον των εβδομήντα Συγκωριανών μας, οι οποίοι μετά το κόψιμο της πίτας είχαμε την ευκαιρία να γευματίσουμε και να περάσουμε όλοι μαζί λίγες ώρες ευχάριστες μακριά από τη βοή της Αθήνας.

Το νόμισμα έπεσε στην κόρη του ταμιά του Συνδέσμου μας Δημ. Μπάρκη τη Βασιλική, στην οποία ο Σύνδεσμος δώρισε ένα αξιόλογο βιβλίο με τίτλο “ΗΠΕΙΡΟΣ” αισθητική και περιπλάνηση στο χώρο.

Το Δ.Σ. εκφράζει τις θερμές του ευχαριστίες στους Συγκωριανούς μας που τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση.

ΕΥΓΕΝΕΙΣ ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ

Το Δ.Σ. του Συνδέσμου μας, αισθάνεται την υποχρέωση να εκφράσει για άλλη μια

Από την κοπή της πίτας

φορά τις θερμές του ευχαριστίες και μέσω του περιοδικού "Κόνιτσα", στην Συγχωριανή μας Κα Ειρήνη Θεοδοσιάδου - Σοριάνο πρ. Δημοδιδασκάλισσα, που προσέφερε το χρηματικό ποσόν των 300 ευρώ για ενίσχυση του Συνδέσμου μας, στη μνήμη του αείμνηστου αδελφού της Σπυρίδωνα.

Επίσης ευχαριστούμε θερμά και τον Συγχωριανό μας Κο Ζωσιμά Δημάρατο Δικηγόρο, που προσέφερε το χρηματικό ποσό των 200 ευρώ για την αναστήλωση της εκκλησίας Αγίας Παρασκευής Βούρμπιανης, στη μνήμη της καλής του φίλης Ισμήνης Φραντζή.

Τέτοιες χειρονομίες τιμούν τους δωρητές και είναι το καλλίτερο και αιώνιο μνημόσυνο για τις ψυχές των αγαπημένων τους προσώπων.

Συν. Βούρμπιανης Αθηνών

* * *

**ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΚΟΙΝ. ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ**

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Με εξαιρετική επιτυχία και πάνδημη συμμεχή πραγματοποιήθηκε στις 2 Φεβρουαρίου 2003, στην αίθουσα της Ηπειρωτικής Εστίας Θεσσαλονίκης, η εκδήλωση κοπής της πίτας του Συνδέσμου Βούρμπιανιτών Θεσσαλονίκης και οι αρχαιρεσίες για την ανάδειξη νέου Δ.Σ.

Κατ' αυτές εξελέγησαν οι παρακάτω οι οποίοι συγκροτήθηκαν σε σώμα ως εξής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΤΡΑΝΤΑΣ ΒΑΣ.

ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: ΔΗΜΑΡΑΤΟΥ ΑΙΚ.

ΤΑΜΙΑΣ: ΜΗΓΙΟΣ ΔΗΜ.

ΜΕΛΗ: ΚΟΝΙΝΗΣ ΝΙΚ., ΚΟΥΦΟΥ ΑΛ.

ΚΥΠΑΡΙΣΣΗΣ ΚΩΝ., ΝΙΤΣΑΣ ΒΑΣ.

Στην διάρκεια της εκδήλωσης προσφέρθηκαν πλούσια εδέσματα και συμπατριώτες μας διασκέδασαν με τα παραδοσιακά μας τραγούδια.

Εκ του Δ.Σ.

Η ΕΤΗΣΙΑ ΧΟΡΟΕΣΠΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΚΑΜΠΟΥ ΑΩΟΥ Π.

Οι συμπατριώτες του Λεκανοπεδίου Αττικής των “συνασπισμένων” Αδελφοτήτων του λεγομένου “κάμπου” ή της Μέσης Κοιλάδας του Αώου π., έκαναν την 25.1.03 στο Κοσμικό Κέντρο “ΠΑΒΙΛΛΙΟΝ” μία δυναμική παρουσία, σε ένα αντίκτυπο που είχε όλα τα χαρακτηριστικά της ιδιαίτερης ακριτικής πατρίδας μας, είχε δηλαδή το στοιχείο του πατριωτισμού, της φιλαλληλίας, της αγάπης για τον τόπο μας και της αλληλεγγύης.

Τα Μέλη των Αδελφοτήτων Αετόπετρας, Αηδονοχωρίου, Μαζίου, Μελισσόπετρας και Μολυβδοσκεπάστου, με προέδρους τους Φ. Παπασπύρου, Ε. Χρηστίδη, Χ. Παπαχαρίση, Π. Νίκου και Φ. Βλάχου αντιστοίχως, βρήκαν αυτή την ευκαιρία - που πρέπει να σημειώσουμε γίνεται πρώτη φορά - να αναπολήσουν τα περασμένα και να βιώσουν συγκινησιακές στιγμές της ιδιαίτερης Πατρίδας, σε συνδυασμό με την ψυχαγωγία, που το αναφερόμενο κέντρο δαψιλώς προσέφερε.

Η εξαμελής ορχήστρα και η ομάδα των πέντε καλλιτεχνών τραγουδιστών του κέντρου παρουσίασαν ένα πλούσιο ρεπερτόριο από ελληνικά και ξένα τραγούδια που ικανοποίησαν όλες τις

επιθυμίες.

Τον τόνο της βραδιάς, όπως ήταν φυσικό, έδωσε η επίσης βμελής Ηπειρώτικη ορχήστρα του Θωμά Λώλη η οποία, με τους γνώριμους Ηπειρώτικους αντίλαλους και το κέφι που σκόρπιζε, ξεσήκωσε όλους τους παρισταμένους που κατέκλυσαν κυριολεκτικά την πίστα, με πρωτοπόρο βέβαια τη νεολαία.

Ευμενή απήχηση είχαν οι παραινήσεις του Κ. Δάφνη για επανάληψη παρόμοιων συγκεντρώσεων, ή και δράσεων σε άλλα επίπεδα όπως π.χ. τις από κοινού επισκέψεις στα χωριά μας, ανταλλαγή επισκέψεων οίκοι τοπικές εκδρομές και θα προσέθετα μια κοινή εκδήλωση τον Αύγουστο στην Ποταμιά (river party).

Οι πληθυσμοί των πέντε χωριών θεωρούνται ότι αποτελούν ενιαία οντότητα, λόγω των συγγενικών δεσμών, κοινών πολιτισμικών χαρακτηριστικών, των Βυζαντινών μνημείων (Παναγιά Μολυβδοσκεπάστου, Ταξιάρχες Αηδονοχωρίου, Αγ. Νικόλαος Μελισσόπετρας) και άλλων ενδιαφερόντων, με κοινό πάντοτε σημείο αναφοράς τον Αώο ποταμό, που κυριολεκτικά “λούζει” τα πέντε αναφερόμενα χωριά.

Ι. ΔΑΦΝΗΣ

"2002" - ΧΡΟΝΙΑ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑΣ

ΤΟΥ ΑΞ/ΚΟΥ ΔΙΚ/ΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΝΑΤΣΗ

Τελευταίες ημέρες του χρόνου και η δυσκολία μεγαλώνει στο να επιλέξει κανείς τα γεγονότα της χρονιάς ώστε να γράψει και να αναλύσει αυτά. Οι λόγοι είναι ευνόητοι. Η αίσθηση ότι μένουν ελάχιστες ημέρες για να αποχαιρετήσουμε το χρόνο ενεργοποιούν με κινηματογραφική ταχύτητα τη μνήμη και τα γεγονότα της χρονιάς καρέ - καρέ τα ξαναέχει κανείς μπροστά του.

Ο όγκος των εικόνων και των γεγονότων φαινομενικά δημιουργεί την αίσθηση της πληθώρας της ύλης. Ακριβώς αυτό το ίδιο στοιχείο είναι συχνά χρόνως αντιφατικό, αφού ακαριαία σου ακυρώνει τη δυνατότητα να εκδηλώσεις την προτίμησή σου σε συγκεκριμένο γεγονός ή θέμα. Δύσκολο να αξιολογήσει κανείς τη σημαντικότητα των γεγονότων, αφού είναι τόσα πολλά και οι προσλαμβάνουσες διαφορετικές. Σε άλλες περιπτώσεις κυριαρχεί η ουσία και το περιεχόμενο και σε άλλες η δύναμη της εικόνας χωρίς κατ' ανάγκη να υπάρχει μήνυμα. Μα θα μου πείτε ότι πάντοτε περίπου έτσι ήταν. Ο χρόνος που έφευγε είχε το δικό του πλούσιο απολογισμό γεγονότων. Συμφωνώ. Η διαφοροποίηση δεν έγκειται τόσο στην πληθώρα των γεγονότων όσο κυρίως στη δυνατότητα, ως κοινοί θνητοί, να είμαστε μέσα στα γεγονότα και να ζούμε, αφού σε πολλές περιπτώσεις βιώνουμε μια εικονική

πραγματικότητα. Αυτό είναι αποτέλεσμα των νέων τεχνολογιών, που φέρνουν πιο γρήγορα την πληροφορία και μας πάνε πιο κοντά στα γεγονότα. Ωστόσο αυτό που προβάλλει ως πλεονέκτημα και κατάκτηση είναι συγχρόνως και μειονέκτημα. Η "Αχίλλειος Πτέρνα" της ηλεκτρονικής εποχής, που με τον καταιγισμό των εικόνων και των πληροφοριών μας οδηγεί σε έναν μετεωρισμό συνειδητοποίησης του γίνεσθαι και της εικονικής πραγματικότητας.

Είναι εμφανής η δυσκολία σε πρώτη ανάγνωση να ιεραρχήσει κανείς σε παγκόσμιο επίπεδο σημαντικά γεγονότα. Γεγονότα με έντονο το στοιχείο του συγκλονισμού και της τραγικότητας. Ευτυχώς λείπουν αυτή τη χρονιά γεγονότα και εικόνες σαν αυτά που διαδραματίστηκαν με το τρομοκρατικό χτύπημα στις Η.Π.Α. και την ανατροπή του καθεστώτος των Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν. Με αυτή την έννοια είμαστε περισσότερο ευτυχείς, αφού το μενού της καθημερινότητας του τελευταίου χρόνου δεν περιείχε μεγάλες δόσεις από Ταλιμπάν και Αλ. Κάιντα. Φέτος η ανθρωπότητα θα ήταν σε μεγάλο βαθμό απαλλαγμένη από βαρβαρότητα και κυνισμό αν δεν παρακολουθούσαμε τα συγκλονιστικά γεγονότα στο θέατρο της Μόσχας.

Το 2002 θεωρώ πως ήταν για τη χώρα μας μια καλή χρονιά.

Δεν εννοώ χωρίς προβλήματα, δυσκολίες και πόνο, αλλά σαφώς ήταν μια χρονιά με θετικό ισοζύγιο στο επίπεδο της δημιουργίας της ασφάλειας και της αυτοπεποίθησης. Ήταν μια χρονιά συλλογικής αυτογνωσίας με λιγότερες φοβίες και αβεβαιότητες και με περισσότερη αυτοπεποίθηση για το ποιοι είμαστε, που βρισκόμαστε και που πορευόμαστε.

Ήταν η χρονιά του ευρώ, η χρονιά της εξάρθρωσης της "17 Νοέμβρη", η χρονιά της πρώτης σημαντικής επιτυχίας για το Κυπριακό.

Φαίνεται πως το 2002 ήταν η καλή σημαδιακή χρονιά για την Ελλάδα,

αφού πέτυχε να επιλύσει λογαριασμούς τριακονταετίας. Τόσα είναι τα χρόνια που μετράει κανείς από την ίδρυση της "17 Νοέμβρη" και από την εισβολή του Τούρκικου Απίλα στην Κύπρο;

Όσο αναλογίζομαι ότι τόσος περίπου είναι ο χρόνος της προόδου που μας χωρίζει από τις άλλες Βαλκανικές Χώρες, παρά τα όσα προβλήματα έχει ακόμη η Ελλάδα, με οδηγεί να βλέπω με αισιοδοξία το μέλλον κυρίως όχι για τα όποια επερχόμενα καλά αλλά για τα όσα άσχημα αφήνουμε πίσω με το τέλος του χρόνου.

Διήγημα

Το χαμόγελο του παιδιού - Απαστράπτουσα Πρωταγωνίστρια

Ήταν μια χαρούμενη συνάντηση. Επικρατούσε γλυκιά ατμόσφαιρα στο σπίτι την πλιόλουστη Κυριακή. Κάτω από τους ήχους της μουσικής του Μίκη Θεοδωράκη, καθότανε στον ανοιχτόχρωμο καναπέ του σαλονιού των παπουδών της και κοίταζε τηλεόραση.

Ξάφνου, η χαρούμενη μουσική δυνάμωσε! Οι νότες τη ζάλισαν και άρχισε να χτυπά χαρπωμένα παλαμάκια.

Έδειχνε τόσο όμορφη στα λευκορόζ ρουχαλάκια της που όλοι τη ζηλεύανε. Η θεία τη χαϊδεψε απαλά στο μπράτσο. Σήκω, κούκλα μου, να χορέψεις!. Εκείνη κατέβασε τα ποδαράκια της από τον καναπέ και ανασπώθηκε στα γαλάζια παπουτσάκια της.

Έκανε μερικά βήματα και έτρεξε προς τον ελεύθερο χώρο του μεγάλου δωματίου. Εκεί για αυτήν ανοιγόταν η ευρύχωρη σκηνή. Άρχισε να λικνίζεται δεξιά και αριστερά και να χτυπά τοπ-τοπ τα ποδαράκια της. Οι παλάμες από τα χέρια της βγάζανε

σπίθες!

Χόρεψε-χόρεψε με το ρυθμό της όμορφης, ζωντανής μουσικής και ξαφνικά έσκασε ένα λαμπερό χαμόγελο. Αυτό άστραψε σαν φλός και φώτισε όλο το χώρο, όλα τα πρόσωπα. Ήταν ευτυχισμένη και μια αληθινή πρωταγωνίστρια πάνω στην πρόχειρη αυτή σκηνή!

Η ευτυχία της ζωντάνεψε τη χαρά που είχε ήδη αρχίσει να καίει μέσα μας. Δακρύσαμε και πνίξαμε τα δάκρυά μας. Είναι η ζωή μας όλη! Είναι το άπιαστο όνειρο που όλοι περιμέναμε. Τη λένε Ιουλιέτα-Αγγελική... Έχει κάτι από τους ουράνιους Αγγέλους! Έχει κάτι από τον ουράνιο Ήλιο, ο οποίος πρέπει να υπάρχει πάντα, για να συνεχιστεί η ζωή στο μέλλον. Ένα καλύτερο μέλλον - αυτό είναι το όνειρο όλων μας! Αυτό είναι το όνειρο για τα παιδιά μας!!! Για να υπάρχει πάντα Ήλιος, Ειρήνη, Καλύτερη Ζωή!!!

ΒΙΚΤΩΡΙΑ Ν. ΤΣΑΓΚΑ

Το ιστορικό της λειτουργίας του συνδέσμου κοινότητας Βούρμπιανης (Απο το 1883 έως το 1983)

(συνέχεια από το προηγούμενο)

Την 8 Ιουλίου 1907 έγινε η ετήσια εορτή της Αδελφότητας μαζί με τον εορτασμό της Εικοσιπενταετηρίδος από της συστάσεως της Αδελφότητας κατά την 25 Μαρτίου 1883.

Κατά τον εορτασμό έγινε λειτουργία εις τον Ναό της Χρυσοσπηλιώτισσας και μνημόσυνο υπέρ των ιδρυτών και δωρητών. Εις την συνέχεια με επί κεφαλής το λάβαρο και την μουσική του Ορφαν. Χατζηκώστα μετέβησαν σύσσωμοι εις την μεγάλη αίθουσα τελετών του Δημαρχείου Αθηνών, που προσεφέρθη από τον Δήμαρχο κ. Σπ. Μερκούρη. Εκεί εξεφωνήθη ο Πανηγυρικός από τον Πρόεδρο κ. Χ. Τσίλα και προσεφέρθησαν αναψυκτικά. Εις την Βούρμπιανη ο εορτασμός της Εικοσιπενταετηρίδος της Αδελφότητας έγινε εις την Σχολή, όπου απαγγέλθη ωραιότατο ποίημα που έγραψε ο Ελληνοδιδάσκαλος της Σχολής κ. Γ. Χατζής (ο γνωστός αργότερα ως Γ. Πελλερέν δημοσιογράφος, ποιητής και λαογράφος). Κατά τον εορτασμό η Αδελφότης εκυκλοφόρησε και αναμνηστικό μετάλλιο.

Το έτος αυτό εξεδήλωσε ζωηρό ενδιαφέρον δια την Σχολή ο νέος Μητροπολίτης Βελλάς και Κονίσης κ. Σπυρίδων Βλάχος. Ούτος προέβη εις

αναδιοργάνωση της Σχολής και από τότε εφρόντιζε δια την εξεύρεση και διορισμό Διδασκάλων και την ανάπτυξη αυτής, ώστε η Σχολή να γίνει Κέντρο Εκπαιδεύσεως, όλης της περιοχής. Δι αυτό και τα γύρω χωριά πολλές φορές ενίσχυσαν οικονομικά την λειτουργία της Σχολής Βούρμπιανης. Επίσης δια την ανέγερση χωριστού διδακτηρίου δια το Παρθεναγωγείο ευρέθη κατάλληλο οικόπεδο, το οποίο εδώρησαν οι τέσσαρες συνιδιοκτήτες εις το Συμβούλιο Ανεγέρσεως του Παρθεναγωγείου. Τέλος εδόθησαν από την Αδελφότητα ενισχύσεις εις οικογένειες απόρων μαθητών, δια να μη αναγκάζονται τα παιδιά τους να εκπατρίζονται πρόωρα.

Την 9 Σεπτεμβρίου 1907 συνήλθε η Γενική Συνέλευση. Εις αυτήν έγινε η λογοδοσία του Δ.Σ. Εις την λογοδοσία αναφέρεται ότι ο εορτασμός της 25ετηρίδος έγινε μαζί με την ετήσια εορτή της Αδελφότητας δια λόγους οικονομίας. Ακολούθησε η εκλογή της Εξελ. Επιτροπής. Η Β' τακτική Γενική Συνέλευση έγινε εις τις 21 Οκτωβρίου 1907. Εις αυτήν ανεγνώσθη η Έκθεση της Εξελ. Επιτροπής. Ακολούθησε η έγκριση των πεπραγμένων του Δ.Σ. και ψηφοφορία δια την εκλογή νέου Συμβουλίου. Η ανακήρυξη των μελών

του νέου Συμβουλίου έγινε την 29 Δεκεμβρίου 1907. Εξελέγησαν Πρόεδρος ο κ. Χ. Τσίλας, Αντιπρόεδρος ο κ. Θ. Πάνος, Γραμματέυς ο κ. Μ. Στύλος και Ταμίας ο κ. Κ. Παπαδημητρίου. Το Συμβούλιο αυτό τελικά ανέλαβε την διοίκηση την 6 Ιανουαρίου 1908.

Τα Σχολεία κατά το έτος αυτό ελειτούργησαν άριστα, εδόθη δε οικονομική βοήθεια από την Αδελφότητα και δια την λειτουργία των Σχολείων εις τα χωριά Λεσκάτι (Ασημοχώρι) Τούρνοβο (Γοργοπόταμος) και Πληκάτι. Εις το Παρθεναγωγείο διορίσθη μια διδασκάλισσα, δια να συμπληρωθεί η άλλη θέση με διδασκάλισσα που να ημπορεί να διδάξει εις τα κορίτσια υφαντουργία. Το έτος αυτό συνεστήθη και ελειτούργησε Οικοτροφείο δια τα παιδιά των γύρω χωριών που επλήρωναν μικρό ποσό. Τα οικονομικά της Αδελφότητας ήσαν κανονικά, διότι συνεχίσθησαν οι συνδρομές και οι οικονομικές ενισχύσεις κυρίως από πατριώτες εργαζόμενους εις το Εξωτερικό. Επίσης άρχισε πάλι η λειτουργία και η δραστηριότης του Τμήματος Ιωαννίνων, έγινε δε και ανατύπωση του Κανονισμού της Αδελφότητος.

Την 21 Σεπτεμβρίου 1908 ενώπιον της Γενικής Συνελεύσεως ανεγνώσθη η λογοδοσία των πεπραγμένων του Δ.Σ., την οποία η Γεν. Συνέλευση ενέκρινε με χειροκροτήματα. Ακολούθησε η Εκλογή της Εξελ. Επιτροπής. Την 19 Οκτωβρίου 1908 έγινε η Β' Γεν. Συνέλευση και παρευρέθησαν 232 μέλη.

Ανεγνώσθη η Έκθεση της Εξελ. Επιτροπής. Ακολούθησε συζήτηση επί διαφόρων ζητημάτων και ψηφοφορία δια την εκλογή νέου Δ.Σ. Η ανακήρυξη των μελών του νέου Συμβουλίου έγινε εις τις 18 Νοεμβρίου 1908. Εξελέγησαν Πρόεδρος ο κ. Χ. Τσίλας, Αντιπρόεδρος ο κ. Θ. Πάνος, Γραμματέυς ο κ. Θ. Αναστασιάδης και Ταμίας ο κ. Κ. Παπαδημητρίου.

Το Δ.Σ. εφρόντισε και ενισχύθησαν τα οικονομικά της Αδελφότητος με εισφορές Βουρμπανιτών και περιχωριτών τόσον από αυτούς που διεμένουν εις την Ελλάδα όσον και από τους διαμένοντες εις διάφορες χώρες εις το Εξωτερικό.

Οι Σχολές απέδωσαν πολύ ικανοποιητικά αποτελέσματα και απέσπασαν τον έπαινο του Σεβ. Μητροπολίτου Βελλάς και Κονίτισης κ. Σπυρίδωνος Βλάχου και τις ευχές του "όπως η Αδελφότης συνεχίση το Εθνικόν και Εξανθρωπιστικόν της έργον".

Το Οικοτροφείο που εστεγάζεται εις την οικία Κυπαρίση, ελειτούργησε κανονικώτατα και πολύ γρήγορα απέκτησε πολύ καλή φήμη μεταξύ των κατοίκων των γύρω χωριών. Το Παρθεναγωγείο παρουσίασε ανοδική πρόοδο, εδόθη δε η άδεια δια την ανέγερση του ιδικού του κτιρίου.

Από το Κληροδότημα δεν εισεπράχθησαν τα οφειλόμενα ποσά από την επιζώσα χήρα Χαρίση Ζήκου, λόγω των γνωστών εις όλους οικονομικών δυσκολιών της.

(συνέχεια στο επόμενο)

ΓΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

κ. Διευθυντά

Τον τελευταίο καιρό γινόμαστε αποδέκτες παραπάνων συμπολιτών μας ότι δεν εξυπηρετούνται από τις διάφορες Υπηρεσίες του Κράτους - Νομαρχία - Δήμο Νομικά πρόσωπα κ.λ.π. και μάλιστα πολλές φορές δεν παίρνουν και απαντήσεις στα αιτήματά των. Δεν μιλάμε για τηλεφωνική επικοινωνία γιατί εκεί είμαστε μάρτυρες ότι καμμία πληροφορία δεν δίνεται και μας στέλνουν από τον "ANNA στον ΚΑΪΑΦΑ". Υπάρχει ένα χάος και ένα μπάχαλο γενικότερα στη Δημόσια Διοίκηση. Υπάλληλοι αμαθείς - ημιμαθείς μικροί τυραννίσκοι βρίσκονται συνέχεια μπροστά και πίσω από το γκισέ. Κανένας έλεγχος, ό,τι θέλει ο καθένας κάνει. Ηθικές αξίες δεν υπάρχουν πια, έχουν χαθεί.

Πώς όμως ο πολίτης θα προστατευθεί πώς θα διεκδικήσει τα δικαιώματά του; Πώς θα αποφύγει την ταλαιπωρία και την "ουρά";

Τα Κέντρα εξυπηρέτησης Πολιτών που έχουν συσταθεί από πέρυσι έλυσαν τα προβλήματά μας; Για τα Κ.Ε.Π θα σας γράψω άλλη φορά. Σήμερα σας παραθέτω το φυλλάδιο που έχει εκδόσει το Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και αποκέντρωσης για τα δικαιώματα του πολίτη, αλλά και τις υποχρεώσεις των Δημοσίων υπαλλήλων επιδιώκοντας τη δημιουργία σχέσης αλληλοσεβασμού και συνεργασίας.

Χρήστος Γ. Φασούλης

Δημ. Σύμβουλος Δημ. Μαστοροχωρίων

Α ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

1. Να μη ζητούν περαιτέρω απόδειξη για τα στοιχεία που αναγράφονται στο Δελτίο Ταυτότητας ή στο Διαβατήριο ή στη σχετική προσωρινή βεβαίωση της αρμόδιας αρχής.

- Γεγονότα η στοιχεία που δεν αποδεικνύονται από το δελτίο ταυτότητας ή αντίστοιχο έγγραφο γίνονται δεκτά βάσει υπεύθυνης δήλωσης (ν. 1599, 1986) του ενδιαφερόμενου εκτός αν υπάρχει αντίθετη διάταξη.

- Ίδια δήλωση υποβάλλεται και όταν τα στοιχεία του δελτίου ταυτότητας για την οικογενειακή κατάσταση, τη διεύθυνση κατοικίας και το επάγ-

γελμα έχουν μεταβληθεί

2. Να δέχονται τις αιτήσεις των πολιτών που αποστέλλονται με FAX, εφόσον συνοδεύονται από φύλλο αποστολής (προμετωπίδα) που περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία.

- ονοματώνυμο, διεύθυνση, αριθμό τηλεφώνου και τηλεομοιοτυπικής συσκευής (FAX) και ημερομηνία έκδοσής του.

- τον αριθμό σελίδων του αποστέλλόμενου εγγράφου.

- την υπογραφή του αποστολέα.

3. Να επικυρώνουν φωτοαντίγραφα δημοσίων εγγράφων από το πρωτότυπο ή από ακριβές αντίγραφο.

4. Να θεωρούν το γνήσιο της υπο-

γραφής.

5) Να διαθέτουν.

- Έντυπα αιτήσεων
- Υπεύθυνες δηλώσεις
- Χαρτόσημα

6. Να εξυπηρετούν τους πολίτες είτε με αριθμό προτεραιότητας είτε με σύστημα εξυπηρέτησης από πολλαπλές θέσεις εργασίας.

7. Να καθιερώνουν ώρες αποδοχής κοινού.

8. Να διευκολύνουν στη συμπλήρωση των αιτήσεων.

9) Να πρωτοκολλούν όλες τις αιτήσεις και να δίνουν τον αριθμό πρωτοκόλλου.

10) Να εξυπηρετούν, κατά προτεραιότητα, τα άτομα με ειδικές ανάγκες και να φροντίζουν για την πρόσβαση τους στις υπηρεσίες.

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ

Οι πολίτες έχουν δικαίωμα να υποβάλουν τις αιτήσεις τους τηλεφωνικά στον αριθμό 1502 για την έκδοση και αποστολή με συστημένη επιστολή στη διεύθυνσή τους ορισμένων πιστοποιητικών (γέννησης ληξιαρχικών πράξεων, στρατολογικής κατάστασης ποινικού μητρώου, φορολογικής ενημερότητας σπουδών πιστοποιητικών που εκδίδουν το ΤΣΜΕΔΕ, οι υπηρεσίες Αγροτικής Ανάπτυξης Πρόνοιας και Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων κ.λπ).

Για όλη την Ελλάδα το κόστος της τηλεφωνικής αίτησης ανέρχεται στο ποσό των 500 δρχ. και το κόστος της συστημένης επιστολής επίσης στο ποσό των 500 δρχ.

Με τηλεφωνική αίτηση εκδίδονται και τα διαβατήρια, η παραλαβή τους όμως γίνεται από τον ενδιαφερόμενο ύστερα από την υποβολή των αναγκαίων δικαιολογητικών.

Γ. ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

Ο πολίτης δικαιούται να αναφέρεται εγγράφως στις δημόσιες υπηρεσίες, οι οποίες είναι υποχρεωμένες να ενεργούν σύντομα και να απαντούν αιτιολογημένα στα αιτήματά του (άρθρο 10 του Συντάγματος - Ν. 1943/1991 άρθρο 5 και Ν. 2690/1999 άρθρο 4).

Όλες οι δημόσιες υπηρεσίες έχουν υποχρέωση.

- Να απαντούν οπωσδήποτε σε όλες τις αιτήσεις των πολιτών.

Όταν δεν είναι δυνατή η ικανοποίηση του αιτήματος πρέπει να αναφέρουν τους συγκεκριμένους λόγους (διατάξεις νόμους κτλ. οι οποίοι δικαιολογούν την απόρριψή του).

- Να διαβιβάζουν οι ίδιες τις αιτήσεις των πολιτών αν υποβλήθηκαν σε αναρμόδια υπηρεσία στις αρμόδιες υπηρεσίες εντός πέντε (5) ημερών και να ενημερώνουν τον πολίτη.

- Να δικπεραιώνουν τις υποθέσεις των πολιτών μέσα σε εξήνα (60) ημέρες το αργότερο.

Αν είναι συναρμόδιες περισσότερες υπηρεσίες η προθεσμία των 60 ημερών παρατείνεται για 15 ακόμα ημέρες είναι δηλαδή 75 ημέρες.

- Να χορηγούν πιστοποιητικά και βεβαιώσεις αμέσως.

Αν η άμεση χορήγησή τους δεν είναι δυνατή, αποστέλλονται ταχυδρομικά στη διεύθυνση που έχει δηλώσει ο εν-

διαφερόμενος το αργότερο σε δέκα (10) ημέρες.

ΠΡΟΣΟΧΗ

Υπάρχουν κάποιες υποθέσεις οι οποίες λόγω πολυπλόκων διαδικασιών, δεν είναι δυνατό να διεκπεραιωθούν μέσα σε 60 ημέρες (π.χ. χορήγηση συντάξεων).

Και στις περιπτώσεις όμως αυτές υπάρχουν προθεσμίες.

Οι διαφορετικές αυτές προθεσμίες έχουν καθορισθεί με κοινές υπουργικές αποφάσεις και έχουν δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 510/Τ.Β/1991).

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ενημερωθούν στη διεύθυνση www.gsra.gr

Δ. ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

(ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΕΓΓΡΑΦΑ)

Ο πολίτης δικαιούται να έχει πρόσβαση στα αρχεία της Διοίκησης και να λαμβάνει γνώση των διοικητικών εγγράφων, με απλή αίτησή του.

Εάν έχει ειδικό έννομο συμφέρον, δικαιούται με αίτησή του να λαμβάνει γνώση των ιδιωτικών εγγράφων, που φυλάσσονται στις δημόσιες υπηρεσίες και σχετικά με υπόθεσή του που εκκρεμεί σε αυτές ή έχει διεκπεραιωθεί από αυτές. (Ν. 1599 1985 άρθρο 16 και Ν 2690 1999 άρθρο 5).

Μπορεί να λαμβάνει γνώση των εγγράφων είτε με επίσημη έρευνα είτε με χορήγηση αντιγράφων.

ΠΡΟΣΟΧΗ

Εξαιρούνται από το ανωτέρω δικαίωμα, τα εξής έγγραφα:

- Τα έγγραφα που αναφέρονται στην οικογενειακή και ιδιωτική ζωή

τρίτων προσώπων.

- Όταν παραβιάζεται το απόρρητο που προβλέπεται από ειδικές διατάξεις.

- Όταν δυσχεραίνεται η έρευνα δικαστικών αστυνομικών στρατιωτικών ή διοικητικών Αρχών, σχετικά με την τέλεση εγκλήματος η διοικητικής παράβασης.

- Όταν για την απαγόρευση σε συγκεκριμένη και μόνο περίπτωση, έχει συνυπογραφεί προηγουμένως κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του αρμόδιου υπουργού.

Ε. ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΑΚΡΟΑΣΗ

Οι διοικητικές αρχές, πριν από κάθε ενέργεια ή μέτρο σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων συγκεκριμένου προσώπου, οφείλουν να καλούν τον ενδιαφερόμενο να εκφράσει τις απόψεις του, εγγράφως ή προφορικά.

Εξαίρεση υπάρχει στην περίπτωση κινδύνου η επιτακτικού συμφέροντος.

ΣΤ. ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ - 177

Οι πολίτες έχουν δικαίωμα να ζητούν διοικητικές πληροφορίες, καθώς και πληροφορίες για προσλήψεις στο δημόσιο τομέα, από το Κέντρο Διοικητικών Πληροφοριών (01) 177, η μέσω Internet στη διεύθυνση www.gsra.gr.

Πληροφορίες για προκηρύξεις αναφορικά με προσλήψεις προσωπικού στο δημόσιο τομέα περιλαμβάνονται στην εβδομαδιαία εφημερίδα του υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης "ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ", που διανέμεται σε όλες τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.

Ζ. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΚΑΚΟΔΟΙΚΗΣΗΣ

• Σε περίπτωση κακοδιοίκησης ο πολίτης μπορεί να προσφύγει στο Συνήγορο του Πολίτη με ενυπόγραφη αναφορά (Ταχ. Δ/ση οδός Σισινη και Χ. Μέξη 5 Αθήνα ΤΚ 115 28 τηλ. (01)7289600 - Fax (01) 7292129) Ο Συνήγορος του πολίτη είναι ανεξάρτητη διοικητική αρχή και έχει ως αποστολή τη διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και της Διοίκησης, την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας.

ΠΡΟΣΟΧΗ

Η αναφορά υποβάλλεται στο Συνήγορο του Πολίτη μέσα σε έξι (6) μήνες αφότου ο ενδιαφερόμενος λάβει γνώση των ενεργειών ή παραλείψεων της Διοίκησης.

• Όταν δεν τηρούνται οι προθεσμίες για τη διεκπεραίωση υποθέσεων, οι πολίτες έχουν δυο δυνατότητες.

1. Να προσφύγουν στο Συνήγορο

του Πολίτη, όπως ανωτέρω και

2. Να υποβάλουν αίτηση για αποζημίωση μέχρι 200.000 δρχ. στην αρμόδια Επιτροπή της οικείας Περιφέρειας ή του Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Στην έδρα κάθε περιφέρειας, λειτουργεί Επιτροπή με αρμοδιότητα την εξέταση υποθέσεων πολιτών από τις υπηρεσίες του δημόσιου τομέα που ανήκουν γεωγραφικά στην αντίστοιχη Περιφέρεια.

Για υποθέσεις αρμοδιότητας των Υπουργείων λειτουργεί όμοια Επιτροπή στο Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (Βασ. Σοφίας 15 Αθήνα ΤΚ 106 74, τηλ. (01) 3393101-4 Fax. (01) 3393020.

ΠΡΟΣΟΧΗ

Η αίτηση υποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο στην αρμόδια Επιτροπή μέσα σε εξήνα (60) ημέρες από την παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας για τη διεκπεραίωση της υπόθεσης.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΠ. ΠΑΠΑΝΩΤΗΣ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΠΑΡ. ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ

Ομήρου 6, 2ος όροφος Τηλ: 3242626
ΑΘΗΝΑΙ Τ.Κ. 10564 Τηλ: - Fax.: 3244988
Κιν. 094-676109

*Μην ξεχνάτε
τη συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας*

ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Οι Σύμβουλοι Δήμου και Τ. Δ/των μετά την ορκομωσία και ανακήρυξη τους:

Χατζηεφραιμίδης Πρόδρομος, *Δήμαρχος*
Λάκκας Χρυσόστομος, *Αντιδήμαρχος*
Γαργάλας Παναγιώτης, *Αντιδήμαρχος*
Καλτσούνης Χρόνης, *Πρόεδρος Δημ. Συμβουλίου*

ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΥΜΒΟΥΛΟΙ

Βλάχος Δημήτριος
Μπάρμπας Χριστόφορος
Σταυρίδης Ιωάννης
Γαϊτανίδης Σταύρος
Νικολοπούλου Ουρανία
Γαϊτανίδης Αθανάσιος
Μπουζούλας Κωνσταντίνος
Στράτος Πασχάλης
Κιτσάτης Σπυρίδων
Κοντογιάννης Χαρίλαος
Λώλου Αλεξάνδρα
Ρόμπολος Γεώργιος
Αθανασίου Αθανάσιος
Ευαγγέλου Ευάγγελος

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Πρόεδρος, Κοκοβές Κωνσταντίνος
Κιτσάτης Ανδρέας, Σακκάς Θεοφάνης

Τ.Σ. Δ/Τ/ΤΟΣ ΑΕΤΟΠΕΤΡΑΣ

Πρόεδρος, Παρασκευάς Χαρίλαος
Καρακατσάνης Ιωάννης, Κολόκας Δημήτριος

Τ.Σ. Δ.Δ/ΤΟΣ ΑΗΔΟΝΟΧΩΡΙΟΥ

Πρόεδρος, Γιάγκος Βασίλειος
Ραπακούση Κων/να, Ζηκάκης Παντελής

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΑΜΑΡΑΝΤΟΥ

Πρόεδρος, Γεραση Χαρίκλεια
Τσιάτσης Στέφανος, Παναγιωτίδης Γεώργιος

Τ.Σ. Δ./ΤΟΣ ΑΡΜΑΤΩΝ

Πρόεδρος, Σκράπαρης Δημήτριος
Παπανικολάου Μαρίκα, Γιαννακός Ιωάννης

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΓΑΝΑΔΙΟΥ

Πρόεδρος, Χήρας Ανδρέας
Ξάνθος Χαράλαμπος, Γιούτσου Πηνελόπη

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟ

Πρόεδρος, Ρούβαλης Νικόλαος
Μπαγκλής Δημήτριος, Κατής Γεώργιος

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΕΞΟΧΗ

Πρόεδρος, Πορέτσης Μηνάς
Μπούζουλα Χριστίνα, Πορφύρης Ευάγγελος

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΗΛΙΟΡΡΑΧΗ

Πρόεδρος, Καρράς Νικόλαος
Κολώκας Γρηγόριος, Τούσιας Θωμάς

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΚΑΒΑΣΙΛΛΩΝ

Πρόεδρος, Γκούντας Κων/νος
Λασπονίκου - Δασκάκου Σοφία, Στράτος Ιωάννης

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Πρόεδρος, Λάκκας Βασίλειος
Αναστάσης Θωμάς, Ντίνος Νικόλαος

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΚΛΕΙΔΩΝΙΑΣ

Πρόεδρος, Καραφλιάς Άγγελος
Καραφλιάς Χαρίσης, Ευαγγέλου Δημήτριος

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΜΑΖΙ (5 μελές)

Πρόεδρος, Στράτος Πασχάλης
Στράτος Ηλίας, Κολιός Κων/νος, Λάππας Σπυρίδων, Στράτος Ευάγγελος

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΜΕΛΙΣΣΟΠΕΤΡΑΣ (3 μελές)

Πρόεδρος, Διαμάντης Αιμίλιος
Σουφλέρης Χαράλαμπος, Κολόκας Δωρόθεος

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΜΟΛΙΣΤΑΣ (3 μελές)

Πρόεδρος, Νάνος Ευάγγελος
Λέτσιος Ιωάννης, Νάνου Αναστασία

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΗΣ (3 μελές)

Πρόεδρος, Δάφνης Χρήστος
Μάνης Μιχαήλ, Βλάχος Σπυρίδων

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ (3 μελές)

Πρόεδρος, Βέργος Αντώνιος
Ξεφτέρης Μιχαήλ, Κατσίκης Νικόλαος

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ (3 μελές)

Πρόεδρος, Βαζούκης Βασίλειος
Μπακόλας Σωτήριος, Παπαχαρίση Όλγα

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΠΑΔΩΝ (3 μελές)

Πρόεδρος, Λιούσκας Αλκιβιάδης
Ράπτη-Σίμου Σπυριδούλα-Σοφία, Κασκαβέλης
Αθανάσιος

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΛΙΟΥ (3 μελές)

Πρόεδρος, Πίσπας Ηλίας
Ραμμόπουλος Ευθύμιος, Πίσπας Δημήτριος

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΠΗΓΗΣ (3 μελές)

Πρόεδρος, Κόντος Χρήστος
Βουρδούκας Ανδρέας, Ζώτος Πασχάλης

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΠΟΥΡΝΙΑΣ (3 μελές)

Πρόεδρος, Κοντογιάννης Χρήστος
Αθανασίου Χρηστάκης, Μούσιος Δημήτριος

Τ.Σ. Δ/ΤΟΣ ΠΥΡΓΟΥ (3 μελές)

Πρόεδρος, Μακρής Παύλος
Παπαδημητρίου Χρήστος, Φαρμάκης Τηλέμαχος

Πρόεδρος Δημ. Συμβουλίου

Καλτσούνης Χρόνης

Πρόεδρος Δ.Σ. Πνευμ. Κέντρου Μπουζούλας Κων.

Πρόεδρος Δ.Σ. Δημοτ. Επιχείρησης (ΔΗΚΕΚΟ)

Μπάρμπας Χριστόφορος

Πρόεδρος Αναπτ. Δημ. Επιχείρησης Σταυρίδης Ιωαν.

Πρόεδρος Κοινот. Επιχ. Τουριστ. Ανάπτυξη

Κλειδωνιάς Καλτσούνης Χρόνης

Πρόεδρος Κοινот. Επιχ Τουριστ. και Πολιτιστ.

Ανάπτυξης Παλαιοσελλίου Πίσπας Ηλίας

Πρόεδρος Οργανισμού Ν.Π.Δ.Δ. "Νεολαίας και

Αθλησης" Χατζηεφραιμίδης Πρόδρομος

Πρόεδρος Αετομηλίτσας Νιτσιάκος Χρ.

Πρόεδρος Διστράτου Παγανιάς Κων.

Πρόεδρος Φούρκας Μουτσιούλης Κων.

ΔΗΜΟΣ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ

Δήμαρχος: Σδούκος Κοσμάς

Αντιδήμαρχος: Σίμος Χαράλαμπος

Πρόεδρος Δ.Σ. Παπαδημητρίου Κων/νος

Σύμβουλοι:

ΒΑΤΣΚΑΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛ (Πρόεδρος Τ.Σ. Πυρσόγιαννης)

ΣΔΟΥΚΟΣ ΔΗΜ. (Πρ. Τ.Σ. Κεφαλοχωρίου)

ΜΟΥΣΙΟΥ-ΣΑΛΤΑ ΜΑΡΙΑ

ΝΟΥΤΣΟΣ ΝΙΚ.

ΣΙΩΤΟΣ ΑΠΟΣΤ.

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓ.

ΓΚΟΣΙΟΣ ΚΥΡΚΑΣ

ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΧΡ.

ΝΤΙΝΗΣ ΒΑΣ.

ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΝΙΚ.

ΒΡΟΪΚΟΣ ΣΤΕΦ.

ΤΟΠΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

Τοπ. Σύμβ. Δ.Δ. Πυρσογιάννης 5 μελές

ΒΑΤΣΚΑΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛ (Πρόεδρος Τ.Σ.)

ΤΖΟΥΒΑΡΑ-ΓΚΑΣΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΤΖΑΦΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

ΤΣΑΝΗΣ ΔΗΜ.

ΣΟΥΡΛΑΣ ΕΠΑΜ.

Τ.Σ. - Δ.Δ. Κεφαλοχωρίου 5 μελές

ΣΔΟΥΚΟΣ ΔΗΜ. (Πρόεδρος Τ.Σ)

ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ ΜΙΧ.

ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΣΩΤ.

ΚΟΛΩΝΙΑΡΗΣ ΑΠΟΣΤ.

ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΔΗΜ.

Τ.Σ. - Δ.Δ. Ασημοχωρίου 3 μελές

ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΑΡΙΣΤ. (Πρ. Τ.Σ.)

ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΒΑΣ.

ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΝΙΚ.

Τ.Σ. - Δ.Δ. Βούρμπιανης 3 μελές

ΣΚΟΥΦΙΑΣ ΓΕΩΡΓ. (Πρόεδρος Τ.Σ.)

ΓΕΩΡΓΑΚΗ ΛΕΥΚΟΘΕΑ

ΤΕΡΤΣΗΣ ΓΕΩΡΓ.

Τ.Σ. - Δ.Δ. Γοργοποτάμου

ΡΟΥΜΕΛΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ (Πρ. Τ.Σ.)

ΝΙΤΣΙΟΣ ΜΙΧ.

ΒΑΣΑΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤ.

Τ.Σ. - Δ.Δ. Δροσοπηγής 3 μελές

ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΔΗΜ. (Πρ. Τ.Σ.)

ΚΡΟΥΛΗΣ ΝΙΚ.

ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΧΡ.

Τ.Σ. - Δ.Δ. ΚΑΣΤΑΝΕΑΣ 3 μελές

ΜΠΙΚΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ (Πρ. Τ.Σ.)

ΓΡΑΒΑΝΗΣ ΔΗΜ.

ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΩΝ.

Τ.Σ. - Δ.Δ. Λαγκάδας 3 μελές

ΜΟΥΣΙΟΣ ΧΑΡΑΛ. (Πρ. Τ.Σ.)

ΝΤΙΝΗΣ ΔΗΜ.

ΜΠΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ ΔΗΜ.

Τ.Σ. - Δ.Δ. Οξυάς 3 μελές

ΚΥΠΑΡΙΣΗΣ ΝΙΚ. (Πρ. Τ.Σ.)

ΒΑΔΑΣΗΣ ΠΑΥΛΟΣ

ΤΣΙΜΑΣ ΝΙΚ.

Τ.Σ. - Δ. Δ. Πλαγιάς

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΑΡ. (Πρ. Τ.Σ.)

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΜΙΧ.

ΚΟΤΟΥΛΑΣ ΣΤ.

Τ.Σ. - Δ.Δ. Πληκατίου 3 μελές

ΤΣΙΠΣΟΣ ΣΩΤ. (Πρ. Τ.Σ.)

ΚΟΛΕΠΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓ.

ΒΑΣΑΚΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

Τ.Σ. - Δ.Δ. Χιονιάδων 3 μελές

ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΕΥΡΙΠ. (Πρ. Τ.Σ.)

ΛΙΑΤΣΗΣ ΑΘΑΝ.

ΣΑΚΟΥΛΗ ΕΡΜΙΟΝΗ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ

το χάνι

ΚΛΕΙΔΩΝΙΑ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΤΗΛ.: (0655) 24567

FAX: (06550) 24568

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΓΚΟΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Ερμού 73 - Πλατεία Αγ. Σοφίας

Επιστολές

Βούρμπιανη, 3 Φεβρουαρίου 2003

Προς:

- 1) Τον Δήμο Μαστοροχωρίων
- 2) Το Τοπικό Συμβούλιο Δ.Δ. Βούρμπιανης,
3. Τον Πολιτιστικό Σύνδεσμο Βούρμπιανης
- 4) Τους Συνδέσμους Βουρμπιανικών Αθηνών,
Θεσσαλονίκης και Ιωαννίνων,
- 5) Την Διαχειριστική Επιτροπή Κληροδοτήματος Χαρίση Ζήκου, Αθήνα

Αγαπητοί συμπατριώτες,

Με ιδιαίτερη ευχαρίστηση, ανέγνωσα την επιστολή που σας απηύθυνε ο τ. Δημοτικός Σύμβουλος κ. Μπίμπας, όπως αυτή δημοσιεύεται στο τ. 107 του περιοδικού "ΚΟΝΙΤΣΑ", και η οποία αναφέρεται στην σχεδιαζόμενη, ή τουλάχιστον προτεινόμενη, μετατροπή του σχολικού συγκροτήματος της Βούρμπιανης, σε ξενώνα. Και η ευχαρίστηση αυτή, οφείλεται στο γεγονός ότι, διαβάζοντας την εν λόγω επιστολή διεπίστωσα ότι ο προβληματισμός και πικρία που μας δημιουργήθηκε στο άκουσμα της είδησης για την επικείμενη αυτή ενέργεια, δεν ήταν κάτι που απασχόλησε μονάχα εμένα, αλλά στεναχώρησε, προβλημάτισε και έθλιψε και άλλους πολλούς συμπατριώτες μου.

Είναι αλήθεια, ότι το σχολείο αυτό δεν αποτελεί για μένα - και για πολλούς συγχωριανούς μου - ένα απλό σχολικό κτίριο, ενός ακριτικού χωριού. Είναι το Σχολείο του Χωριού μου.

Το Σχολείο, το οποίο οι πατεράδες μας χτίσανε με κόπους και θυσίες για να δώσουν στα παιδιά τους την ευκαιρία, να μάθουν γράμματα και "να γίνουν χρήσιμοι άνθρωποι", όπως συνήθιζαν να λένε. Στ' αυτιά μου ακόμη αντηχούν, οι ιστορίες που διηγείται η μητέρα μου, από τον παππού μου Αλέξιο Κάτσιαβο, ο οποίος ήταν ένας από τους μαστόρους του χωριού, που εργάστηκε για να χτιστεί αυτό το σχολείο.

Οι τοίχοι, οι αίθουσες, τα θρανία του σχολείου αυτού - που η εγκληματική αδιαφορία και της πολιτείας αλλά και η δική μας, άφησαν να καταλήξει στην κατάσταση της εγκατάλειψης, που βρίσκεται σήμερα - είναι άρρηκτα δεμένα, με την προσωπική μου ιστορία. Εκεί, έκανα τα πρώτα μου ζωγραφικά σχέδια, εκεί έμαθα να σχηματίζω τα πρώτα μου γράμματα, να διαβάζω και να μαθαίνω τα "μυστικά" της σοφίας των ανθρώπων. Στα θρανία του Σχολείου αυτού, έκανα τα πρώτα μου όνειρα, στην αυλή του έπαιξα, έτρεξα και γέλασα με τα παιδιά του χωριού μου. Ακόμη, στην είσοδό του - σε πείσμα των καιρών και για να θυμίζει το όμορφο παρελθόν - στέκει γερασμένη από τον χρόνο και πληγωμένη από την αδιαφορία μας, μια τριανταφυλλιά που πριν κάποιες δεκαετίες είχαμε φυτεύσει μια ομάδα από κορίτσια, μαθήτριες τότε της πέμπτης και έκτης δημοτικού.

Το Σχολείο αυτό, όπως αντιλαμβάνεστε, δεν είναι κτήμα κανενός. Ανήκει σε όλους τους Βουρμπιανίτες και ταυτόχρονα όλοι οι Βουρμπιανίτες ανήκουν σ' αυτό, αφού ένα κομμάτι της ψυχής μας ακόμη βρίσκεται μέσα του. Μπορεί, οι μέριμνες του βίου, οι υποχρεώσεις και τόσα άλλα, να έχουν κάνει πολλούς από τους πρώην μαθητές του Σχολείου αυτού να βρίσκονται χιλιόμετρα μακριά του. Είμαι σίγουρη όμως, πως κανένας μας δεν ξεχνάει και δεν έπαψε, έστω και ενδόμυχα, να αγαπάει αυτό το Σχολείο και κατ' επέκταση και ολόκληρο το Χωριό του. Και επιτρέψατέ μου να μην σας φανεί υπερβολικό αυτό που γράφω. Το Σχολείο μας είναι συνδεδεμένο και με ολόκληρη την ιστορία του χωριού μας. Είναι κοινός τόπος, το γεγονός ότι, στην λαϊκή παράδοση κάθε χωριού δύο ήταν τα σπουδαιότερα πρόσωπα της τοπικής κοινωνίας ο Παπάς και ο Δάσκαλος. Η Εκκλησία και το Σχολείο. Κανείς μας λοιπόν, δεν έχει το δικαίωμα να λαβώσει αυτή την παράδοση, να φαλκιδεύσει την ιστορία του τόπου μας.

Εύκολα, θα προβάλλει κάποιος το επιχείρημα, ότι οι καιροί άλλαξαν. Τα χωριά μας, έχουν ερημώσει. Από καιρό, το Σχολείο κρατά τις πόρτες του κλειδωμένες, αφού δεν υπάρχουν πλέον μαθητές, για να φοιτήσουν σ' αυτό.

Πραγματικά, η αλήθεια φαίνεται να είναι κάπως έτσι. Η ερήμωση των χωριών μας και η ηλικιακή γήρανση του πληθυσμού, είναι πλέον μια τραγική

πραγματικότητα, για την οποία, λίγο ή πολύ, φταίμε και εμείς. Όμως, η θλιβερή αυτή πραγματικότητα, σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να αποτελέσει δικαιολογία για την "μετάλλαξη" - γιατί περί μεταλλάξεως πρόκειται... - του Σχολείου σε ξενώνα. Μια τέτοια κίνηση, δηλώνει την πεποίθησή μας ότι τα χωριά μας δεν χρειάζονται πλέον σχολεία, γιατί δεν έχουν αλλά και ούτε πρόκειται να αποκτήσουν ποτέ παιδιά! Δεν ξέρω αν πιστεύετε κάτι τέτοιο - και η αλήθεια είναι ότι τα πράγματα δεν προδίδουν κάτι διαφορετικότερο - αλλά τουλάχιστον αφήστε την ελπίδα να υπάρχει. Και η διατήρηση του σχολείου, αποτελεί ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο.

Κανείς, δεν αρνείται και την ανάγκη δημιουργίας ενός ξενώνα στο χωριό μας. Καλή και επαινετή η πρωτοβουλία, αλλά σε άλλο χώρο εκτός του σχολείου. Δεν νομίζω, πως στην Βούρμπιανη υπάρχει έλλειψη κατάλληλου χώρου, για την δημιουργία ενός όμορφου Ξενώνα. Λίγη καλή θέληση και όλα γίνονται. Σε τόσα, χωριά του Δήμου μας δημιουργήθηκαν ξενώνες. Σε κανένα όμως, από αυτά, δεν γκρέμισαν τα σχολεία για να στήσουν ξενοδοχεία!!!

Όσον αφορά το Σχολικό συγκρότημα, θα μου επιτρέψετε να σας καταθέσω μια ταπεινή πρόταση. Θα μπορούσε, ο Δήμος Μαστοροχωριών σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό Σύλλογο Βούρμπιανης, ο οποίος ομολογουμένως παρουσιάζει αξιόπαινη δραστηριότητα, να

συντηρήσει τα κτίρια του σχολείου και να δημιουργήσει εκεί, μια μικρή “κοινότητα πολιτισμού”, ιδρύοντας ένα παραδοσιακό μουσείο λαϊκής τέχνης, μια βιβλιοθήκη, ένα πνευματικό εργαστήριο “πολιτισμού” και προβολής του τόπου μας. Ίσως, αυτό να αποτελέσει και αφορμή όλο και περισσότεροι νέοι - τα δικά μας παιδιά - να επισκέπτονται το χωριό των πατέρων τους.

Κλείνοντας τις σύντομες αυτές σκέψεις, επιτρέψτε μου να υπενθυμίσω σε όλους μας, χωρίς να έχω την διάθεση να στεναχωρήσω ή να θίξω κανέναν, το ότι εν έτει 1883 ιδρύθηκε στο χωριό μας η “Φιλεκπαιδευτική Αδελφότητα Βούρμπιανης”, που ως σκοπό είχε την ίδρυση και ανέγερση σχολείων για τον φωτισμό των υπόδουλων τότε Ελλήνων, συνέχεια της οποίας σήμερα αποτελεί ο Σύνδεσμος Βούρμπιανης που εδρεύει στην Αθήνα. Άλλωστε, και το γνωστό σε όλους μας Κληροδότημα, του αειμνήστου συμπατριώτη μας Χαρίση Ζήκου, παραχωρήθηκε, εκτός των άλλων, για την συντήρηση της Εκκλησίας και του Σχολείου. Ποιος λοιπόν από εμάς, τους σύγχρονους Νεοέλληνες, έχει το δικαίωμα να γκρεμίσει το σχολείο ή έστω να το μετατρέψει σε Ξενοδοχείο; Ποιος έχει το δικαίωμα να διαγράψει την ιστορία τόσων χρόνων; Ποιος μπορεί να θυσιά-

σει στον βωμό των διαφόρων συμφερόντων, την παράδοση του τόπου μας; Η απάντηση είναι μία και απλή: Κανείς! Και όλοι εμείς, οφείλουμε να αγωνιστούμε και να προστατεύσουμε αυτόν τον τόπο, την ιστορία και την παράδοσή του, από κάθε έναν που “ελαφρά τη καρδία” και στο όνομα ποικίλων (άνομων); συμφερόντων, συνηγορεί στην εκποίηση της ιστορικοπολιτιστικής κληρονομιάς μας, στο όνομα του εκσυγχρονισμού! Νομίζω, ότι η απάντηση του Μακρυγιάννη, σ’ αυτούς που τον ρώτησαν για το εάν και σε ποια τιμή έπρεπε να πουλήσουν κάποιες αρχαιότητες σε ευρωπαίους περιηγητές, είναι και στην δική μας περίπτωση επίκαιρη: Ετούτα, και χίλια γρόσια να σας δώσουνε, να μην δεχθείτε να φύγουν από την Ελλάδα.

*Με βαθιά εκτίμηση,
και με πολλή αγάπη
για τον τόπο που μεγάλωσα,*

Πηνελόπη Ηλ. Κονίνη - Μάλιακα

Υ.Γ. Θα ήθελα, θερμά να ευχαριστήσω και πάλι τον τ. Δημοτικό Σύμβουλο κ. Μπίμπα, και στο πρόσωπό του και τους λοιπούς δημοτικούς συμβούλους, που καίτοι δεν κατάγονται από την Βούρμπιανη, ορθοτόμησαν στο θέμα της διατήρησης του σχολείου, προασπίζοντας την ιστορία του τόπου, σε αντίθεση με κάποιους άλλους που ενώ θα έπρεπε να πρωτοστατήσουν στο θέμα αυτό, αυτοί... (“Θου Κύριε...”).

Απάντηση στην επιστολή του πρώην Δημοτικού Συμβούλου του Δήμου Μαστοροχωρίων Κου Γ. Μπίμπα “το Σχολαρχείο Βούρμπιανης”.

Κύριε Μπίμπα:

Στην εφημερίδα “Ηπειρωτικό Μέλλον” Δεκέμβριος 2002, διάβασα με πολύ θλίψη την επιστολή σας και μου είναι αδύνατον να κατανοήσω ότι, ένας άνθρωπος του δικού σας πνευματικού επιπέδου, ενήργησε με αυτόν τον ανεξήγητο τρόπο, δημιουργώντας αναταραχή στους κατοίκους του Δ.Δ. Βούρμπιανης, για ένα θέμα που αφορά αποκλειστικά τους ίδιους και όχι εσάς και κάποιους θα έλεγα ελάχιστους γραφικούς.

Σαν συνδημότης, έχετε το δικαίωμα να εκφράζετε τις απόψεις σας, δεν καταλαβαίνω όμως από πότε δεθήκατε συναισθηματικά με το ιστορικό Σχολαρχείο της Βούρμπιανης, περισσότερο από εμένα και τους συγχωριανούς μου που μέσα στις αίθουσές του μάθαμε τα πρώτα γράμματα, σε αντίθεση με εσάς που το ονοματεπώνυμό σας είναι άγνωστο στους συγχωριανούς μου και δεν έχετε κανένα δεσμό με την γενέτειρά μου Βούρμπιανη, αφού άλλωστε το έχετε αποδείξει περίτρανα, όταν επί τέσσερα χρόνια ως Δημοτικός Σύμβουλος δεν κάνατε τον κόπο (όπως είχατε υποχρέωση) να επισκεφτείτε τη Βούρμπιανη έστω και μια φορά, για να δείτε το κατάντημα αυτού του ιστορικού Σχολαρχείου, που σήμερα παρουσιάζει τη θλιβερή εικόνα του εγκαταλειμμένου κτιρίου, που αργά αλλά σταθερά θα ισοπεδώσει η καταστροφι-

κή μανία του χρόνου, όπως συνήθως συμβαίνει με τα περισσότερα διατηρητέα στον τόπο μας και γιατί δεν θα συμβεί το ίδιο και με το Σχολαρχείο του χωριού μου, που με δυσκολία στέκεται ακόμη όρθιο σε μια περιοχή της Ελλάδας μας που έχει αφεθεί στην τύχη της από τους πάντες.

Για να μην δημιουργούνται εντυπώσεις, όπως εσείς πολύ άκομψα προσπαθήσατε να περάσετε, σε ελάχιστους ευτυχώς αφελείς (αν τελικά υπάρχουν) συμπατριώτες μου, αισθάνομαι την υποχρέωση να εξιστορήσω την πραγματικότητα, ώστε να καταλάβουν όλοι οι αναγνώστες της εφημερίδας “Ηπειρωτικό Μέλλον” που διάβασαν την επιστολή σας, πια τελικά είναι η αλήθεια.

Ειδικότερα:

Στις 4 Νοεμβρίου 2000 όλοι οι φορείς της Βούρμπιανης, Τοπικό Συμβούλιο, Πολιτιστικός Σύλλογος και Σύνδεσμοι Αθηνών, Θεσ/νίκης, Ιωαννίνων, συνεδρίασαν στο Ξενοδοχείο “Παλλάδιο” των Ιωαννίνων και αφού διαπίστωσαν την αδυναμία συντήρησης του ιστορικού Σχολαρχείου, δεδομένου ότι δεν πρόκειται για κτίσμα των 50 και 100 μ², αλλά για ένα οικοδομικό τετράγωνο μεγάλης πόλεως και προκειμένου να βρεθεί τρόπος εξοικονόμησης πόρων μελλοντικής συντήρησής του, αποφάσισαν ομόφωνα να προταθεί στο Δήμο μας, να μετατραπεί σε παραδοσιακό Ξενώνα-Συνεδριακό κέντρο, χωρίς να αλλοιωθεί η εξωτερική του μορφή.

Η απόφαση υποβλήθηκε στο Δήμο από την τοπική επιτροπή με το έγγρα-

φο αρ. πρωτ. 180 από 22 Ιανουαρίου 2001.

Στη συνέχεια ο Δήμος, με έγγραφό του αρ. πρωτ. 634 από 28 Φεβρουαρίου 2001 προς το Τοπικό Συμβούλιο Βούρμπιανης και όλους τους φορείς, έλεγε κατά λέξη: [Το παραδοσιακό κτίσμα του σχολαρχείου θεωρούμε ότι είναι για το Δήμο μας, μνημείο “υψίστης σημασίας” αφού για την περιοχή μας ήταν ο σημαντικότερος πνευματικός μας φάρος. Πρέπει να συντηρηθεί και να αξιοποιηθεί σύμφωνα με τις προτάσεις των φορέων του χωριού σας. Επίσημη πρόταση πήραμε με την επιστολή σας από 22 Ιανουαρίου 2001. Στον ισχύοντα προϋπολογισμό του τρέχοντος οικονομικού έτους, έχει προβλεφθεί πίστωση 3.000.000 δρχ. για τη σύνταξη της μελέτης για δημιουργία Ξενώνα στο Δ.Δ. Βούρμπιανης. Ύστερα από τη σύνταξη της μελέτης, θα προτείνουμε την ένταξή του κατά προτεραιότητα σε κάποιο πρόγραμμα].

Κατά τη διάρκεια των Δημοτικών εκλογών, ξαφνικά και για τους λόγους Κε Μπίμπα που εσείς γνωρίζετε, οι φορείς της Βούρμπιανης πήραν μια επιστολή σας (άγνωστο το ονοματεπώνυμο) από 12 Σεπτεμβρίου 2002, με την οποία προσπαθήσατε αν είναι δυνατόν να μας αναπτύξετε την ιστορική πορεία του Σχολαρχείου μας καταλήγοντας κατά λέξη: [Η περαιτέρω απόφαση και ο προβληματισμός ανήκει σε σας, υπογραφή Γ. Μπίμπας].

Απαντώντας στην επιστολή σας ο πολιτιστικός Σύλλογος Βούρμπιανης, με έγγραφό του από 14 Οκτωβρίου 2002, σας επενθύμισε για άλλη μια

φορά την απόφαση των φορέων της Βούρμπιανης ότι για το εν λόγω θέμα είναι δεσμευτική και αντί να βάλετε μια τελεία και παύλα σε αυτή την περιέργη παρέμβασή σας, όπως αφήσατε να εννοηθεί και με την αρχική επιστολή σας, λίγες ημέρες μετά τις Δημοτικές εκλογές, στις 29 Οκτωβρίου 2002 με πρόταση δική σας, το Δ.Σ. ακύρωσε την απόφαση που είχε πάρει πριν δυο χρόνια ο Δήμος μετά την ομόφωνη απόφαση των φορέων της Βούρμπιανης και πήρε νέα απόφαση, αγνοώντας προκλητικά τη βούληση των κατοίκων ενός ολόκληρου χωριού.

Μετά από αυτά τα πραγματικά γεγονότα, κύριε Μπίμπα έχετε την τόλμη να μας πείτε, ποιοι σας παρότρυναν λίγο μετά τις Δημοτικές εκλογές και ενάμιση μήνα πριν γίνει παράδοση στη νέα Δημοτική αρχή, να ενεργήσετε με αυτόν τον πρωτοφανή και απαράδεκτο τρόπο, που δεν τιμά αφ' ενός εσας γιατί αθετήσατε την τελευταία παράγραφο της αρχικής επιστολής σας και αφ' ετέρου το Δ.Σ. ενός νεοσύστατου Δήμου που δίνει εξετάσεις;

Μήπως σας δυσαρέστησαν οι Βουρμπιανίτες ψηφοφόροι που ήταν αντίθετοι από την παράταξή σας και την καταψήφισαν στις εκλογές, αλλά και η συμπαράσταση κάποιων Δημοτικών Συμβούλων άλλων Δημοτικών Διαμερισμάτων αφ' ενός για τον ίδιο λόγο και αφ' ετέρου για τους δικούς τους λόγους που δεν θέλουν Ξενώνα στη Βούρμπιανη;

Τι να κάνουμε Κε Μπίμπα αυτό είναι το μεγαλείο της Δημοκρατίας οι “εκλο-

γές” και δεν έπρεπε από το εκλογικό αποτέλεσμα, να παρασυρθείτε σε αυτή την μη κατανοητή ενέργεια, που δεν σας κολακεύει σαν πνευματικό άνθρωπο και πρώην Δημοτικό Σύμβουλο.

Αυτά για να γνωρίζουν οι απανταχού Βουρμπιανίτες και οι πραγματικοί φίλοι της Βούρμπιανης την πραγματικότητα και να μην πέφτουν θύματα παραπληροφόρησης ορισμένων ανθρώπων, χωρίς τον απαιτούμενο ρεαλισμό, που με φανταχτερά λόγια κάνουν όχι άθελά τους, αλλά πολλές φορές σκόπιμα κακό σε αυτό το δύσμοιρο χωριό μας τη Βούρμπιανη και κατ' επέκταση στους Βουρμπιανίτες που κάνουν υπεράνθρωπες προσπάθειες, όχι μόνον να κρατήσουν το ιστορικό Σχολαρχείο όρθιο αλλά κυρίως την αγαπημένη τους γενέτειρα Βούρμπιανη ζωντανή, γιατί με την παρελκυστική τακτική τέτοιων συμπατριωτών και ιδιαίτερα πρώην Δημοτικών Συμβούλων,

σίγουρα θα έλθει η αποφράδα ημέρα που θα ερημώσει το άλλοτε κεφαλοχώρι της περιοχής η Βούρμπιανη και τότε πιο το όφελος και τα κροκοδείλια δάκρυα, αν σύμφωνα με την άποψη κάποιων μη ρεαλιστών - γραφικών, στηθεί ένας τύμβος με την επιγραφή “εδώ ήταν το κεφαλοχώρι της περιοχής, η Βούρμπιανη, με το ιστορικό Σχολαρχείο της”.

Κε Μπίμπα, καλό είναι να συμβιβαστείτε με την πραγματικότητα και θα σας συνιστούσα ότι, καλά θα κάνετε να αφήσετε τις υπερβολές και να ασχοληθείτε μόνο με το δικό σας χωριό, αφήνοντας τους Βουρμπιανίτες να ασχολούνται με το δικό τους χωριό τη Βούρμπιανη και τη μεγάλη αγωνία τους για το μέλλον της, δηλαδή την επιβίωσή της.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΚΙΩΚΑΣ

* * *

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΚΑΤΣΑΝΟΥ - ΖΕΥΓΟΛΑ
ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ

ΑΒΕΡΩΦ - ΚΟΝΙΤΣΑ
Τηλ.: (0655) 22529

Τηλ. Οικίας: (06510) 93622
Κιν.: 0945182799

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Οικόπεδο άρτιο και οικοδομήσιμο (352 τ.μ.) κάτω από το Αστ. Τμήμα Κόνιτσας.

Τηλ. 2655 22384
Κιν. 6977074672

Από τον κ. Ελευθέριο Βλέτση πήραμε και δημοσιεύουμε την πιο κάτω επιστολή

Κύριε Διευθυντά

Έχω την τιμή να σας διαβιβάσω 5 πίνακες περιέχοντες ονόματα μαθητών του Γυμνασίου "ΕΝ ΚΟΝΙΤΣΗ", κατά τάξη, του σχολικού έτους 1964-1965, τότε που υπηρέτησα και edίδαξα ως καθηγητής. Είχα διορισθεί και ανέλαβα υπηρεσία στο Γυμνάσιο Κονίτσης στις 16 Νοεμβρίου 1963, ημέρα Σάββατον, αλλά στις 3 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους αποσπάσθηκα στο Γυμνάσιο Αγνάντων έως τις 5-7-64.

Αφορμή για την παρούσα ενέργεια μου έδωσε η πρόσφατη συνάντησή μου, μετά από 38 έτη, με τον κ. Σταύρον Μαργαρίτην, μαθητήν μου κατά την περίοδον εκείνην, νυν Καθηγητήν του 2ου Αρσακείου Λυκείου ψυχικού Αθηνών.

Με την ευκαιρία αυτή επιθυμώ να απευθύνω, μέσω των φιλόξενων σπηλών του εγκρίτου περιοδικού σας, προς όλους τους τότε μαθητές μου - τους αναφερομένους στους συνημμένους πίνακες - διαγράμματα, εγκάρδιους και θερμούς χαιρετισμούς. Ο Πανάγαθος Θεός να κατευθύνει τα βήματά τους και να προστατεύει αυτούς και τα παιδιά τους σε όλη την ζωή τους.

Θέλω δε να δηλώσω ότι: εάν, κατά την άσκηση των καθηκόντων μου, ως καθηγητού - παιδαγωγού, την περίοδον εκείνην, συνέβη να λυπήσω, να στενοχωρήσω ή και να αδικήσω, παρά την θέλησή μου, κάποιους από τους τότε μαθητές μου, τους ζητώ συγγνώμην.

Επίσης, επιθυμώ να προσθέσω και τούτο. Με βαθειά συγκίνηση ενθυμούμαι τις σχέσεις μου και την άριστη και αγαστή συνεργασία που είχα με τους προϊσταμένους μου και συναδέλφους του Σχολείου. Ήταν όλοι εκλεκτοί και αξιοπρεπείς συνετοί, καλοπροαίρετοι, ευγενέστατοι.

Έτσι, φέρω στη μνήμη μου τους: Παναγ. Αργύρην, Γυμνασιάρχην, Χριστόφορον Γκαραβέλαν Βοηθ. Γυμν/ρχην, τους φιλολόγους: Νικ. Ρεμπέλη, Γεώργ. Βακόλαν, Κων. Ρήγαν, Βασίλ, Χαρίτον, Ελένην Αιματίδου, τους Θεολόγους: Κων. Χλωρόν, Αριστοτέλην Καραμπέρην, τον Φυσικόν Δημ. Μουδόπουλον, τον Γυμναστήν Ευθύμιον Παπακωσταντίνου, τους διοικητικούς υπαλλήλους: Στέφανον (Φάνην) Κώτσικαν και Κων. Σδράβον. Επίσης, τους σεβαστούς π. Ιερόθεον Πετρίδην, τον π. Παύλον Παπαθεμιτοκλέους, τον Δήμαρχον κ. Γκότζον, τον Διοικητήν του 583 τ.π. Ραφομανίκην, τον Διευθυντήν του Δημοσ. Ταμείου κ. Ντάνην, το Δ/ντήν της Δημοτ. Βιβλιοθήκης κ. Αχιλλέα Κόλλιον, τον Δ/ντήν του Μαθητ. Οικοτροφείου κ. Απ. Ριστάνην, τον Ιωάννην Ζώτο στο σπίτι του οποίου διέμεινα τον Δημήτρ. Πούλιον εστίατορα κ.ά. Όλους τους ευχαριστώ εκ βαθέων!!!

Προς όλους τους ανωτέρω, στις οικογένειές τους και στα παιδιά τους απευθύνω τους πιο θερμούς χαιρετισμούς και τις εγκάρδιες ευχές μου ο Θεός να τους ευλογεί. Καλή και ευλογημένη Χρονιά.

Μνημόσυνο Ευεργετών

Στις 30 Ιανουαρίου, μνήμη των τριών Μεγάλων Ιεραρχών, τελέστηκε Αρχιερατική Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού στην Κόνιτσα.

Διδάσκοντες, μαθητές, γονείς και πολλοί κάτοικοι της πόλης μας τίμησαν τους Μεγάλους Αγίους Προστάτες της Παιδείας μας.

Στο τέλος της Θείας Λειτουργίας τελέστηκε, όπως κάθε χρόνο, Αρχιερατικό Μνημόσυνο εις τιμήν και μνήμην των ευεργετών της παιδείας της ακριτικής μας Επαρχίας: Κων/νου Ρούση, Κων/τίνου και Μαργαρίτας Δόβα και Ηρακλή Γ. Παπαχρηστίδη, εκλεκτών τέκνων της Πόλης μας.

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ.κ. Ανδρέας σε σύντομη ομιλία του εξήρε την προσφορά των πιο πάνω ευεργετών και ευχήθηκε να αναδειχθούν και

Κωνσταντίνος Ρούσης.

άλλοι ευεργέτες της παιδείας μας. Δεν παρέλειψε ακόμη να τονίσει την προσφορά της μητέρας και της συζύγου του

Κων/νου Ρούση, αιμνήσιων Αικατερίνης Αθαν. Ρούση και Βασιλικής Κ. Ρούση.

Το μνημόσυνο αυτό θύμισε σε μας τους μεγαλύτερους τη μεγάλη προσφορά τους στον τόπο μας και στους μαθητές έδειξε το δρόμο της προσφοράς για το κοινό καλό και της αγάης στην Παιδεία και στους νέους.

Η βοήθεια στον τόπο μας άλλοτε μπορεί να είναι πλουσιοπάροχη και σε άλλες περιπτώσεις πενιχρή, μα αυτό δεν έχει καμιά σημασία. Η διάθεση

Ηρακλής Παπαχρηστίδης.

των ευεργετών και δωρητών μετράει. Και η διάθεση των τιμωμένων ευεργετών ήταν να βοηθήσουν με κάθε τρόπο, με ό,τι διέθεταν. Έτσι κεντρίζεται το ενδιαφέρον των μαθητών και δημιουργεί ευγενική άμιλλα μεταξύ τους.

Σήμερα, που χαρακτηρίζεται ως εποχή καταναλωτική και ατομικιστική οι ευεργέτες αυτοί ας είναι ένα φωτεινό παράδειγμα για προβληματισμό και μίμηση. Η Κόνιτσα δεν τους ξεχνά και τους ευγνωμονεί.

Ας είναι αιωνία η μνήμη τους

I.M.

ΣΧΟΛΙΑ

Με λίγα εκατοστά χιόνι στην Κόνιτσα και χωρίς να κλείσουν οι συγκοινωνίες, τα Σχολεία δε λειπούργησαν στις 31/1 προκαλώντας τα σχόλια πολλών Κονιτσιωτών που θυμήθηκαν άλλες εποχές, όταν έπεφταν αρκετά χιόνια και παρ' όλες τις δυσκολίες τα μαθήματα γίνονταν κανονικά. Όταν τελείωναν ακολουθούσε και ο σχετικός χιονοπόλεμος. Φαίνεται ότι τώρα κάποιοι έγιναν πολύ ευαίσθητοι και δεν αντέχουν ούτε στις ήπιες καιρικές συνθήκες. Στην προκειμένη περίπτωση οι μαθητές πάντως φάνηκαν ανθεκτικοί, γιατί πήγαν στα Σχολεία, αλλά τα βρήκαν κλειστά.

- Οι λαθροκυνηγοί δεν φαίνεται να σταματήσουν το εγκληματικό τους έργο.

Με τα πολλά χιόνια στα βουνά, τα αγριόγιδα κατεβαίνουν χαμηλότερα. Ευκαιρία λοιπόν για παράνομους ντουφεκάδες να τα αποδεκατίσουν. Πυροβολισμοί ακούονται τα Σαββατοκύριακα μέσα και γύρω από τον Εθν. Δρυμό και οι Υπηρεσίες καθεύδουν.

Εμείς γράφουμε και ξαναγράφουμε γι' αυτή την ασυδοσία που γίνεται, αλλά "φωνή βοώντος εν τη ερήμω".

- Πριν ακόμα να ανακαλυφθούν οι γδάρτες του αγριόγιδου που είχε συλλάβει η κάμερα στον Εθν. Δρυμό, άλλο κρούσμα σημειώθηκε στην περιοχή Κόνιτσας. Αυτή τη φορά με ζαρκάδι.

Οι παραβάτες του Νόμου είναι, τέλος πάντων και ασυνείδητοι και ασύδοτοι. Κρίμα!...

- Οι Αμερικανοί αφού μόλυναν το Ιράκ με τα βλήματα απεμπλουτισμένου

ουρανίου το 1991 με αποτέλεσμα να πεθάνουν χιλιάδες αθώοι άνθρωποι και προπαντός παιδάκια από καρκίνο και λευχαιμία, ετοιμάζονται να επαναλάβουν το έγκλημα με νέα εισβολή που θα'χει, όπως υπολογίζεται 500 χιλιάδες θύματα!

Όμως το άδικο "ουκ ευλογείται" και "εστι Δίκης οφθαλμός, ος τα πανθ' ορά".

Σ.Τ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Στο τεύχος Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 2002, του περιοδικού ΚΟΝΙΤΣΑ, είδα κάποιες πολύ σωστές και σοφές παρατηρήσεις που κάνει η διεύθυνση του περιοδικού σχετικά με δυό πράγματα, και σκέφτηκα με τη μορφή της συμπλήρωσης αυτών των παρατηρήσεων να ειπώ και γώ τη γνώμη μου.

Α) Για την πρόσβαση στη Γέφυρα του Αώου, προς το Στόμιο, νομίζω ότι οποιαδήποτε βελτίωση της υπάρχουσας σκάλας (να γίνει μαλακώτερη, μακρύτερη κλπ) δεν θα ήταν σωστή ενέργεια. κι αυτό διότι δεν υπάρχει σόλη την Ελλάδα, αλλά και πουθενά γέφυρα στην οποία η πρόσβαση να γίνεται με σκάλα. Και οι λόγοι είναι προφανείς. Από τη γέφυρα δεν περνούσαν μόνο άνθρωποι και κατσίκια. Περνούσαν κατά κύριο λόγο και φορτωμένα ζώα, που απόσα ξέρουμε, θα δυσκολεύονταν, με το παραπάνω να νεβούνε σκαλοπάτια.

Η μόνη λύση για την πρόσβαση αυτή (απ' την πλευρά της Κόνιτσας) στο πέτρινο γεφύρι, είναι η παρακάτω. Ο ασφαλτοστρωμένος δρόμος που πή-

γαινε στο παλιό γεφύρι Μπέλευ, τώρα ακρηστεύτηκε (και μπορεί να ειπεί κανένας ότι είναι και επικίνδυνος αν κάποιος μεθυσμένος τον ακολουθήσει, μην ξέροντας με το αυτοκίνητό του και φτάσει μέχρι την άκρη του, τρέχοντας. Δεν ξέρω τι θα γίνει). Εν πάση περιπτώσει, στην αριστερή άκρη αυτού του δρόμου, και παράλληλα με το τσιμεντένιο αυλάκι, θα μπορούσε να χτιστεί ένας δεύτερος τείχος, πλαγιαστός σαν αντέρισμα, που θα ξεκινάει από μηδέν στην αρχή και θα καταλήγει στο ύψος της εν λόγω σκάλας του γεφυριού. Ο τοίχος αυτός θα αφήνει καθώς προχωρεί προς την κατεύθυνση του Λάζαρου κενό ανάμεσα σε αυτόν και τον τσιμεντένιο τοίχο ενώ στηρίζει το αυλάκι ενάμιση με δυο μέτρα. Αυτό το κενό, θα γεμιστεί με μπάζα κι έτσι θα δημιουργηθεί εκεί, με μικρή κλίση (αυτό εξαρτάται από το μήκος του τοίχου) ένας πλαγιαστός δρόμος (πρανές) με λίγες δαπάνες, κολλητά στον τσιμεντένιο τοίχο του αυλακιού, πλάτους 1, 5-2 μέτρα, που θα ανεβάσει εύκολα στο γεφύρι. Και θα πιθανολογείται ότι το ίδιο θα σκέφτονταν και ο παλιός μάστορας που θα τον φώναζαν να κάνει αυτή την πρόσβαση, όταν γίνονταν το γεφύρι και είχε τις σημερινές δυσκολίες πρόσβασης.

Β) Η ολοκλήρωση του δρόμου για το Πάπιγκο από την Κλειδιωνιά έχει τεράστια μικροοικονομική σημασία για την Κόνιτσα. Δεν χρειάζεται να αναπτύξουμε εδώ λεπτομέρειες απ' την ωφελιμότητα αυτού του δρόμου, τόσο για την Κόνιτσα, την Κλειδιωνιά, τη Γορίτσα, κλπ., όσο και για το ίδιο το Πάπιγκο (που πα-

ραδόξως μάχεται να μη γίνει). Το Πάπιγκο που μαζί με την Αρτσιόστα (Αρίστης-Άγιος Μηνάς) γεωγραφικά ανήκει στη Λεκάνη της Κόνιτσας. Μια τεράστια λεκάνη με χίλιες δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης και εκμετάλλευσης (Πρόσβαση από και προς Μεκεδονία, και Αλβανία. Πρόσβαση προς Χιονοδρομικό Κέντρο Βασιλίτσας. Τουριστική αξία που έχουν τα τρία ποτάμια της περιοχής που είναι απ' τα καθαρότερα της Ελλάδας. Δάση απέραντα, μοναδικά. Τα αρχαιολογικά μνημεία στο Λιατοβούνι Λιπονιάβιστα και Μολυβδοσκεπάστη. Τα Λουτρά Καβασίλων και Αμαράντου και τελικά, η ύπαρξη ενός οργανωμένου και πλήρους σε εξυπηρετήσεις Νοσοκομείο, Σχολεία, Αγορά, Νυχτερινή ζωή κλπ) κοντινού (15-20 χλμ) οικισμού της Κόνιτσας κλπ).

Είμαι βέβαιος ότι η παράλειψή του στο περιοδικό της Κόνιτσας, στην αναφορά από τα έργα πρώτης ανάγκης και επιδίωξης των Κονιτσιωτών δεν γίνεται σκοπίμως με την ψευτοπρόφαση της δήθεν οικολογικής βλάβης, όταν υπάρχει και χρησιμοποιείται αγρίως αυτό το οικολογικό τέρας του άλλου δρόμου πρόσβασης στο Πάπιγκο με τα φοβερά και πέρα για πέρα επικίνδυνα και αντιφυσιολογικά καγκέλια. Ένας δρόμος χαραγμένος πάνω στο βράχο, που θάταν πιθανός και τον παλιότερο καιρό μόνον αν δεν υπήρχε άλλη πρόσβαση πιο ομαλή, πιο ανθρώπινη. Που όπως είναι γνωστό αυτή η πρόσβαση, τον παλιό καιρό (προπολεμικά) υπήρχε, όταν δεν υπήρχαν αυτοκίνητα, και ήταν ο δρόμος που ερχότανε από την Κόνιτσα, (Γορίτσα, Πάνω Κλειδοιναίβιστα, Πάπιγκο). Αυτός ήταν

ο λόγος που και το Πάπιγκο (και η Αρτσιόστα - Άγιος Μηνάς) υπάγονταν προπολεμικά στην Κόνιτσα διοικητικά, εκπαιδευτικά, εκκλησιαστικά κλπ. Και πολύ πιο παλιά (στα χρόνια του Δεσποτάτου της Ηπείρου) ή περιοχή του κάμπου και η Κόνιτσα η ίδια υπήγοντο στη λεγόμενη Τοπαρχία (Αυταρχία) Παπίγκου. Ο χρόνος, οι καθημερινές ανάγκες, οι συνθήκες ζωής, είχαν στρέψει τότε, τα δύο - τρία αυτά Ζαγοροχώρια (πού ίσως τότε να μη θεωρούνταν Ζαγοροχώρια) κατά τρόπο ορθής λογικής και με την αμείλικτη διαλεκτική της Ιστορίας, προς την Κόνιτσα, και είχαν βρει τη Γεωγραφικά-εδαφικά φυσική τους θέση-σύνδεση. Μια φυσική ενότητα που διακόπηκε από την πολυχρόνια και σκόπιμη μη κατασκευή πέτρινης γέφυρας στον Αώο, (για να μην περνούν στην άλλη Ήπειρο οι κατεπάγγλεμα ληστοσυμμορίτες - άρπαγες και απείθαρχοι Ιλλυριοί), Η σχέση ενότητας και αλληλοσυμπλήρωσης, που υπάρχει σ' όλη αυτή τη Λεκάνη της Κόνιτσας (από Πάπιγκο, μέχρι Μολυβδοσκεπάστη - Καβάσιλα Σουσιτίσα) θα φανεί ξανά άμεσα μόλις ολοκληρωθεί ο δρόμος σύνδεσης Κλειδωνιάς-Παπίγκου.

Γιάννης Λυμπερόπουλος

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Πέρασαν κάμποσα χρόνια από τότε που με μια έντονη επιμονή προσπαθήσαμε να δείξουμε πόσο αναγκαία για την Κόνιτσα είναι η ΑΝΑΠΤΥΞΗ του Κέντρου της Πόλης, για την ΕΠΙΒΙΩΣΗ της.

Δυστυχώς οι προτάσεις μας αυτές, όχι

μόνον αγνοήθηκαν, αλλά έγιναν και αντικείμενο ειρωνικών και περιφρονητικών σχολίων από κάποιους ξερόλες συμπατριώτες μας, που ενώ δεν έχουν πάει πουθενά, δεν έχουν καμιά εμπειρία, δεν ξέρουν τι γίνεται παραέξω, δεν έχουν προβληματιστεί με το θέμα, κρίνουν μόνον με το υπανάπτυκτο συντηρητικό και αδούλευτο απ' την εποχή του παπού τους μυαλό και το ανομολόγητο συμφεροντάκι τους, σέρνονται από καφενείο σε καφενείο. σχολιάζουν σαν καρδινάλιοι τα πάντα και τους πάντες, αλλά τίποτα δεν προτείνουν, τίποτα δεν προσφέρουν στον τόπο, γκρινιάζουν όμως για τα πάντα, συκοφαντούν και προ παντός σαν άλλες Κασσάνδρες, προβλέπουν γρήγορη εξαφάνισή από το χάρτη της άμοιρης Κόνιτσας. Σα να ήταν δυνατό να επιζήσει ένας τόπος, στον οποίο δεν γίνεται τίποτα, όλα τα νέα παιδιά φεύγουν από κει, και τις περισσότερες φορές ρίχνουν μαύρη πέτρα πίσω τους, σε έναν τόπο που κανένας δεν σκοτίστηκε ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΙ ΤΑ ΣΗΜΑΔΙΑ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ, που όλες οι διπλανές περιοχές βρίσκονται σε οργανισμό ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΣ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ (ακριβώς διότι διάβασαν, κατάλαβαν και ανταποκρίθηκαν στα σημάδια των καιρών).

Η αλήθεια είναι ότι τέτοιες συντηρητικές κοινωνίες, όπως της Κόνιτσας, πολύ δύσκολα μετακινούνται απ' την πανάρχαια θέση του «Καλά είμαστε και έτσι... του όπως τα βρήκαμε έτσι να τα φήσουμε, ... του ο ξένος φταίει για όλα κλπ. κλπ.» μια θέση που πέρχεται από ψυχοπνευματική τεμπελιά, και δεν αλλάζει αν δεν φτάσει κόμπος στο χτένι, και δεν πέσει η συμφορά

στο κεφάλι τους.

Η περίπτωση σε κάνει να σκεφτείς μέτρα ανάλογα μαυτά που πήρε, ο Αβδούλ Χαμήτ, (τέλη του 19ου) για να διαλύσει τους λεγόμενους τεμπελχανάδες όπου είχαν μαζευτεί πάρα πολλοί τεμπέληδες, γνήσιοι και ημιτασιόν, (άρρωστοι και μη-ψευδοτεμπέληδες). Και έβαλε φωτιά στα κτίρια για να ξεκαθαριστεί το πράγμα. Οπότε οι μεν γνήσιοι, προτίμησαν να καούν μαζί με τους τεμπελχανάδες, οι δε ημιτασιόν πετάχτηκαν έξω κι άρχισαν να σκέφτονται πως θα επιζήσουν.

Τέλος πάντων. Επανερχόμαστε στην ανάγκη ΑΝΑΣΥΝΤΑΞΗΣ του ΠΑΖΑΡΙΟΥ της Κόνιτσας, που συμπίπτει να είναι και το ΚΕΝΤΡΟ οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής κλπ κλπ ζωής της Κόνιτσας. Και ας δούμε τι λένε και τι σκέφτονται κάποιοι τρίτοι ειδικότεροι από μας..., για παρεμφερή θέματα.

Παρακάτω καταχωρούμε κάποια αποσπάσματα από σχετικό άρθρο του Βιτόλ ρουμπζύνσκι, που δημοσίευσε κατ' αντιγραφήν από τους Φαϊνάλσιαλ Τάϊμς η εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ της 9/2/03.

Στο άρθρο αυτό, αφού γίνεται στην αρχή λόγος για τη γενικότερη αλλαγή που επήλθε στις συνήθειες των ανθρώπων τον τελευταίο καιρό, σε πολλά πράγματα και ιδιαίτερα σ'αυτές που έχουν σχέση με τα ταξίδια και τον τουρισμό, καταλήγει ο συγγραφέας, στο ότι ο σύγχρονος άνθρωπος κάνει τουρισμό επισκεπτόμενος μια πόλη για να κάνει τις διακοπές του. Και αυτό είχε σα συνέπεια, ως ένα μεγάλο βαθμό, οι πόλεις να προσαρμόζουν ανάλογα, τις λειτουργίες τους τις λειτουργίες των πραγμάτων τους, της υλικοτεχνολογι-

κής υποδομής τους.

Έτσι "Στρατόπεδα γίνονται εμπορικά Κέντρα, βιομηχανικά κτίρια γίνονται χώροι αναψυχής.... μεσαιωνικά οχυρά μετατρέπονται σε πάρκα και λεωφόρους..." Αυτή την τάση οι αρχιτέκτονες ονομάζουν "προσαρμοστική εφευρετικότητα", που είναι τώρα της μόδας. Σε όλη αυτή την αλλαγή εκείνο το πράγμα που γίνεται αντικείμενο πολύ μεγάλης προσοχής είναι το ΑΙΣΘΗΤΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ.

Και είναι, απ' αυτό το λόγο, φανερό ότι Τουριστικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν κατά κύριο λόγο, οι παλιοί οικισμοί. Οι παλιές πόλεις. Που (καθώς αναφέρεται στο εν λόγω άρθρο) έχουν αυξήσει πάρα πολύ τον τελευταίο καιρό, τον αριθμό των ανθρώπων που τις επισκέπτονται αλλά και τα έσοδά τους. Η Κόνιτσα, μια πόλη που καλή ή κακή τη μοίρα, κατάφερε να διατηρήσει μέχρι σήμερα πάρα πολλά στοιχεία μιας παλιάς πόλης, κατά γενική παραδοχή, με τις γενικότερες προϋποθέσεις που διαθέτει, αναμφισβήτητα, σαν έναν από τους κύριους τομείς επιβίωσης, που πρέπει να αναπτύξει, στο μέλλον είναι και ο Τουρισμός. Αγροτικός Τουρισμός, Αθλητοοικολογικός τουρισμός, Ορεινός Τουρισμός κλπ.

Περαπέραν στο παραπάνω άρθρο αναγράφεται. Οι επισκέπτες οι οποίοι βρίσκονται σε μια πόλη για λίγο, έχουν άλλες απαιτήσεις από αυτές των μόνιμων κατοίκων. Δίνουν μεγαλύτερη σημασία π.χ. σε διασκέδαση και στις πλινθιστικές δραστηριότητες. Στηρίζουν τα καταστήματα με είδη πολυτελείας κι δεν θα τους κατοφανεί να πληρώσουν κάτι παραπάνω για ένα δώρο, ή ένα θεατρικό εισιτή-

ριο. Έτσι θα τραβήξουν προς τα πάνω το κόστος της διαβίωσης... Δεν ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για την ποιότητα των σχολείων ή για την αποτελεσματικότητα των συγκοινωνιών προς τα προάστια. Μια πόλη που θέλει να ελκύσει επισκέπτες πρέπει να ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΙ τις προτεραιότητές της. ΘΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙ σε χώρους ΠΑΡΚΙΝΓΚ, σε στάδια, και τόπους μαζικών εκδηλώσεων. Θα ευνοήσει την κατασκευή ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ και χώρων διασκέδασης, σχεδόν ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ στο κέντρο της πόλης. Άλλωστε όταν μια πόλη περιγράφεται ως ζωντανή η περιγραφή αφορά το κέντρο της και όχι τη ζωή στις συνοικίες... Τώρα οι πόλεις με τουριστική ατραξιόν έχουν την τάση να κατασκευάζουν κτίρια όχι για τοπική κατανάλωση αλλά που θέλγουν επισκέπτες της. Η Προσπάθεια να συμφιλιωθούν οι απαιτήσεις των τουριστών με τις ανάγκες των ντόπιων είναι αρκετά δύσκολη..

Με βάση την παραπάνω συλλογιστική, το πόσα πράγματα θα μπορούσαν να γίνουν στο Παζάρι της Κόνιτσας για την ανάπτυξή του, είναι "άλλου Παπά ευαγγέλιο" και θα ξαναπροσπαθήσουμε μια άλλη φορά να δούμε για πολλοστή φορά το θέμα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στος τέλος του χρόνου (2002) συνέλευση των μετόχων της Εταιρίας Λαϊκής βάσης πραγματοποιήθηκε στο Δημαρχείο της πόλης όπου ο Πρόεδρος της κ. Ι. Τσαρούχης ενημέρωσε τους παρευρισκομένους για την πορεία της Εταιρείας.

- Ο φετινός Γενάρης μας ήρθε με πολλές βροχές και χιόνια στα βουνά.

- Στο Δήμο έγιναν, μετά την ορκωμοσία των Δημ. Αρχόντων, οι διμαιρεσίες για τα διάφορα αξιώματα των Συμβούλων. (Σχετικά γράφουμε σε άλλη σελίδα).

- Στα Γιάννινα υπό την προεδρία του νέου Νομάρχη κ. Αλ. Κακριμάνη πραγματοποιήθηκε στις 23/1 σύσκεψη με τη συμμετοχή Δημάρχων και Προέδρων Κοινοτήτων για την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με την ίδρυση του Πάρκου Β. Πίνδου.

- Αρκετά ημερολόγια κυκλοφόρησαν κι εφέτος από τους διάφορους συλλόγους. Ξεχωρίζουμε μερικά απ' αυτά που έχουμε λάβει:

Της Αδελφότητας Δροσοπηγιωτών με ωραίες φωτογραφίες από το όμορφο χωριό το Κάντισκο.

Της Αδελφότητας Λαγκαδιωτών με φωτογραφίες των μαθητών του Σχολείου από την εποχή που λειτουργούσε.

Του Εκπ/λτιστικού Συλλόγου Παδιωτών με φωτογραφίες τοπίων του χωριού κ.ά.

Του Μορφ. και Ορειβ. Συλλόγου Βρυσοχωρίου με καλλιτεχνικές φωτογραφίες των παλιών πέτρινων γεφυριών του χωριού. Αξίζουν κάθε έπαινο τα μέλη των Συλλόγων που δραστηριοποιούνται με τον α ή β τρόπο προσφέροντας το κατά δύναμη στα χωριά τους...

- Στις 30/1 γιορτή των τριών Ιεραρχών έγινε ο εκκλησιασμός των μαθητών των Σχολείων με τις καθιερωμένες ομιλίες.

- Ο Γενάρης είναι και ο μήνας που οι διάφοροι Σύλλογοι κόβουν την πίτα τους.

Στην Κόνιτσα όλοι, σχεδόν, οι Σύλλογοι δεν παρέλειψαν το έθιμο, βρίσκοντας παράλληλα την ευκαιρία και για ένα αντάμωμα των μελών της.

- Στο κόψιμο της πίτας του Κέντρου Περιβ/κής Εκπαίδευσης παρευρέθηκε και ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Ανδρέας.

- Εκλογές για την ανάδειξη του νέου Δ.Σ. έκανε στις 30/11 ο εμποροεπαγγελματικός Σύλλογος Κόνιτσας μετά από μια συζήτηση για τα προβλήματα που απασχολούν τον κλάδο.

Εκλέχτηκαν οι εξής:

Πρόεδρος: Παπαμιχαήλ Ελένη

Αντιπρόεδρος: Σπανός Γεώργιος

Γραμματέας: Αντωνίου Αντώνης

Ταμίας: Γκίκας Χρήστος

Μέλος: Κήτας Γεώργιος

- Με τον αποχαιρετισμό του Γενάρη έπεσε και το πρώτο χιονάκι στην Κόνιτσα ενώ στα χωριά και τα γύρω βουνά ήταν αρκετό. Από Γιάννινα προς Κόνιτσα ο δρόμος δεν έπεσε στα χαμηλά. Παρ' όλα αυτά τα Σχολεία δεν λειτούργησαν.

- Με χαμηλή θερμοκρασία κάτω από το μηδέν έφυγε το πρώτο δεκαήμερο του Φλεβάρη και χιόνια στα βουνά.

- Στις 10/2 σε συνέλευση του Συλλόγου Γυναικών Κόνιτσας, κόπηκε η πρωτοχρονιατική πίτα και έγιναν εκλογές για το νέο Δ.Σ. του Συλλόγου.

- Εκδήλωση με την ευκαιρία κοπής της Πρωτοχρονιατικής πίτα, πραγματοποίησε ο εκ/κός Σύλλογος Παδιωτών "Ο ΣΜΟΛΙΚΑΣ" στη Λάρισα, στις 15/2.

- Στις 22/2 η Ένωση Κονιτσιωτών Ιωαννίνων διοργάνωσε τον ετήσιο χορό στο ξενοδοχείο DULAC με επιτυχία.

- Την ίδια μέρα έγινε στην Κόνιτσα ο χορός του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του Γ' Δήμ. Σχολείου Κόνιτσας.

- Στις 27/2 ο χορός του Πολιτιστ. Συλλόγου "Ο Αγ. Νικόλαος" Κόνιτσας.

- Στις 27/2 εκδήλωση του Κ.Ε.Φ.Ο. Κόνιτσας στο Μάζι.

- Στις 28/2 χορός του Β' Δημ. Σχολείου.

- Μετά το Πάσχα όπως υπολογίζεται, θα είναι έτοιμο το Κέντρο εκπ/σης της Δημ. Αστυνομίας.

- Το Δημ. Συμβούλιο Κόνιτσας με ψήφισμά του στις 28/1 του καταδικάζει τον σχεδιαζόμενο από τον Μπους και τους Εγγλέζους πόλεμο κατά το Ιράκ.

- Σε συνεδρίαση του Δ.Σ. ψηφίστηκε ο προϋπολογισμός του Δήμου για το 2003.

- Με θερμοκρασία κάτω από το 0 πέρασε το τελευταίο δεκαήμερο του Φλεβάρη.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ:

Στις 21/1 απόχτησαν αγοράκι στην Αθήνα ο Γαβριήλ και η Αγγελική Κορτσινόγλου.

- Στο Μάζι ο Νεκτάριος και η Παναγιώτα Κολλιού απόχτησαν στις 6/2 αγοράκι.

- Στην Κόνιτσα ο Χρήστος Μήτσικας και η Άννα Λέκου απόχτησαν στις 19/2 αγοράκι.

- Στα Γιάννινα ο Νίκος Ασπιώτης και η Ελένη Μήτσικα απόχτησαν στις 19/2 κοριτσάκι.

ΘΑΝΑΤΟΙ:

Απεβίωσαν

Στην Κόνιτσα η Άννα, χήρα Χ. Χατζηρούμνη, ετών 90 στις 4/1

• Στην Εξοχή η Παναγιώτα Β. Μιχαλοπούλου 72 ετών στις 4/1.

• Στην Αθήνα η Εριφίλη Βαϊμάκη το γένος Πατέρα στις 11/1.

• Στην Κόνιτσα ο Λουκάς Εζνεπίδης ετών 71 στις 19/1.

• Στην Κόνιτσα η Γλυκερία, χήρα Αντωνίου Νίτσα ετών 87 στις 20/1.

• Στα Καβάσιλα ο Γεώργιος Λάμπρου 75 ετών στις 3/2.

• Στη Μελισσόπετρα ο Αχιλλέας Αναστασίου ετών 73 στις 8/2.

• Στη Μελισσόπετρα η Ανθούλα Διαμάντη 65 ετών στις 17/2.

• Στο Βόλο η Ανδρομάχη Παπαζήση 68 ετών στις 15/2.

• Στην Κλειδωνιά η Ευαγγελή Καραφλιά ετών 80 στις 17/2.

• Στην Αετόπετρα ο Γιώργος Καλλιτέρης 79 ετών στις 19/2.

• Στην Ηλιόρραχη ο Γεώργιος Κολόκας 81 ετών στις 20/2.

• Στην Πουρνιά η Περιστερά Παπατρύφων 85 ετών στις 20/2.

• Στην Κόνιτσα η Ελένη, χήρα Μιλτιάδη Παπακώστα ετών 82 στις 22/2.

• Στις 10/12 πέθανε στην Ξάνθη όπου περνούσε το χειμώνα με τα παιδιά του ο Πεκλαρίτης Γιάννης Μπλιάγκας σε ηλικία 81 ετών.

Η σύζυγός του Ευδοξία, τα παιδιά του Νίκη και Γιώργος, τα εγγόνια του Σοφία,

Μαριάννα, Μιλτιάδης, Γιάννης και Αναστασία, στη μνήμη του προσφέρουν 30€ στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ".

Επίσης ο αδελφικός φίλος και συχωριανός του εκλιπόντος, Βαγγέλης Βουρδούκας προσφέρει στη μνήμη του εκλιπόντος 20 € για τον ίδιο σκοπό.

• Στη μνήμη της Στεργιανής Κ. Καραγιάννη από το Δίστρατο, που πέθανε στις 9/8/2002 σε ηλικία 86 ετών αφήνοντας 5 παιδιά, 18 εγγόνια και 3 δισέγγονα, η οικογένειά της προσφέρει στη μνήμη της 10 €.

• Στη μνήμη του Κων. Π. Κληματά που τόσο άδικα και γρήγορα έφυγε από τη ζωή και σε ένδειξη σεβασμού προς το πρόσωπό του για τις σωστές και χρήσιμες συμβουλές του, αλλά και την βοήθεια που προσέφερε στην οικογένειά μου εκείνα τα δύσκολα χρόνια, όπως επίσης και στη μνήμη του Βαγγ. Παν. Μπλιθικιώτη, ενός λαμπρού νέου του χωριού μας, που είχε να προσφέρει πλλά, αλλά δυστυχώς στα 34 του χρόνια έφυγε από κοντά μας τόσο άδικα, προσφέρω στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" το ποσό των 60 €.

Παν. Φ. Νάτσος
Λαγκάδα - Κόνιτσας

Νεκρολογίες

† Παντελής Κίτσιος του Ανδρέα ετών 50

Θλιβερό καθήκον οδήγησε τα βήματά μας στο Κοιμητήριο της Καλλιθέας Αττικής στις 14 Φλεβάρη 2003 μέρα Παρασκευή και ώρα 3.30. Μαζευτήκαμε εκεί συγγενείς, φίλοι και γνωστοί για να απευθύνουμε τον τελευταίο χαιρετισμό και να δώσουμε τον τελευταίο ασπασμό στον Παντελή, το δικό μας παιδί.

ΠΑΝΤΕΛΗ: Είναι τόσο τρομερό, τόσο απίστευτο το γεγονός του χαμού σου, τόσο μεγάλη η λύπη όλων μας, τόσο βαριά και καταθλιπτική η συγκίνηση όλων μας. Αλλά τι μπορούμε τώρα να πούμε, όταν μοίρα βάναυση, άδικη, μοίρα αδυσώπητη, ανελέητη και ανοικτίρμων συνήργησε για τον χαμό σου.

ΠΑΝΤΕΛΗ: Όταν το μέγεθος του πόνου είναι τόσο μεγάλο, τόσο γιγάντιο, ώστε να καταλύει κάθε πνευματική λειτουργία, τί μπορώ να πω; Και όμως, ο δικός σου ψυχικός κόσμος υπήρξε τόσο ακτινοβόλος σε αρετές, ώστε να λάμπει μέσα μας και σ' αυτό το βαθύτατο έρεβος του απέραντου και αβάστακτου πόνου μας. Αυτός είναι ο λόγος που μου επιβάλλει αυτή τη στιγμή, παραμερίζοντας την ανείπωτη οδύνη μου, την μεγάλη θλίψη μου, να

γράψω για το πέρασμά σου από τη ζωή, που υπήρξε λαμπρό, με καλοσύνη και ψυχική ευγένεια, σαν εκείνου του άστρου που καταυγάζει ένα σκοτεινό ουρανό, αλλά αλίμονο χάνεται ξαφνικά μέσα στα βάθη της απεραντοσύνης. Κανένας δεν μπορεί και σήμερα ακόμα να πιστέψει στον ξαφνικό χαμό σου.

ΠΑΝΤΕΛΗ: Είναι ασφαλώς διαπιστωμένο, ότι λίγοι σχετικώς άνθρωποι απολαμβάνουν μετά το θάνατο, ορισμένων προνομίων, και δικό σου προνόμιο είναι, ότι έφυγες από τον πρόσκαιρο αυτό κόσμο, χωρίς να πεθάνεις!

Θα δανειστώ δυό στίχους του Κώστα Ουράνη για να πω.

*“... Δεν πέθανες, όσο τα χρόνια
και αν περνάνε,
τότε πεθαίνουν οι νεκροί,
όταν τους λησμονάνε...”*

- Αντιλαμβάνομαι και συμμερίζομαι τον πόνο της ψυχής όλων. Δεν υπάρχει γνώριμη και φιλική ψυχή που να μην πόνεσε πολύ, γιατί πολύ και από όλους αγαπήθηκαν! Η ολόψυχη συμμετοχή στην επελθούσα συμφορά, όλων όσων σε γνώρισαν αποδεικνύει περίτρανα, ότι εγκαταλείπεις μνήμη καλού και αγαθού παιδιού! Και η ολόψυχη συμμετοχή αφαιρεί λίγο από το μέγεθος του πόνου και της θλίψης μας.

Σαν άνθρωπος υπήρξες τέλειος, σαν σύζυγος και πατέρας άφθαστος. Αισθανόσουν πάντοτε την ικανοποίηση της δημιουργίας μιας ζηλευτής καθ' όλα οικογένειας.

Τώρα, δυστυχώς, δεν είσαι πλέον

ανάμεσά μας, δεν είσαι ο πομπός της απέραντης καλοσύνης σου, και ο δέκτης της αγάπης των δικών σου και όλων εκείνων που σε γνώρισαν. Έφυγες προς τους κόσμους της αθανασίας, ανοίγοντας ταυτόχρονα μια αγιάτρευτη πληγή πόνου και δυστυχίας στα στήθη όλων και ιδιαίτερα στην εκλεκτή σύντροφο του βίου σου, την αγαπημένη μας Μαρία, στα εξαιρετα παιδιά σου, τον Ανδρέα και την Ευαγγελία, στον μονάκριβο αδελφό σου Θανάση, τα ανήψια σου, και όλους τους συγγενείς και φίλους σου. Αλλοίμονο όμως, υπάρχουν λόγια παρηγοριάς για τον πατέρα σου Ανδρέα και τη μάνα σου Πανάγιω; Ας είναι.

Εσύ θα ζεις παντοτεινά μέσα στη μνήμη και την καρδιά όλων μας. Εκεί μέσα όσο ζούμε, ποτέ δεν θα μπορέσει να σε φθάσει ο δεύτερος θάνατος που λέγεται λησμοσύνη.

Αλλά και αν ως υλικό πλάσμα θα απουσιάζεις από κοντά μας, ως ψυχή και ως ηθική προσωπικότητα θα βρίσκεσαι πλάι μας, να δέχεσαι την θερμότητα της αγάπης μας. Θα μας παραδειγματίζεις με την καλοσύνη σου και θα υπογραμμίζεις πως τίποτε στο μάταιο αυτόν κόσμο δεν είναι ολότελα φθαρτό. Και πολύ περισσότερο, ότι παραμένουν άφθαρτες από το πέρασμα του χρόνου οι ψυχές, σαν την δική σου!

ΠΑΝΤΕΛΗ: Το Πεκλάρι θρηνεί το χαμό σου, το Πεκλάρι σε περιμένει, είμαι βέβαιος, ότι η αγνή σου ψυχή πορεύει "σε τόπους χλοερούς, σε τόπους φωτεινούς, σε τόπους αναπαύσεως",

"ένθα απέδρα λύπη και στεναγμός". Εκεί στη γειτονιά των Αγγέλων αναπαύσου εν ειρήνη.

Αιωνία σου η μνήμη, δικό μας παιδί.
Ο Θεός σου
Κώστας Γ. Κίτσιος

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ:

Αντί στεφάνων οι φίλοι του ΠΑΝΤΕΛΗ άνοιξαν κοινό λογαριασμό για την ανέγερση μνημείου - Έργο- αιώνιας ανάπαυσης- στο ΠΕΚΛΑΡΙ.

Στη μνήμη του, η οικογένειά του προσφέρει στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" το ποσό των 30€

† Λουκάς Εζνεπίδης (1933-2003)

Αθόρυβα έφυγε από κοντά μας ένας απλός και διακριτικός άνθρωπος, ο συμπαθής σε όλους Λουκάς Εζνεπίδης.

Ο κυρ. Λουκάς γεννήθηκε στην Κόνιτσα από Μικρασιάτες γονείς και ήταν γόνος πολυμελούς οικογένειας.

Έζησε όλα τα χρόνια στην Κόνιτσα που τόσο αγαπούσε και φρόντιζε με τον τρόπο του.

Νεώτερος αγαπούσε πολύ τα δέντρα και το δάσος και φρόντιζε να περιποιείται τα δέντρα στη γειτονιά του και τα πλατάνια της Κόνιτσας.

Νέος εργάστηκε σαν υποδηματοποιός και αργότερα προσελήφθη στην

Δημόσια Βιβλιοθήκη Κόνιτσας σαν επιμελητής.

Τον διέκρινε ευγένεια, συνέπεια, επιμέλεια και εργατικότητα.

Λόγοι υγείας τον ανάγκασαν να πάρει γρήγορα τη σύνταξή του και να ψυχάσει.

Σαν συνταξιούχος έγραφε πολλά άρθρα με ποικίλα θέματα. Αγωνιούσε για την προκοπή του τόπου του και πολλές φορές έκανε προτάσεις για τη βελτίωση και καλυτέρευση της ποιότητας ζωής στην Κόνιτσα.

Ήταν άνθρωπος με πίστη και ευλάβεια στην Ορθόδοξη πίστη και στις παραδόσεις μας. Ζούσε με ανεξικακία και ταπεινότητα. Αν και ήταν αδελφός ενός πνευματικού αστέρα του π. Παϊσίου, ποτέ δε χρησιμοποιούσε αυτόν τον τίτλο για να περηφανευθεί ή να κάνει ευκολότερα τη δουλειά του.

Αυτό με λίγα λόγια ήταν το πέρασμα του κυρ-Λουκά από τον τόπο μας.

Ευχόμεθα ο κύριος να αναπαύσει την ψυχή του "ένθα οι δίκαιοι αναπαύονται".

ΣΤΑΥΡΟΣ Α. ΚΟΛΙΟΣ

Σ. ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Η Κόνιτσα έχασε έναν χρήσιμο άνθρωπο και το περιοδικό μας έναν συνεργάτη που με τις ταπεινές του δυνάμεις μοχθούσε και αγωνιούσε για το καλό του τόπου και πρόβαλε τακτικά τις σκέψεις και τις προτάσεις του από τις σελίδες της "ΚΟΝΙΤΣΑΣ". Τα καλά λόγια που ακούστηκαν απ' όλους τους συμπολίτες μας, μετά το θάνατό του,

ας είναι παρηγοριά στους συγγενείς και φίλους του που θα τον θυμούνται πάντα...

Στη μνήμη του η αδελφή του Χριστίνα προσφέρει στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" το ποσό των 30 €

† Στέφανος Δήμος

Παραμονή Πρωτοχρονιάς έφυγε από κοντά μας ο Στέφανος Δήμος σε ηλικίας 88 ετών.

Από μικρός εργάστηκε στη μαστορική όπως κάναμε όλοι μας τότε. Έφυγε από το χωριό μας το Πεκλάρι και έμαθε στα Γιάννενα σιδεράς. Γυρίζοντας στο χωριό έφκινε

στην κατοχή τα γεωργικά εργαλεία που ήταν χρήσιμα τότε για τις δουλειές των ανθρώπων.

Το καλοκαίρι του 1943 κατατάχτηκε στο 85 Σύνταγμα του ΕΛΑΣ μαζί με άλλα 25 παιδιά του χωριού μας.

Μετά τη γερμανική κατοχή γυρίσαμε 24 γιατί ο Χρ. Μουζούλας και ο Αλεξ. Χατζής σκοτώθηκαν στις μάχες.

Μετά τη συμφωνία της Βοάρκιζας άρχισε η τρομοκρατία στο χωριό και ο Στέφανος αναγκάστηκε όπως και πολλοί άλλοι, να φύγει. Πήγε στον Πειραιά όπου δούλευε και παντρεύτηκε τη Βαρβάρα.

Το σπίτι τους ήταν πάντα ανοιχτό να φιλοξενήσουν συγγενείς και φίλους. Αβάρητη η γυναίκα του, ήταν πάντα πρό-

σχαρη να σου προσφέρει το ρακί ή τον καφέ. Αυτή την όμορφη ψυχή το 1984 την περίμενε ο Χάρος έξω από την πόρτα. Την κλάψαμε όλοι και ο Στέφανος έμεινε μόνος 18 ολόκληρα χρόνια.

Την παραμονή της Πρωτοχρονιάς έφυγε και ο Στέφανος και τα παιδιά του τον έφεραν στο Πεκλάρι όπου τον συνοδέψαμε ως την τελευταία του κατοικία.

Μια ζωή μαζί σε χαρές και λύπες μας συνέδεε αδερφική φιλία. Δια μέσου του περιοδικού μας που το περι-

μέναμε πάντα με χαρά στην ξενιτιά, εκφράζω στα παιδιά του τα βαθιά μου συλλυπητήρια και στη μνήμη του προσφέρω (στο περιοδικό) 20 Ευρο .

*Βαγγέλης Βουρδούκας
Ηλιόραχη*

• Στη μνήμη του εκλιπόντος, ο αδελφός του Ηλίας Δήμου, προσφέρει από 20 € στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ", στο Γηροκομείο Κόνιτσας και στον Εξωρ. Σύλλογο Πηγής.

<p>ΤΟ ΤΖΑΚΙ</p> 	<p>Pension ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ ΜΕ ΑΤΟΜΙΚΟ ΜΠΑΝΙΟ, ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΠΑΡΚΙΝΚ</p> <p>Δεμερτζίδης Ευάγγελος</p> <p>ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ ΤΗΛ.: 0655-22867, ΚΟΝΙΤΣΑ</p>
---	--

<p>ΕΥΗ ΣΚΟΥΡΤΗ- ΚΑΡΑΜΙΧΑΗΛΙΔΗ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ</p>	
<p>Δέχομαι: ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΡΙΤΗ - ΠΕΜΠΤΗ - ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 9-12 π.μ. και 5-8 μ.μ.</p>	
<p>28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 25 ΛΥΚΟΒΡΥΣΗ</p>	<p>Τηλ.: ΙΑΤΡ. 28.25.298 ΟΙΚ. 28.20.644</p>

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Βακόλας Απόστ. U.S.A.	25	Πανταζίδης Στάθης Κιλκίς	10
Βακόλας Σωτ. U.S.A.	25	Σκούφιας Γεωργ. Πρέβεζα	10
Βακόλα Ελένη U.S.A.	25	Μεσσής Αναστ. Θεσ/νίκη	7
Κατσέτας Θεοφ. Αυστραλία	25	Χριστοδουλίδου Φρόσω Θεσ/νίκη	15
Μήτσιος Ανδρέας Γερμανία	25	Τετράδη Μαργ. Θεσ/νίκη	7
Γκότζος Βασίλης Ελβετία	64	Μηλιώνη Αικ. Θεσ/νίκη	15
Κούσιος Δημ. Αθήνα	25	Παπακώστας Στεργ. Θεσ/νίκη	20
Νούτσης Β. Κων. Αθήνα	20	Καρβέλης Επαμ. Θεσ/νίκη	7
Χανιά Νέλλη Αθήνα	15	Ταπεινόπουλος Γεωργ. Θεσ/νίκη	15
Βασιώτη Αικ. Αθήνα	6	Νάτσης Παναγ. Θεσ/νίκη	20
Κουτρούλη Ουρανία Αθήνα	7	Παππά Μαγδαληνή Θεσ/νίκη	14
Τζήμος Ηλίας Αθήνα	10	Χριστοφίδου Παναγ. Θεσ/νίκη	7
Λάτσης Κων. Αθήνα	21	Σπανός Απόστ. Θεσ/νίκη	7
Παπασπύρου Φώτης Αθήνα	30	Οικονόμου Σπύρος Κόνιτσα	7
Ιερ. Παπαδημητρίου Κων. Αθήνα	10	Στέφος Κώστας Κόνιτσα	7
Μηλίγκου Μαρ. Αθήνα	15	Ζδράβος Δημ. Κόνιτσα	10
Κορέτση Όλγα Αθήνα	7	Ρόμπολος Κων. Κόνιτσα	7
Μπάρμπας Βασ. Αθήνα	35	Ζδράβου Ερμ. Κόνιτσα	7
Ομοσπ. Αδ/των Κόνιτσας	10	Ζδράβου Γεωργία Κόνιτσα	7
Πανελ. Σύλλογος Πυρσογιαννιτών	10	Ιερ. Τζήμος Μηνάς Κόνιτσα	10
Μαρτσέκης Μιχ. Αθήνα	15	Σπανός Χ. Βασ. Κόνιτσα	7
Μπακόλας Χρ. Αθήνα	7	Ντεντοπούλου Χριστίνα Κόνιτσα	7
Χολέβας Χριστοδ. Αθήνα	20	Κρυστάλλης Γεωργ. Κόνιτσα	7
Καραμπέτση Ευαγγελία Αθήνα	10	Καραφέρη Ελισάβετ Κόνιτσα	7
Παπακώστα Ευδοξία Αθήνα	7	Φασούλης Χ. Κων. Κόνιτσα	10
Μουκοβίνας Γεωργ. Αθήνα	7	Πρίτσης Κων. Κόνιτσα	7
Οικονόμου - Σταματάκη Ειρ. Αθήνα	10	Μπιδέρης Αντων. Κόνιτσα	7
Καλλιντέρης Παναγ. Αθήνα	10	Παπαδήμας Νικ. Κόνιτσα	9
Φράγκος Χρήστος Αθήνα	10	Βαγενά Αποστολίνα Κόνιτσα	7
Τζήμος Παναγ. Αθήνα	35	Τσιρώνης Μίμης Κόνιτσα	10
Σδούκου Παρασκευή Πειραιάς	20	Κ.Ε.Φ.Ο. Κόνιτσας	10
Λάμπρου Μιχ. Δράμα	10	Χουλιάρης Παύλος Κόνιτσα	10
Ζδράβου Λουίζα Άργος	7	Παγανιάς Κώστας Κόνιτσα	20
Σπανού Ανδρομάχη Ξυλόκαστρο	14	Σπέλλας Χρήστος Κόνιτσα	7
Κωφός Νικ. Δράμα	7	Γκότζος Πέτρος Κόνιτσα	10
Σγούρας Ιωαν. Δράμα	7	Πασχάλη Ελένη Κόνιτσα	7
Σταυρίδης Παναγ. Δράμα	7	Πάντος Χαρ. Κόνιτσα	8
Περλέρου Φωτεινή Λάρισα	7	Κήτας Γεωργ. Κόνιτσα	20
Δήσιος Παναγ. Μέγαρα	15	Εξάρχου Αλεξ. Κόνιτσα	14
Τούσης Κων. Αίγιο	17	Τζιάλλας Γιάννης Γιάννινα	10
Μακρής Γεωργ. Πάτρα	7	Ρούβαλη Μαρίνα Γιάννινα	7
Καραβελίδου Μαρίνα Κρήτη	15	Ρόμπολος Ιωάν. Γιάννινα	7
Βέτσας Θεοφ. Αγρίνιο	10	Βίλλη Φρόσω Γιάννινα	15
Αδάμου Δήμητρα Πρέβεζα	7	Μπουζούλα Μαρία Γιάννινα	7
Ζήμουρας Γεωργ. Ρίο	10	Σχίζα Μαίρη Γιάννινα	7
Χουλιάρης Σόλων Καλαμάτα	30	Γούρης Χρήστος Γιάννινα	14
Νίκου Θωμάς Βόλος	10	Φασούλη Ντίνα Γιάννινα	7
Σδούκος Βασ. Λάρισα	10	Σίμους Αλκιβ. Γιάννινα	7
Πήχας Βασ. Κιάτο	7	Σκούφιας Δημοσθ. Γιάννινα	10
		Σπανός Αθαν. Πηγή	7

Κεφάλας Δημ. Πηγή	15	Παγανιάς Σ. Γεωργ. Δίστρατο	20
Στάγιος Γρηγ. Σταυράκι	10	Αδάμος Δημ. Λαγκάδα	7
Ντάφλος Χρ. Αετόπετρα	7	Κοτόπουλος Αθ. Μελισσόπετρα	10
Τζιάλλας Κων. Πεδινη	15	Μούσιος Χαρ. Λαγκάδα	7
Ντίνης Ιωαν. Λαγκάδα	7	Μπλιθικιώτης Δημ. Λαγκάδα	20
Λάκκας Θεοφ. Καλλιθέα	7	Μπλιθικιώτης Παν. Λαγκάδα	20
Λάκκας Ιωαν. Καλλιθέα	10	Βαζούκης Απόστ. Νικάνορας	10
Σακκάς Αθαν. Πυξαριά	15	Ιερ. Σκίρτας Αγγ. Πάδες	10
Μπουζούλας Γεωργ. Εξοχή	10	Μαργαρίτης Ιωαν. Δίστρατο	7
Εξάρχου Καλλιρρόη Εξοχή	10	Δήμος Χρυστόστ. Πηγή	7
Τζουμάκας Βασ. Νικάνορας	10	Κωτσίνας Κων. Δροσοπηγή	7
Νάτση Μαριάνθη Ηλιόρραχη	7	Φασούλης Β. Χαρ. Κεφαλοχώρι	7
Κεφάλας Χαρ. Πηγή	7	Δήμου Ηλίας Πηγή	9
Κεφάλας Νικ. Πηγή	7	Ιερ. Δόνος Ευάγγ. Πηγή	7
Ντίνος Λάμπρος Καλλιθέα	7	Μουκοβίνας Κώστας Μεσοβούνι	7
Μπακόλας Θεοφ. Νικάνορας	7	Παπασπύρου Φωτεινή Αετόπετρα	14
Καλλιντέρης Αχιλ. Αετόπετρα	10	Γκάσιος Μιχ. Πυρσόγιαννη	10
Γκάγκας Βασ. Καλλιθέα	40	Ζαφείρης Δημ. Πυρσόγιαννη	10

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΡΟΥΜΠΑΣ

Ασφαλιστικός Πράκτορας

ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ - ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΔΑΝΕΙΑ

Ν. Ζέρβα 2 Κόνιτσα 44100

Τηλ.: (0655) 23616-24957

Κιν. 0944412994

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Οικόπεδο 1800 Τ.Μ. στην
Α. Κόνιτσα Ηλίας Τζήκας

Τηλ.: 0107702828

0945378016

ΕΠΑΥΛΗ "ΑΝΤΩΝΗΣ", STUDIOS

ΚΟΝΙΤΣΑ

Ε. Ο. ΚΟΖΑΝΗΣ - ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΚΑΤΩ ΚΟΝΙΤΣΑ ΤΗΛ. & FAX: 06510/71402

☎ 0944-225347
0651-71402
0655-23618

ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ
ΕΠΙΣΤ. ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΣ ΤΟΥ "ΥΓΕΙΑ"

ΙΑΤΡΕΙΟ: ΘΕΜΙΔΟΣ 4 - 151 24 ΜΑΡΟΥΣΙ
ΟΙΚΙΑ ΦΛΟΙΑΣ 23 - 151 25 ΜΑΡΟΥΣΙ
ΔΕΧ. ΔΕΥΤ. - ΤΕΤ. - ΠΕΜΤ. 6-8 Μ.Μ.
ΜΕ ΡΑΝΤΕΒΟΥ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡ. 61 22 823
ΤΗΛ. "ΥΓΕΙΑ" 68 27 940
ΤΗΛ. ΑΝΑΓΚΗΣ 36 47 021
ΟΙΚΙΑ - FAX 61 22 908
ΤΗΛ. ΚΙΝ. 091 392 273

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΡΕΝΤΖΟΣ
Χειρουργός Οδοντίατρος

ΚΟΡΑΗ 8 ΙΩΑΝΝΙΝΑ ΤΗΛ: ΙΑΤΡΕΙΟΥ 39817
ΤΗΛ: ΣΠΙΤΙΟΥ 70153

Δέχεται καθημερινά με ραντεβού
Πρωί 9.30-12. - Απόγευμα 5.00 - 9.30 και
Σάββατο 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ.

ΝΤΑΣΤΑΜΑΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΚΗΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ
ΚΕΡΙΑ - ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΕΣ ΛΑΜΠΑΔΕΣ
ΠΩΛΗΣΗ ΧΟΝΤΡΙΚΗ - ΛΙΑΝΙΚΗ

ΓΡΑΤΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ☎ Καταστ. 0655 24573
Τό 0974186455 Οικίας 06510 70282

Ενοικιαζόμενα δωμάτια με ατομικά
μπάνια και με ιδιωτικό πάρκιν

- Παραδοσιακό Στυλ

ΧΟΥΣΟΣ ΚΩΝ)ΝΟΣ

Τηλ. (0655) 23 2 88 Κόνιτσα

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΛΙΝΤΕΡΗΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΟΣ
Τ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ

ST. MARIEN HOSPITAL - BORKEN ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

ΟΔ. ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ 421 Α
ΠΛΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ
3 90 049
4 5118 02

ΠΡΩΪ
"ΥΓΕΙΑ" ΤΗΛ. 68 27 940
ΟΙΚΙΑ : ΤΗΛ. 66 45 647

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ :
ΔΟΜΙΚΩΝ
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ

ΜΠΟΥΛΕΖΕΣ · ΦΟΡΤΩΤΕΣ ΓΕΛΙΕΣ
ΚΟΜΠΡΕΣΕΡ · GRADAR · ΟΞΥΣΤΡΩΤΗΡΕΣ
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ
ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ · ΣΥΓΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΣ

ΣΩΤ. ΛΩΤΟΣ & Β. ΧΑΪΖΗΜΕΛΕΤΙΟΥ
ΑΝΤΙΓΩΝΗΣ 10 · ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΔΤΩΝΟΣ
ΤΗΛ 51 38315

ΕΠΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ · ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ · ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΑ

Λάμπας Μάκης
Λογιστής

Κοιμμένου 2 501 00 ΚΟΖΑΝΗ - Τηλ. (0461) 41414, Τηλ./FAX (0461) 22372

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ - ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ

Πτυχ. Πανεπ. Αθηνών

Τηλ. 010-2759721 - 010-2691119
& 0974-491605 ΑΘΗΝΑ